

V SREDIŠČU
PREPREČEN
STAVKOVNI VAL

OSEBNOSTI
PESNIK IN NARODNI
BUDITELJ SLOVENCEV

DEMOKRACIJA

Predsednik
SLS Bojan Šrot
se čedalje bolj
oddaljuje od
vladne koalicije.
Postavlja se
vprašanje, ali dela
v interesu stranke
ali predvsem v
interesu svojega
brata Boška.

VRVOHODČEVE NEVARNE IGRE

ISSN 1408-0494
9 1771408 049069

POLITIKA

Središče visoke politike

Slovenijo obiskal prvi človek Združenih narodov

SLOVENIJA

Banke molčijo
o posojilih za
menedžerske
odkupe

Bookmarks Tools Window Help

spletna posta Gmail email.si Apolonija Delo D http://www.demokracija.si/ Dnevno Novice Šport Računalništvo Fotografija Ministrstva + Vlada

DEMOKRACIJA spletna

V središču | Uvodnik | Politika | Slovenija | Intervju | Kultura | Črna kronika | Šport | Rumeno | Osebnosti | Tujina | Forum | Blog

Prijava BLOGERJI
Prijava NOVINARJI
Iskalnik po portalu

ZADNIH 8 NOVIC

15:05 Vlada o vpisu Idrije na Unescov seznam svetovne dediščine

www.demokracija.si

11:54 generalni sekretar ZN bo obiskal Slovenijo
Protesta avtorov...

vaš naslov DANES JUTRI

DNEVNE NOVICE od PONEDELJKA do PETKA!

Novice

Vlada o vpisu Idrije na Unescov seznam svetovne dediščine

Vlada se je danes seznanila s pripravo nominacije dediščine živega srebra rudarskega mesta Idrja za skupni serijski transnacionalni vpis na Unescov seznam svetovne dediščine in sprejela nekaj sklepov v zvezi s tem, so sporočili iz vladnega urada za komuniciranje. ... več >>

Idrija na seznamu svetovne kulturne dediščine? FOTO: arhiv Demokracije

14:45 | 0 komentarjev

Škofje sprejel tudi papež FOTO: arhiv Demokracije

Novice

Papež sprejel slovenske škofje

Slovenski škofje, ki se od ponedeljka mudijo na obisku ad limina apostolorum v Rimu, so se danes udeležili zasebne avdienco pri papežu Benediktu XVI., so sporočili s Slovenske škofovske konference. Svetega očeta, ki je v pogovoru pokazal, da je dobro seznanjen z razmerami v Sloveniji, so med drugim ponovno povabili na pastoralni obisk. ... več >>

13:57 | 0 komentarjev

Novice

Prvo zasedanje ministrskega odbora Slovenije in Italije

V rimski Villi Madama se bo jutri na prvem zasedanju zbral koordinacijski odbor ministrov slovenske in italijanske vlade. Sestanek bosta vodila zunanja ministra Dimitrij Rupel in Massimo D'Alema, predvidoma pa se ga bodo udeležili še ministri za okolje, infrastrukturo, promet, kmetijstvo, visoko šolstvo in znanost obeh držav. ... več >>

Luka glavna prometna tema FOTO: arhiv Demokracije

13:45 | 0 komentarjev

Novice

Razumen kompromis s sindikati

Vlada je danes potrdila v sredo parafiran sporazum s sindikati javnega sektorja, je po seji vlade pojasnil premier Janez Janša. Če se s sindikati dosegljivi dogovor, ki ne bo ogrozil makroekonomske stabilnosti, pravi Janša, meni, da je "zmagal razum na obeh straneh".

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tudi ti Demokracijo lahko osvojiš! Vsi, ki bodo kupili 5 aparatov GSM Samsung SGH-W900. Vsi, ki bodo kupili 5 aparatov GSM Samsung SGH-W900. Demokracija je sodelovala v izložitvi za sodelovanje pri nagradni igri med 31. decembra 2007.

DEMOKRACIJA

KORISTNE POVEZAVE

www.kolosej.si
Kino sporni in opisi filmov

BANKA SLOVENIJE
www.bsi.si
Tečajna in menjalna lista

ANKETIRANJE

Komu naj država proda svoje lastniške deleže v podjetjih?

V tej anketi si lahko izbereš:

- Tujcem 11%
- Menadžerjem 4%
- Državljanom

11:20 Prijava BLOGERJI

11:20 Prijava NOVINARJI

11:20 Iskalnik po portalu

DEMOKRACIJA spletna

Z Demokratično do novega telefona

DEMOKRACIJA spletna

Z Demokratično do novega telefona

DEMOKRACIJA spletna

Z Demokratično do novega telefona

Objavimo, kar drugi zamolčijo.

Diverzanti z Aurore

Metod Berlec

V zadnjih dneh postaja očitno, da bi nekateri naredili vse, da bi vladi čim bolj otežili predsedovanje Evropski uniji. Posledice njihovega ravnanja za ugled naše države v svetu so jim figo mar. Ne zavedajo se, da s tem ne škodujejo le sedanji vladi, ampak dolgoročno državi, v kateri živijo in delajo. Njihovo blatenje Slovenije že daje sadove in naši predstavniki v tujini se morajo otepati neprijetnih vprašanj o domnevnih vladnih pritiskih na medije, cenzuri, odtekanju tajnih dokumentov v javnost in podobno. Bolesno sovraštvo do desnosredinske vlade in premierja Janeza Janše jim zamegljuje razum, da ne vidijo čez svoje omejeno obzorje.

Potem ko so podpisniki peticije proti cenzuri oblatili Slovenijo v tujini, smo sedaj priče politični spregi nekega slovenskega diplomata s časopisom Dnevnik, ki je nekdaj nasprotoval osamosvojitvi Slovenije. Prvi dan napada jugoslovanske armade na Slovenijo je njegov urednik Milan Meden potegnil še zadnjo napačno potezo v dolgem nizu zgrešenih potez in se odkrito postavil na stran jugoslovanske vojske, zaradi česar se je moral po pritisku bralcev in tudi svojih botrov, ki so le ugotovili, da je šel predaleč, nemudoma posloviti s svojega položaja. Zadnja leta Dnevnik sistematično napada vlado. No, morda je v zadnjih tednih svojo napadalno retoriko nekoliko omilil, kljub temu pa je ostal zvest sam sebi in z objavo zaupnega dokumenta zavzel nedržavotvorno držo. Kot je znano, sta Dnevnik in beograjska Politika (verjetno zaradi sorodstvenih vezi nekaterih novinarjev obeh medijskih hiš) v petek, prav v času obiska generalnega sekretarja OZN Ban Ki Muna v Sloveniji, razkrila vsebino dokumenta, ki je nastal po sestanku političnega direktorja Ministrstva RS za zunanje zadeve Mitje Drobničiča z visokimi predstavniki ameriškega State Departmenta 24. decembra v Washingtonu. Na srečanju so predstavniki ameriškega zunanjega ministrstva Drobničiču predstavili, kaj ZDA pričakujejo od Slovenije v času njenega predsedovanja EU. Zaradi objave tega dokumenta so bili na MZZ ogorče-

ni, sprožili so preiskavo in omejili dostop do tajnih dokumentov. Na objavo so se odzvali slovenski diplomati in podpisali peticijo za profesionalno zavest. Poudarili so, da tovrstni pogovori niso namenjeni javnosti, ampak naj bi rabili »kot podlaga za usmeritve in politične odločitve v Sloveniji in – glede na to, da Slovenija predseduje EU – tudi v Evropski uniji«. Po njihovo do objave ne bi prišlo »brez nepoštenosti nekaterih sodelavcev ministrstva za zunanje zadeve, ki so se po vsem videzu nasitili tvornega dela za slovensko državo. Izdali so poslovno skrivnost, čeprav so se zavedali, da gre za občutljiva vprašanja in za povzročanje mednarodnih zadreg«.

Predsedovanje Slovenije EU nedvomno otežuje tudi volilno leto in stalni poskusi tranzicijske levice ter z njo povezanih satelitov, da bi destabilizirali vlado oziroma čim bolj osamili SDS in NSi. Pri tem posebno vlogo igrata predsednika DeSUS in SLS, Karl Erjavec in Bojan Šrot, ki želita s svojimi potezami vzbujati pozornost javnosti, saj jima javnomnenjske ankete slabo kažejo. Če smo Erjavčevih »izpadov« že vajeni, je obnašanje predsednika SLS Šrota, ki želi v nasprotju s (prejšnjimi) stališči svoje stranke ustaviti privatizacijo nekaterih državnih podjetij, čeprav jih je odobril državni zbor, še prej pa so bile usklajene v koaliciji, novost. V privatizacijskih komisijah, ki odločajo o posamičnem javnem razpisu, sodelujejo strokovnjaki, ki so jih predlagale koalicijske stranke, tudi SLS in DeSUS. Erjavec in Šrot negirata njihovo ravnanje in odločitve. Zato se ne smemo čuditi, da je v vrstah SLS kar nekaj nezadovoljstva s Šrotovimi stališči, saj z njimi zbuja vtis, da dela predvsem za interese svojega premožnega brata Boška in njegovega gospodarsko-medijskega imperija, ne pa za interes malega človeka, ki je temelj volilne baze SLS. Hkrati vse skupaj precej nespretno zavija v celofan t. i. nacionalnega interesa.

Morda ob tem ne preseneča, da ga ima nekdanji predsednik države Milan Kučan za kredibilnega človeka. Scenarij obkoljevanja Janševe SDS se tako nadaljuje ... **D**

Njihovo blatenje Slovenije že daje sadove in naši predstavniki v tujini se morajo otepati neprijetnih vprašanj o domnevnih vladnih pritiskih na medije, cenzuri, odtekanju tajnih dokumentov v javnost ...

UVODNE STRANI

- 9 Preprečili stavkovni val
10 **Pogledi:** Menedžerji in tajkuni
11 **Kolumna:** Vodnikovo leto

POLITIKA

- 12 Središče visoke politike
15 Nevarna hoja Bojana Šrota
18 Kdo manipulira s citati?
20 Čeri krščansko-ljudskega bloka

SLOVENIJA

- 22 Trgovci potrebni pregleda
26 Kako obravnavati priseljence?
28 Vlada o problemih Goriške
30 Na spolzkih avtocestnih tleh

TUJINA

- 32 Zaščitni zakon je dosežen
34 Brezzobi alpski tiger
36 **Globus:** Kip rešitelju Judov
37 **Tuji tisk:** Tovor 200

INTERVJU

- 38 Mojca Kucler Dolinar

DOMOZNASTVO

- 42 Ana Jud: Janša, uči se od Estonije
45 **Osebnosti:** Valentin Vodnik
48 Stavka v Zasavju
50 **Naši kraji:** Markovci
53 Risbe slovitega arhitekta
54 Svobodna do zadnjega diha

OGLEDALO

- 56 **Film:** Pošastno
58 **Avtomobilizem:** Seat altea freetrack 2,0 TDI 4
60 **Znanost:** Računalniške igrice in zasvojenost
62 **Šport:** Od transporta do tekmovanja
64 **Črna kronika:** Prijeli tihotapce ljudi
66 **Rumeno:** Podjetna Natalija
68 **TV Kuloar:** Luknjologija in Štefinator
74 Državnega sekretarja odnesla »matilda«

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;

01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Primož Pečnik, Damjan Popič, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Širc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: Mojca Kucler Dolinar

Gotovo se lahko strinjamo, da je denar, vložen v znanost, vedno oplemeniten. Na ta način se v javnosti dviga zavedanje o njegovem pomenu, kar ima povraten vpliv, vključno s političnim in finančnim.

12 Središče visoke politike

Minuli teden sta Slovenijo zaznamovala obisk generalnega sekretarja ZN Ban Ki Muna ter prvo neformalno srečanje notranjih in pravosodnih ministrov EU. Začelo se je tudi »odstranjevanje ovir« v procesu približevanja Srbije EU.

18 Kdo manipulira s citati

Vlada je v četrtek, 24. januarja, razrešila državnega sekretarja na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve Marka Štrovsca. Slednji je podal odstopno izjavo, potem ko so se nanj vrstili pritiski zaradi njegovih izjav o »matildici«.

24 Molčijo o menedžerskih odkupih

Bankirji molčijo, komu so odobrili 700 milijonov evrov posojil. Vodilni v bankah so se na vprašanje, ali kreditirajo menedžerske odkupe, zavili v molk ali pa se sklicujejo na določilo o zaupnosti.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.

Vsi dosednji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. januarja 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 minut
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparati
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*   4 x letno (9 % popusta)   2 x letno (10 % popusta)   1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec   invalid   brezposeln   študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: _____

NE

DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Leta

Aleksander Škorc

“Zaskrbljena sem glede medijske svobode v svoji domovini,” je izjavila črna hči krvavo rdeče matere v evropskem parlamentu. Če bi kaj takega izjavila v času, ko je bila njena krvava mati partija še na oblasti, bi ji sodili zaradi breizdaje in jo odvrgli v najbližje brezno (vez padala). Še dobro, da so bili drugi Evropejci ustrezno dobrohotni in so zaželeli naši ljubi domovini vse najboljše.

Sicer pa časopisi pravijo, da vlada doživlja poraz za porazom in predsedovanje ni uspešno, ker ima PM vezalke napačne barve in celo – kakšna blamaža – zavezane samo na enojno pentljo. To, da ima PM čevlje brez vezalk, pa itak ni pomembno. Tudi radio rad kaj pove. Kaj o Janezu in Urški. Pravzaprav ne pove nič, le namiguje na nekaj. Na nič določenega sicer, češ, saj vsi vemo, za kaj gre, če pa kdo ne ve, je njegova dolžnost, da si izmisli. V TV-oddaji, kjer si prazne glave trudijo zveneti polno, pa se plastična lutka vprašuje, ali je primerno, da se imata dva rada kljub razliki v letih.

Ko se človek vpraša, kakšen neki je povprečen hlapčevski butec, ki proizvaja omenjene idiotske puhlice, se kar sama pojavi slika: ima rahlo plešo, rahlo škili in rahlo šepa. Ima povečano telesno težo, sladkor in holesterol. Le tisto, kar bi si želel imeti vsaj nekoliko povečano, je obupno majhno in nekoristno. Opazovanje sosede mu je višek spolnega življenja, grda, zanemarjena in depresivna žena (včasih je bila povsem drugačna) pa ga že zdavnaj ne zanima več. Otroci ob prav dobri oceni pomišljajo na samomor, če jih postavite na sredo letališke steze, pa bodo našli drevo in se zaleteli vanj. In čeprav butci ne zmorejo doumeti ničesar, jim je treba povedati naslednje:

Ljubezen pride iz duše in samo dušo je mogoče ljubiti. Če “ljubite” zunanjo podobo nekoga, je to kvečjemu simpatija, ki vas bo prej ali slej onesrečila, in nima z ljubeznijo prav nič skupnega. Kot bi pri orehu zavrgli jedro in použili lupino. Duše pa so vse enako stare in ljudje so isti pri dvajsetih ali osemdesetih. Leto ljubezni kadar koli, kjer koli in s komer koli je vredno več kot tisoč življenj omenjenih butcev, a oni tega, kot rečeno, ne razumejo in tudi razumeti ne morejo, ker ne vedo, kaj ljubezen je. In tudi vedeti ne morejo, ker jim sebično hlastanje po lažnih imenitnostih svojih praznih življenj tega ne dopušča in prav nič jim ni mar, če s svojim ravnanjem uničujejo družino, domovino ali samega sebe, kar nazadnje nezmotljivo tudi storijo.

H-umor

» ‘Revežu’, ki dobi na mesec 400 evrov neto plače, je inflacija ceteris paribus vsak mesec plačo ‘znižala’ za 1,8 evra; požrla mu je eno pivo na mesec in glede na razširjen alkoholizem v Sloveniji je bolje, da pivo požre inflacija, kot da ga lokajo ‘obubožani’ Slovenci, mar ne?«

(Ekonomist Mičo Mrkaič je prepričan, da je inflacija lahko tudi učinkovito sredstvo proti alkoholizmu.)

»Upam, da to slovo danes ne bo izpadlo tako, kot da se ločujeta dva geja.«

(Glasbenik Jože Potrebuješ noče pretirati s patetiko ob slovesu Marka Vozlja od skupine Čuki.)

»Če predsednik vlade govori o tajkunih, naj že končno pove, kdo so to.«

(Funkcionarju SLS Roku Ravnikarju ni čisto jasno, proti komu se bori predsednik vlade. Bojan Šrot ga je zaradi kritike premierja že povišal z mesta tiskovnega predstavnika stranke na mesto glavnega tajnika.)

»Res sem enkrat opravljaj hišno preiskavo pri Vollmeierju, toda to, kar so govorili, da sem si moral sezuti čevlje, je čista izmišljotina.«

(Mariborski župan Franc Kangler v času, ko je bil še kriminalist, z mafijci ni imel usmiljenja.)

»In če bi v politiki kaj dali na kulturo dialoga in upoštevanje nenapisanih pravil igre, bi moda tudi novinarji ne bili tolikokrat v skušnjavi incestnega razmerja s politiko.«

(Namestnica odgovornega urednika Maga Mateja Babič že ve, kje so vzroki za to, da so nekateri novinarji pucfleki političnih botrov.)

»Pahor je odprl poročno leto. Po nekaterih napovedih ga bo zaključil Janša.«

(Kolumnist Vlado Mihelj je zaradi nepričakovane povezave med Borutom Pahorjem in Mitjo Gasparijem prepričan, da bo leto 2008 v znamenju porok, tako političnih kot pravih.)

»Če se poveča medijska rodnost, ne more biti slabo, samo da politika ne bo babica.«

(Komunikolog Slavko Splichal bi podprl nastanek novih medijev, vendar ne za vsako ceno.)

»Premier pa bi vendarle rad bral dnevnik, ki bi mu vedno dal prav. A za slovensko demokracijo je bolje, da to njegovo hrepenenje ostane neuresničeno.«

(Delov novinar Marko Pečauer je prepričan, da je »pljuvanje« po premierju v resnici skrb medijev za narodov blagor.)

»Iz istega razloga, kot ni spremenil sestavin Unionovega piva ali Fructalovih sokov, tudi sestavin Maga ne bi smel.«

(Ekonomist Jože P. Damijan je razložil, v čem je poanta avtonomije blagovnih znamk, ki sodijo pod okrilje Pivovarne Laško.)

Vprašljiva raziskava branosti

Družba Valicon je skupaj s Slovensko oglaševalsko zbornico (SOZ) oz. Svetom pristopnikov k Nacionalni raziskavi branosti (NRB) 24. januarja predstavila rezultate zbiranja podatkov o branosti posameznih publikacij v drugi polovici leta 2007. Omenjena raziskava se nanaša na branost dnevnikov in njihovih prilog, večdnevnikov, tednikov, dvotednikov in mesečnikov. Že pri seznamu omenjenih publikacij pozoren opazovalec lahko hitro opazi, da so nekatere publikacije prezrte in jih na seznamu sploh ni. Med prezrtimi je tudi tednik Demokracija, kar je zelo ne navadno glede na to, da avtorji raziskave zelo zavzeto spremljajo vse nove publikacije na slovenskem medijskem trgu. Tako med tedniki poleg uveljavljenih (Nedeljski dnevnik, Mag, Mladina, Družina, 7dni, Lady, Jana, Hopla itd.) najdemo različne lokalne in »rumene« tednike za sprostitve (Lisa, Lea, Nova in Pil-plus). Podobno velja tudi za mesečnike, med katerimi lahko najdemo revije, ki imajo zelo omejen doseg (na primer razna glasila za določene poklicne skupi-

Kdo ignorira Demokracijo?

ne), ne pa mesečnika Ampak. Zakaj so v omenjeni raziskavi prezrti tednik Demokracija, lahko samo ugibamo. Velja pa omeniti, da je bil predsednik izvršilnega odbora Sveta pristopnikov NRB pri SOZ Zoran Trojar nekdanj direktor Mladine.

Raziskava je pokazala, da je v drugi polovici leta 2007 opazno napredoval Mag, s čimer je dokončno ovržena teza, da je omenjeni tednik doslej prinašal samo izgubo. Branost je precej upadla časopisu Delo, in to kar za dobrih sedemnajst odstotkov. Če upoštevamo, da je do zadnje velike spremembe v uredništvu Dela prišlo avgusta, približno na začetku drugega polletja 2007, potem se ni mogoče sklicevati na domnevno oblastno cenzuro na Delu, ki naj bi pripomogla k odjavljanju naročnikov. G. B.

Modrost tedna

»Na položaju predsednika države bi (Pahor) morda lahko ohranil nekaj samostojnosti. Predvsem pa bi na tem položaju zares prišle do izraza njegove prednosti. A to je zdaj zamujeno. Kot mandatar in predsednik vlade pa bi imel Pahor kaj malo maneverskega prostora za svoje odločanje. Zelo hitro bi mu postalo jasno /.../, da bo moral ravnati po navodilih stranke, ki bo na njegov spravljeni način pristajala le, dokler ji to koristi v prizadevanjih za dosego oblasti, in da bo treba poleg tega upoštevati še zahteve Milana Kučana in njegovega Foruma 21.«
(Publicistka Zlata Krašovec)

»Boško Šrot z vsem svojim početjem dela svojemu bratu Bojanu medvedjo uslugo. Novi predsednik SLS se bo od svojega brata težko distanciral. Sicer pa je, da ne bo pomote, prevzem SLS njun skupen projekt oz. projekt t. i. tranzicijske levice, ki poskuša z vsemi sredstvi spodkopati Janševo vlado in ponovno priti na oblast. Bojan Šrot bi naredil največ za SLS, če bi takoj odstopil s funkcije predsednika. Poti nazaj zanj po mojem ni več, kaj šele, da mi se mu uresničile »sanje«, da bi leta 2012 postal predsednik vlade.«
(Novinar Silvester Šurla)

Manipulacije v tujih medijih

Manipulacijam pri poročanju tujih medijev o dogajanju v Sloveniji očitno ni videti konca. V prejšnji številki Demokracije smo poročali o oddaji na ORF in o članku v Der Spiegeln, tokrat pa je novo manipulacijo razkril nekdanji vršilec dolžnosti urednika Maga Silvester Šurla, ki je nedavno odprl svojo spletno stran. Na njej je objavil zapis o tem, da je dopisnica avstrijske tiskovne agencije APA Nina Razboršek v poročilu o dogajanju v slovenskih medijih, ki je na spletni strani www.silvestersurla.com objavljen v celoti, dne 4. januarja popačila dejstva. Po njegovem mnenju si je dopisnica privoščila »manipulacijo brez primere«, ko je v svojem besedilu, ki govori o novinarski peticiji, med drugim omenila dogajanje na Magu, vendar na takšen način, da bralec dobi vtis, da je predsednik vlade Janez Janša odgovoren tudi za zadnje spremembe na Magu. Le-te so omenjene v kontekstu poziva podpisnikov novinarske peticije Blaža Zgaga in Mateja Šurca na začetku predsedovanja Slovenije Evropski komisiji, češ da je treba ustanoviti neodvisno komisijo. V članku je omenjeno,

da se »sodelavci magazina (tj. Mag) bojijo radikalnih sprememb v uredniški politiki, iz samega teksta pa bi lahko sklepali, da so krivci za te »radikalne spremembe« isti kot krivci za domnevno cenzuro. Razvpita peticija proti cenzuri namreč krivdo za cenzuro pripisuje vladi oz. njenemu predsedniku Janezu Janši. Silvester Šurla pri tem opozarja, da si ugledna tiskovna agencija, kot je APA, česa takega ne bi smela privoščiti.

Slovenska tiskovna agencija (STA) je poslala za komentar tudi Razborškovo. Dopisnica je bila zelo kratka, češ da je o spremembah na Magu posebej pisala že 17. decembra lani, očitkov Šurle pa ni želela komentirati. Priznala pa je, da je tudi sama med 571 podpisniki peticije proti cenzuri. Vse to kaže, da ima »Repovžev klan« poleg tega, da ima pod svojim vplivom generalnega sekretarja mednarodne novinarske zveze Aidana Whitea, velik vpliv tudi na tuje medije. Že v preteklih letih so namreč k tujim novinarjem odtekale popačene informacije, iz njih pa so nastale precej začinjene zgodbe, npr. o množičnem preganjanju Romov

Silvester Šurla opozarja na dvomljivo poročanje APA.

v času, ko je bila aktualna afera Strojani. Popačene informacije v tujih medijih na neki način lahko celo razumemo, ker tuji novinarji le stežka razločijo, kdaj gre za resnične informacije in kdaj se za njimi skrivajo določeni politični interesi. G. B.

O pokrajinah tudi na posvetu z župani

V Ljubljani je potekal posvet predstavnikov lokalnih skupnosti z ministrom za lokalno samoupravo in regionalni razvoj Ivanom Žagarjem in s predsednikom vlade Janezom Janšo. Župani so se zavzeli za ustanovitev pokrajin.

Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko je pretekli teden v ljubljanskem hotelu Domina Grand Media pripravila delovni posvet županov in drugih predstavnikov slovenskih občin, na katerem so govorili tudi o pokrajinski zakonodaji. Posvetu se je pridružil tudi predsednik vlade Janez Janša. Podobno srečanje je potekalo pred letom dni, ko sta zbrane župane poleg ministra Ivana Žagarja nagovorila premier Janša in finančni minister Andrej Bajuk. V letu dni je vlada v parlamentarni postopek poslala sveženj pokrajinske zakonodaje, da pa bi pokrajine lahko začele z delom 1. januarja 2009, so decembra v službi vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko kot skrajni rok za sprejetje zakonodaje omenjali 31. maj. Tako sta predsednik Janša

Premier Janez Janša in Ivan Žagar na posvetu lokalnih skupnosti

in minister Žagar zbranim pretekli teden dejala, da pokrajine potrebujemo, ker prinašajo razvojne možnosti. Pokrajinsko zakonodajo je med parlamentarnim postopkom še mogoče spreminjati, odločitve bo mogoče popravljati celo po njenem sprejetju. Večina županov, ki se je oglasila v razpravi, je ugotavljala, da je pokrajine treba ustanoviti, nekateri župani pa so pri tem opozorili na posamezne dileme glede sedežev, imen in območij. Žagar jim je zagotovil, da

bodo vse pripombe poskušali upoštevati v kar največji meri. Tam, kjer so stališča diametralno nasprotna, pa bo treba sprejeti kompromis. Janša pa je poudaril, da se pokrajine ustanovljajo zato, da bodo o nečem odločale – zakaj ne bi potemtakem odločale o svojem imenu pa tudi sedežu. Sedeže je po njegovih besedah treba določiti, to pa ne pomeni, da mora tako »večno ostati«. Ko bodo v pokrajinah izvolili pokrajinske organe, bodo lahko odločali tudi o tem, in če bodo razlike v pogledih velike, bi lahko vprašali ljudi. Tudi ko gre za obseg pokrajin, za želje občin z njihovih mejnih območij, stvari po Janševih besedah »niso zacementirane«. V razpravi je prevladovalo pričakovanje, da bodo pokrajine omogočile razvoj tudi manj razvitim območjem. Slovenija se namreč uspešno razvija, a kolač ni enakomerno razporejen; razmerje pri indeksu razvojne ogroženosti med Pomurjem in osrednjo Slovenijo je na primer 1:20. S pokrajinami bi pridobili tudi v Beli krajini, na Goriškem in še kje, saj so razlike med posameznimi območji res velike. V. K.

Obisk v Rimu končan

Slovenski škofje so v soboto, 26. januarja, s slovesno mašo v baziliki sv. Petra v Rimu sklenili šestdnevni obisk *ad limina apostolorum*, v okviru katerega obiščejo grob sv. Petra in sv. Pavla, se predstavijo papežu in obiščejo kongregacije ter druge ustanove rimske kurije. Slovesno somaševanje je vodil kardinal Franc Rode, prefekt kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja. V svojem nagovoru je poudaril slovensko vernost in junaško zvestobo. »Ta zvestoba je na čudovit način prišla do izraza sredi 20. stoletja med revolucijo in po njej, ko so mnogi naši bratje in sestre svojo krvjo dali najvišje pričevanje za Jezusa Kristusa in njegovo Cerkev. Tu so Alojzij Grozde, Danijel Halas in tisoči drugih. Ti prvi mučenci slovenske Cerkve so naši priprošnjiki pred Bogom, naše duhovno bogastvo, naš ponos in naše upanje na novo pomlad vere v našem narodu,« je med drugim dejal kardinal Rode, ki je opozoril na upad rojstev, zgrešeno pojmovanje ločitve Cerkve in države, pretirano potrošništvo in obremenjenost z dediščino polpretekle zgodovine. Izpostavil je tudi očitno kršenje pravic staršev glede verske in moralne vzgoje otrok ter problematiko medijev v Sloveniji. G. B.

Kardinal Franc Rode s slovenskimi škofi

Okrogla miza z napako

Na evropski dan varstva osebnih podatkov (28. januarja) je informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar podelila dve nagradi za dobro prakso varstva osebnih podatkov, in sicer Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije za javni sektor ter podjetju Livar iz Ivančne Gorice za zasebni sektor. Ob tej priložnosti so

Nataša Pirc Musar

v osnovni šoli v Ivančni Gorici organizirali okroglo mizo o varni rabi interneta in drugih sodobnih tehnologij pri mladih v povezavi z varstvom osebnih podatkov, kot gostje pa so sodelovali Matej Kovačič s Fakultete za družbene vede v Ljubljani, spletni interaktivni umetnik Vuk Čosić, strokovnjak za internet Primož Žižek in Nasta Doberlet z Gimnazije in ekonomske srednje šole Trbovlje. Izbira gostov je zanimiva, saj Kovačič sodeluje v »Toševem« Centru za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, Čosić je med drugim sodeloval pri spletni predvolilni kampanji Danila Türka, Primož Žižek je nekdanji član LDS, Nasta Doberlet pa najdemo med podpisniki peticije Zares, vendar ni znano, ali je tudi članica stranke. Vsekakor je izbira gostov nenavadna. Pričakovali bi, da se bo informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar oz. njen urad bolj temeljito lotil tovrstnih okroglih miz, s čimer bi se izognil očitkom, da goste izbirajo po političnem ključu. G. B.

Teden dobre volje in kompromisov

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

Volk sit in koza cela Minister za javno upravo Gregor Virant in predstavniki sindikatov javnega sektorja so pred tednom dni podpisali sporazum o uskladitvi plač z inflacijo in o dinamiki odprave plačnih nesorazmerij. Do končnega dogovora je prišlo po intenzivnih in – po besedah ministra Viranta – tudi napornih pogajanjih, potem ko je vodja sindikata javnega sektorja Doro Hvalica za 30. januar že napovedal opozorilno stavko. V skladu s sporazumom se bodo plače s 1. januarjem 2008 uskladile za ugotovljeno razliko med predvideno in dejansko inflacijo, torej za 3,4 odstotka. Dogovor prinaša tudi dinamiko poviševanja plač oziroma izravnave plačnih nesorazmerij. Ta postopek se bo začel s 1. majem letos, druga četrtina bo izplačana v začetku prihodnjega leta, tretja septembra 2009 in zadnja 1. marca 2010. »Sporazum je razumen kompromis med obema stranema,« je dejal minister za javno upravo. Po njegovih besedah je podpis sporazuma morda celo prelomnega pomena, saj so se sprostile napetosti med vlado in javnim sektorjem. Vodja pogajalcev javnega sektorja Hvalica je kompromis ocenil kot »velik uspeh sindikalne strani, pri čemer ni moč prezreti, da je to vendarle tudi uspeh vladne strani«. Sindikalna stran si je tako na eni strani priskrbel skoraj vse, kar je zahtevala, vladna pa si je na drugi zagotovila varovalke, s katerimi rast plač dolgoročno ne bo preseгла produktivnosti in povzročila novega inflacijskega vala.

Skupaj nad revščino Še pred tednom dni se je zdelo, da se bo življenje v državi ustavilo tudi 6. februarja. Za ta dan so stavko napovedali sindikati v zasebnem sektorju. A minuli petek so se tudi ti uspešno sporazumeli s pogajalskimi partnerji, v torek popoldne pa stavko preklicali. Z delodajalci so dosegli dogovor o dvigu vseh plač v gospodarstvu v februarju, in sicer za 4,7 odstotka. Plače v zasebnem sektorju bodo tako skupaj z dodatki pokrile lansko 5,6-odstotno inflacijo, pri tem pa se bo za 35 evrov povečala tudi minimalna plača. Pri slednjem bodo na svoj račun prišli predvsem ljudje z najnižjimi dohodki. Delodajalcem pa bo na pomoč priskočila tudi vlada, ki bo 15 evrov od omenjenega zneska prispevala v obliki davčnih olajšav. »Pomembno je, da smo dosegli zvišanje osnovnih plač. To je bila naša temeljna zahteva,« je zadovoljen dejal predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Dušan Semolič. Predstavniki delodajalcev in generalni direktor Gospodarske zbornice Slovenije Samo Hribar Milič pa je dodal, da so z dogovorom »izkazali to, da socialni partnerji tudi v razmerah, kakršne so ta čas v Sloveniji, zmoremo konsenz spraviti pod streho brez izsiljevanj in reševanja na ulici«. Po njegovem prepričanju ima vlada za zvišanje najnižjih plač dovolj manevrskega prostora, med drugim zaradi velikih prilivov iz davka na dodano vrednost. Predstavnike sindikatov in delodajalcev zdaj čakajo še pogajanja o novi kolektivni pogodbi glede načina usklajevanja plač, povračila stroškov v zvezi z delom in regresu za letni dopust.

Vodja pogajalcev javnega sektorja Doro Hvalica in Minister Gregor Virant

Napovedovanje stavke v času predsedovanja EU pomeni tudi pritisk na vlado in delodajalce, vendar sta pogajalski strani premogli dovolj dobre volje in treznosti ter sklenili sporazum.

Leto EU in volitev Čeprav so stavkovne napovedi in zahteve po zvišanju plač tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju izbruhnile prav v času predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije in hkrati v volilnem letu, pa nobenemu od dveh pomembnih dogovorov ne moremo zmanjševati vrednosti. Napovedovanje stavke kot skrajnega ukrepa v tem času sicer lahko pomeni pritisk na vlado, vendar pa se je izkazalo, da stavka ni bila cilj in da ni šlo za načrtno diskreditacijo vlade. K sporazumu je s pozivi k treznosti in razumevanju ter s podporo nekaterim sindikalnim zahtevam ne nazadnje v veliki meri pripomogel tudi premier Janez Janša.

V zvezi s pogajanja v javnem sektorju velja omeniti tudi sosledje dogodkov v času zблиževanja stališč. Jasno postavljene zahteve vodje sindikalnih pogajalcev Dora Hvalice so izzvale ministra Viranta, da je s takojšnjo napovedjo dviga plač za 3,4 odstotka odgovoril predvsem na tisto zahtevo, ki jo je sindikalna stran predstavila javnosti v večji meri kot preostale. Zato se zdi, da so predstavniki sindikata ponujeno (skupaj z dolgotrajnejšim usklajevanjem plačnih nesorazmerij) sprejeli tudi zaradi tega, ker bi bilo v nasprotnem primeru videti, kot da niso z ničimer zadovoljni. **D**

Rezijani so Rusi

Pavel Ferluga

Vedno znova poskušajo nekateri v Italiji ustvariti vtis, kot da Rezijani niso del slovenskega narodnega telesa.

Pred časom so se vrstile manifestacije Rezijanov, na katerih so ti ob prepevanju rezijanskih pesmi (slovenskih) protestirali, da niso slovenskega rodu, ampak so Italijani, ki govorijo rusko. Človek bi se le nasmehnil, če vsa zadeva ne bi bila tragična glede na zgodovinska dejstva. Ko se spomnimo velikega potresa leta 1976 (če se ne motim), ki je prizadel tista območja beneško-julijske krajine, kjer živijo tudi slovenski manjšinci Rezijani, moramo vzeti v obzir izjave takratnih italijanskih politikov. Takrat je poznejši predsednik italijanske republike Francesco Cossiga govoril na RAI in izrecno omenil, da ima Italija državljane, ki govorijo rusko. To me je prizadelo, pa ne toliko zaradi besed, ki so jih poslušali vsi Italijani, posebno še ob tragičnem potresu, ampak zaradi popolnega molka takratnih jugoslovanskih medijev ob tej za Slovence ponižujoči izjavi. Res je sicer, da je imela Jugoslavija našo manjšino za Italijane, kar še danes zaznamo pri nekaterih titoistih, ko se pogovarjajo z zamejci, toda čas bi bil, da bi temu naredili konec. Velika krivda za to je tudi priporočilo takratnih jugoslovanskih oblastnikov, da se naši zamejci vključujejo v italijanske leve stranke (že v času UAIS-SIAU) posebno pa v času kominformistično-titoističnega »sektaštva«.

Danes, ko je slovenska vlada začela resneje gledati na slovensko zamejstvo, se pojavljajo taki pripetljaji, kot je bil omenjeni »rezijanski protest«. Naši mediji dogodku niso posvetili posebne pozornosti, ampak so ga le omenili, seveda brez komentarjev, ki ponavadi spremljajo napade na vlado ali njenega predsednika. Titov nenacionalni jugoduh še živi.

Pomislite, kaj bi se zgodilo v italijanskih medijih, če bi kak naš politik na slovenski televiziji ob kaki jubilejni ali tragični priložnosti izustil, da imamo v Istri državljane, ki govorijo npr. albansko ali romunsko (prav lahko bi bili tudi naši politiki tako slabo obveščeni o nacionalno-jezikovnih identitetah, kot so Italijani, mar ne?). Verjetno bi vsa Italija »vstala« in imeli bi veliko sitnosti na diplomatskem in tudi političnem področju, ko bi partnerjem v EU, katere bi Italija široko in pikolovsko obvestila o nezaslišanem žaljivem početju slovenske politike, to pojasnjevali. Kaj hočemo, Italijani so pač državotvorni iredentisti, tudi levičarji s predsednikom države na čelu. Ali vidite razliko med »našo« levico in italijansko tudi v zamejstvu, ne samo v matici?

Menedžerji in tajkuni

Vida Kocjan

Krkin tandem posloводства in nadzornikov bi moral biti zgled drugim, a žal ni tako.

Skladno z napovedmi je vodstvo novomeške Krke pretekli teden kot prvo med velikimi gospodarskimi družbami v Sloveniji predstavilo poslovne izide za preteklo leto. Poslovanje družbe je fenomenalno, načrti za letošnje leto so še boljši, poleg tega bodo v celotni Krki zaposlili skoraj tisoč novih ljudi (zdaj jih je 6.777). Takšnih družb v Sloveniji skoraj ni. Krka je nedvomno prva po ustvarjenem dobičku, od katerega večino doseže v tujini. Kdor je prebral pogovor s predsednikom uprave Jožetom Colaričem v prejšnji številki Demokracije, je ugotovil, kje je recept za takšno poslovanje. V ozki specializaciji in v tem, da vodstvo »gleda na vse z vidika Krke«.

Poslovodstvu v Krki še na misel ne pride, da bi se šli t. i. menedžerski odkup, kar potrjuje med drugim petkratno povečanje tržne vrednosti družbe. O Krkinih izidih bi lahko napisali še številne druge pohvale, vendar se bomo osredinili na to, kar je najpomembnejše. Krka ima vodstvo, ki dejansko deluje za dobro družbe, zaposlenih in širše družbene skupnosti. Poleg Colariča so tu številni drugi člani ožje in širše uprave pa tudi nadzorniki, ki v nasprotju z drugimi pri svojem delu ne uveljavljajo lastnikih interesov. Nadzornike vodi Gregor Gomišček in s Colaričem sta resnično tandem, kakršnih v državi ni.

Če bi se zgledovali po Krki, se danes v državi ne bi soočali s številnimi tajkuni na eni strani in nekaterimi politiki na drugi, ki želijo ohraniti poln hlev. Zakaj naj bi Telekom ostal v državni lasti oziroma »v hlevu« za naslednjo vlado, kakor si to želi Bojan Šrot? Nedvomno so za njegovo izjavo tudi želje njegovega brata Boška, predsednika Pivovarne Laško. Zakaj se torej Šrota toliko zavzemata za to, da Telekom ne bi dobil novega lastnika? Pred nekaj leti so bili razkriti podatki o tem, da je na Telekom prek različnih pogodb 'priklučenih na stotine posameznikov'. Tudi odsluženi politiki in celo novinarji so bili med njimi, nad vsem pa je bedel Gregor Golobič, takrat glavni kadrovik v državi, danes pa predsednik stranke Zares. V tem je torej bistvo vsega. Namesto da bi se Šrota, prvi kot politik in drugi kot menedžer, zgledovala po poslovodstvu Krke, počneta vse drugo. Kakšna koncentracija družbe neki, kakšno gledanje z vidika gospodarstva, motiv je osebno bogatenje. Poznavalci bilanc namreč pravijo, da je poslovanje Pivovarne Laško vse prej kot dobro in zdravo.

Vodnikovo leto

Dr. Janko Kos

Leto 2008 bo po pravici veljalo za Trubarjevo leto, vsaj malo pa bi lahko bilo tudi leto Valentina Vodnika. Te dni mineva dvesto petdeset let od rojstva človeka, ki so mu Slovenci postavili prvi javni spomenik, pred Prešernovim in Trubarjevimi.

Večje razlike od te, ki ločuje Vodnika in Trubarja, si skoraj ni mogoče misliti. Različna sta bila po značaju, delu in usmeritvi. Trubar je bil močna, zahtevna in bojevita osebnost, Vodnik skromen, dobrodušen in prilagodljiv.

In kot vsi taki ljudje v prelomnih trenutkih naivno in nepremišljeno odločen. Trubar je bil ortodoksen luteranec, zavezan strogemu verskemu duhu reformacije. Vodnik je bil frančiškan, svetni duhovnik in gimnazijski profesor v času razsvetljenstva. Oba sta bila kristjana, vendar v temeljni stvari različna. Po Trubarju se lahko človek pred Bogom »opraviči« samo iz vere, ne iz del. Vodnik je v edini ohranjeni pridigi učil, da človeka ne more zveličati »ne vučenost, ne gospostvu, ne imenitnost«, ampak samo »naše dela, le naše dobra dela, le naše dela«. S tem ni mislil samo na tradicionalno dobrotelost, ampak na otipljive izboljšave vsakdanjega, socialnega in moralnega položaja Slovencev. Iz takšnega prepričanja se je pridružil razsvetljenstvu – ne iz strastne vere v njegovo ideologijo, ampak z uvidom v koristnost izobraževanja, vloge šolstva, pomena časnika, ne nazadnje s premislekom o političnih zadevah, nujnih za nacionalno stvar. V teh delih je bil odločen, saj tudi Linhart, čigar delo je nadaljeval, ni segel tako daleč in učinkovito.

Vodniku so zgodovinsko vlogo namenile razmere, drugačne od tistih v Trubarjevem času. Trubar je bil odvisen od visokega plemstva slovenskih in še bolj nemških dežel. Vodnik je v zrelih letih prišel v stik z novim meščanskim plemstvom, z visokim meščanstvom, posebljenim v baronu Zoisu. Od tod je sprejemal pomembne naloge, Zois mu je postal naročnik, mentor in podpornik. Iz tega zornega kota se zdi Vodnik kot začetnik moderne slovenske dobe, družbe in kulture, oprtih na meščanstvo, malomeščanstvo in kmetstvo, s tem pa na široko nacionalno podlago, ki je v Trubarjevem času še ni bilo.

V takšnih okvirih je Vodnik postal prvi pravi slovenski pesnik, znan in priznan v javnosti, s posebnim narodno družbenim poslanstvom, kot so ga po njem prevzemali Prešeren, Gregorčič, Župančič in nazadnje Kocbek. Toda bil je obenem oče slovenskega novinarstva, prvi časnikar in urednik. Ne tako zelo svoboden

in avtonomen, kot bi hoteli biti današnji novinarji, vendar ne manj vsestranski, ažuren in iznajdljiv. Prvi je na Slovenskem začutil, da je branje časopisa, kot je dejal Hegel, jutranja molitev modernega človeka – potreba, ki je v času novih medijev postala prava obsedenost.

In končno je Vodnikova nespregledljiva zasluga ta, da je pripomogel k rojstvu slovenske nacionalne, politične in državotvorne misli. Linhart je že pred njim previdno nakazal možnost, da bi slovenske dežele na jugu avstrijske monarhije lahko postale samostojna upravna enota pod habsburškim žezlom. Vodnika je francoska okupacija slovenskih dežel navdihnila za misel o obnovi nekdanjega ilirskega »kraljestva«. To predzno zamisel je objavil v odi »Ilirija oživiljena«, vanjo pa položil poziv Napoleonu, naj jo uresniči. Podkrepil jo je z naivno, po svoje tudi daljnovidno željo, da bi ta nova država, ki leži »v srcu Evrope«, postala nič manj kot »prstan Evropini«. Ta želja se je po čudnih, nepredvidljivih poteh zgodovine ujela v leto 2008 s časom, ko država Slovenija predseduje Evropski zvezi.

Vodniku se utopična želja ni izpolnila, po vrnitvi avstrijskih oblasti je bil zanjo kaznovan, s tem pa je postal prva žrtev slovenskega nacionalnega gibanja. Da je s svojim preroštvom mislil resno, je v zadnjih letih pred smrtjo pokazal z novo odo »Ilirija zveličana«.

Da je s svojim preroštvom mislil resno, je v zadnjih letih pred smrtjo pokazal z novo odo »Ilirija zveličana«. V njej je prvič zapisana beseda Slovenija.

čana«. V njej je prvič zapisana beseda Slovenija, ki je čez malo manj kot dvesto let postala ime nove evropske države. Novo odo je zasnoval kot hvalnico Habsburžanom, v njeno sredo pa položil očitek Napoleonu, da ni uresničil obljube o slovensko-ilirskem »kraljestvu«, s tem pa Slovence ogoljufal. To obljubo naj zdaj izpolnijo habsburški vladarji, če naj kaj veljajo. Tudi ta utopična želja se Vodniku ni izpolnila, kot se niso njegovim poznim naslednikom uresničile podobne jugoslovanske in socialistične utopije. Vse do časa, ko se zdi možnost slovenstva v lastni državi, vključeni v bolj naklonjene mednarodne okvire, več kot samo pobožna želja malega naroda v nevarnem zgodovinskem svetu. ■

Središče visoke politike

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, UKOM/Primož Lavre-Salamon 2000

Minuli teden sta Slovenijo zaznamovala obisk generalnega sekretarja ZN Ban Ki Muna ter prvo neformalno srečanje notranjih in pravosodnih ministrov EU. Začelo se je tudi »odstranjevanje ovir« v procesu približevanja Srbije EU.

Generalni sekretar ZN Ban Ki Mun in predsedujoči Svetu EU Janez Janša o skupnih prioritetah ZN in EU v času slovenskega predsedovanja.

Slovenija je ta čas kot zadnja predsedujoča v trojki središče visoke politike. V dveh tednih po predstavitvi prioritet, ki jih je evropskim poslancem predstavil slovenski premier in predsedujoči Svetu EU Janez Janša, se je v Sloveniji zvrstilo več pomembnih dogodkov. Poleg tekočega dela, ki ga slovenska vlada opravlja žal »s političnim nagajanjem« opozicije, so za slovensko politiko in njen ugled v svetu izrednega pomena uvodni neformalni srečanja evropskih ministrov za pravosodje in za notranje zadeve ter neformalno srečanje evropskih ministrov za zaposlovanje, socialne zadeve in enakost spolov. Pretekli konec tedna pa je našo državo obiskal Ban Ki Mun, ki

je Slovenijo obiskal že večkrat, tokrat pa se je pri nas mudil prvič kot generalni sekretar ZN. Ker je član Centra za evropsko prihodnost, ni čudno, da se je na svoji poti ustavil tudi v državi, predsedujoči EU. Poleg pogovorov z gostiteljem Janšo se je srečal še s predsednikom republike Danilom Türkcom, zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom, apostolskim nuncijem Santosom Abrilom y Castellom, častnim konzulom Južne Koreje v Sloveniji Ivanom Rudolfom ter nekdanjim predsednikom Milanom Kučanom, vendar ozadje tega srečanja javnosti žal ni znano.

Ban Ki Mun in premier Generalni sekretar ZN Ban Ki Mun in

premier Janez Janša, predsedujoči Svetu EU, sta se na Brdu pri Kranju pogovarjala o skupnih prioritetah ZN in EU v času slovenskega predsedovanja, med drugim o Kosovu. Janša je po pogovorih ocenil, da resolucija VS ZN 1244 predstavlja pravno podlago za napotitev misije EU na Kosovo. »EU trdno verjame, da je namestitev misije na Kosovu v skladu s pravno podlago, ki jo daje resolucija 1244. Morda ni popolna, a je pravna podlaga,« je poudaril premier. Ob tem je spomnil, da so podobne razprave o pravni podlagi za intervencijo potekale pred več kot desetletjem v zvezi z BiH, medtem ko so razpravljali, pa je bilo na tisoče ljudi ubitih. Resolucija varnostnega

sveta ZN 1244 govori o situaciji, ki se je v minulih letih že v veliki meri spremenila. Med drugim ne omenja Srbije, ampak Zvezno republiko Jugoslavijo. Janša je tudi poudaril, da se lahko sedaj »obnašamo kot odgovorni faktorji ali pa gledamo podrobnosti in nikoli ne pridemo do konca«. Hkrati je opozoril, da moramo ravnati odgovorno in uporabiti vse pravne okvire.

Generalni sekretar Ban Ki Mun je izrazil zaskrbljenost, ker Priština in Beograd glede Kosova nista dosegla kompromisne rešitve, in opozoril, da sedanji status na Kosovu verjetno ni vzdržan; če bo zastoj še trajal, se lahko začnejo dogodki na terenu razvijati z lastno dinamiko in v smer, ki

si je morda ne bi želeli. Njegova glavna odgovornost v funkciji generalnega sekretarja je po njegovo zavarovati življenja ter ohraniti mir, varnost in stabilnost na Kosovu, na območju in širše. Na vprašnji o pravni podlagi, ki bi jo lahko resolucija VS ZN 1244 predstavljala za namestitve misije na Kosovo ter o pravni veljavnosti te resolucije po razglasitvi neodvisnosti Kosova je Ban Ki Mun odgovoril le, da bo pozorno spremljal prihodnji razvoj dogodkov in natančno preučil pravne ter politične in varnostne implikacije tudi v zvezi s pravnim mandatom resolucije 1244 in namestitvijo misije EU. Pri sprejemanju kakršnih koli ukrepov bo tesno sodeloval tako z EU kot z drugimi vpletenimi stranmi.

Med skupnimi prioritetami je premier poleg Zahodnega Balkana s Kosovom izpostavil podnebne spremembe in medkulturni dialog. Glede žgočega vprašanja podnebnih sprememb je poudaril, da so ZN »edini obstoječi okvir, znotraj katerega se lahko svet učinkovito spopade« z izzivom podnebnih sprememb, podnebno-energetski sveženj, ki ga je pred dnevi predstavila evropska komisija, pa je »konkretni prispevek unije« v tem boju. »V njem so rešitve, ki jih bo unija uveljavila znotraj sebe, hkrati pa bo nekatere od njih ponudila partnerjem v globalnem dialogu.« Naj spomnimo, da je evropska komisija vanj prenesla lanske zaveze evropskega sveta: znižati izpuste toplogrednih plinov za 20 odstotkov do leta 2020 v primerjavi z letom 1990, dvigniti delež obnovljivih virov energije na 20 odstotkov do leta 2020 in dvigniti delež biogoriv v energetski mešanici EU na 10 odstotkov.

Generalni sekretar ZN je dejal, da je bilo srečanje konstruktivno ter se je dotaknilo vrste vprašanj v zvezi s »tesnim partnerstvom in sodelovanjem med ZN in Slovenijo«. Izrazil je veselje, da je Slovenija prevzela predsedovanje EU, in poudaril, da gre za pomemben dosežek, ki dviga status države v mednarodni skupnosti. Slovenskemu premierju in vladi je obljubil tesno sodelovanje pri soočanju tako z globalnimi kot regionalnimi vprašanji. Kot je še dejal, je njegov tokratni obisk do-

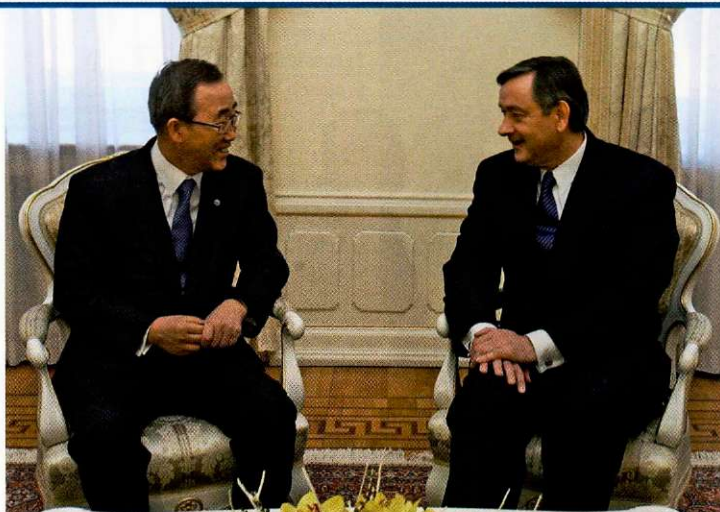
zak čedalje večjega pomena Slovenije v svetu. Pri tem je izpostavil njeno sodelovanje v mirovnih misijah ZN, bistven prispevek pri pomoči Zahodnemu Balkanu na poti miru in blaginje, uspešno članstvo v VS ZN in članstvo v Svetu ZN za človekove pravice ter velik ugled slovenskih diplomatov, kot sta sedanji predsednik republike Danilo Türk in veleposlanica Slovenije pri ZN Sanja Štiglic, v mednarodni skupnosti.

Srečanje s predsednikom

Predsednik države Danilo Türk je po srečanju z generalnim sekretarjem ZN Ban Ki Munom dejal, da sta govorila predvsem o globalnem segrevanju in v zvezi s tem o konkretnih oblikah pogajanj v okviru ZN. S sogovornikom sta se strinjala, da je treba pogajanja začeti čim prej, pri tem pa jih vzeti skrajno resno. Po predsednikovih besedah odlaganje te teme ni več mogoče, sama pogajanja pa je treba voditi tako, »da bodo na koncu pripeljala h konkretnim rezultatom«. Sogovornika sta na srečanju govorila tudi o nekaterih varnostnih vprašanjih, s katerimi se ta čas ukvarjajo ZN, o Kosovu pa ne. Kot je dejal slovenski predsednik, sta z generalnim sekretarjem ZN o tem govorila že na srečanju pretekli teden v Madridu. Türk sicer meni, da so vprašanja, ki se dotikajo Kosova, »bolj ali manj v okvirih«, zato ta čas o tem ni potrebna posebna razprava.

Notranji ministri o varnosti

Po koncu neformalnega srečanja notranjih ministrov EU je predsedujoči, slovenski minister Dragutin Mate, napovedal, da bodo države članice schengenskega območja schengenski informacijski sistem druge generacije (SIS II) zaradi vprašanj varnosti in stabilnosti sistema prevzemale postopoma in ne hkrati. EU naj bi v prihodnje tudi s pomočjo novih tehnologij okrepila varnost na zunanjih mejah. Do tega naj bi prišlo med junijem in septembrom prihodnje leto, natančen datum začetka prehoda po bo evropska komisija še določila. Mate in Frattini sta napovedala tudi ustanovitev posebne skupine prijateljev SIS II. »Gre za politični

Ban Ki Mun in Danilo Türk sta govorila predvsem o globalnem segrevanju.

Plenarno zasedanje notranjih ministrov v Kongresnem centru Brdo

Neformalno srečanje ministrov za pravosodje Evropske unije

nadzor nad uresničevanjem tega sistema in izvajanje testiranj,« je pojasnil Mate. Kot je napovedal, bodo v tej skupini sodelovale Nemčija, Portugalska, Francija, Švedska, Češka, Nizozemska, Italija, Avstrija in Slovenija, skupina pa naj bi delovala tako na strokovni kot na ministrski ravni. Ob robu srečanja sta Romunija in Bolgarija podpisali deklaracijo o skupnem vstopanju v schengen-

sko območje. Njuna želja je, da bi članici schengna postali v letu 2011. Švica pa naj bi, kot je načrtovano, članica schengna postala še letos, in sicer 1. novembra.

Ministri so precej pozornosti namenili tudi krepitvi varnosti na zunanjih mejah. Evropski komisar Frattini je napovedal, da bo komisija februarja predstavila sveženj ukrepov, med katerimi bo tudi vzpostavitev elektronskega ▶

Evropski komisar za pravosodje,
svobodo in varnost Franco Frattini

politike. Po Matejevih besedah so izrazili podporo praktičnemu sodelovanju na področju azila. Članice naj bi v prvi fazi ustanovile urad, ki naj bi državam ponudil tehnično svetovanje in pomoč ter izobraževanje pa tudi skupni portal za izmenjavo informacij o izvornih državah.

Notranji ministri so se prvič seznanili z delom t. i. skupine Future. Visoka posvetovalna skupina pripravlja smernice za razvoj evropskih politik na področju notranjih zadev po izteku haškega programa leta 2010. Mate je dejal, da se je razprava vrтела okrog treh točk: izmenjave informacij, migracij in sodelovanja s tretjimi državami.

E-pravosodje Pravosodni ministri EU so na dvodnevnem neformalnem zasedanju na Brdu pri Kranju delovni del srečanja začeli s podprtjem predloga o vzpostavitvi evropskega pravosodnega portala v okviru projekta e-pravosodje ter ga nadaljevali s krepitvijo sodelovanja na področju kazenskih zadev in družinskega prava. Projekt elektronskega portala e-pravosodje naj bi po Šturmovih besedah omogočil »dostop do obstoječih ali načrtovanih elektronskih informacijskih sistemov tako na nacionalni ravni kot tudi na ravni EU«. Šturm je pojasnil, da bo ta »omogočal prijazen dostop državljanom, gospodarskim subjektom, praktikom, sodiščem in pravosodnim oblastem. Preko portala bodo povezane številne nacionalne elektronske evidence,

Nezakonito, nečastno in neprofesionalno

Prav v času »odstranjanja ovir« pri približevanju Srbije EU, ko je ta Srbiji ponudila podpis »začasnega političnega sporazuma« 7. februarja, ki Srbiji »odpira vrata v EU«, je ministrstvo za zunanje zadeve odredilo interno preiskavo, da bi ugotovilo, kako so v javnost prišli zapiski pogovora slovenskih in ameriških diplomatov. Ti razkrivajo pričakovanja ZDA do Slovenije kot predsedujoče EU predvsem glede slovenskega predsedovanja v zvezi s Kosovom.

Pri tem se nam kar samo ponuja vprašanje, kako je mogoče, da sta Dnevnik in beograjska Politika na isti dan objavila omenjeni dokument. Gre res za naključje, da je Svetlana Vasović Mekina, žena Igorja Mekine, ki piše za Dnevnik, zaposlena kot dopisnica beograjske Politike iz Slovenije? (<http://www.politika.co.yu/pogledi/S-Vasovic-Mekina/index.1.lt.html>)

Naj spomnimo, da je v Politiki avgusta 2005 nekdanji urednik Dela »pljuval« po Sloveniji in risal apokaliptične razsežnosti medijskih pritiskov. Žal Dnevnik in nostalgичni jugoslovanski blok ne izbirata sredstev pri rušenju sedanje slovenske vlade, čeprav pri tem »pljuvata v lastno skledo«. Zanimivo je tudi dejstvo, da je prav Dnevnik objavil tajne lokacije Sove v Ljubljani ter floskulo o dogovarjanju Sanaderja in Janše o incidentih v Piranskem zalivu, zato se zdi, da ta časnik načrtno sesipa državotvorne resorje.

Zdi se tudi, da je objava internih dokumentov delo srbske tajne službe, kar bi koristilo predvsem protievropski in proruski opciji, ki ima prihodnji konec tedna v drugem krogu predsedniškega kandidata, srbskega radikalca Nikolića, poleg tega pa domnevno razgali ZDA in njeno razumevanje vloge Ruske federacije v mednarodni skupnosti. O tem, da »Putin izbira srbskega premierja« piše tudi prvi evropski magazin v Srbiji Evropa, kjer je središnja tema tednika prav nova ruska politika do Srbije in Kosova. V temi Ruski zaplet pišejo o tem, da bi lahko Vladimir Putin z »zapiranjem in odpiranjem plinovoda« odločilno vplival na politične procese v Srbiji, ki se je tako znašla »med strahom in upanjem, med Rusijo in EU«.

na primer stečajni registri, zemljiške knjige in sodni registri.

Komisar Franco Frattini je opozoril tudi na druge vidike sodelovanja v pravosodju, ki bi jih lahko omogočila informacijska tehnologija. Številne rešitve so po njegovih besedah že mogoče, vendar jih je treba vpeljati tudi v prakso. Tako bi portal omogočil tudi pričanje preko videokonference in sodelovanje med pravnimi strokovnjaki, ki bi bili »on-line«, kar bi omogočilo hitrejšo delo sodišč. Informatizacija na področju pravosodja pomeni tudi večjo stopnjo demokracije in pomembno zmanjšuje razliko med podeželjem in mesti.

Ministri so se dogovorili, da bodo ta portal razvijali decentralizirano, na voljo pa naj bi bil v letu do letu in pol. Za uspešno

dokončanje evropskega pravosodnega portala in tudi drugih projektov v okviru e-pravosodja pa so potrebna stalna finančna sredstva tako na nacionalni ravni kot na ravni EU.

Kot poseben uspeh tokratnega zasedanja pravosodnih ministrov je Šturm izpostavil podporo ministrov predlogu okvirnega sklepa o krepitvi pravic v primerih, ko je sodba zoper obdolženca izrečena v njegovi nenavzočnosti. »Danes je na primer pridružitve k pobudi napovedala tudi Španija, ki bi tako postala osma država te pobude. To je bilo na splošno ocenjeno kot izjemen dosežek Slovenije, kajti mi smo združili nekaj, česar doslej še ni bilo. Pri pobudi za predlog imamo velike države – Veliko Britanijo, Francijo in Nemčijo. Česa takega doslej v svetu še ni bilo. In zdaj, kot vidimo, se pridružujejo še številne druge države.« **D**

Ban Ki Mun je opozoril, da status quo na Kosovu verjetno ni vzdržen.

► registra, ki bo sumljivim osebam preprečeval vstop in predvsem predolgo bivanje v EU ter bo postopoma nadomestil obstoječi vizumski sistem. Deloval naj bi podobno kot sistem, ki ga uporablja Avstralija. V registru bo minimalno število osebnih podatkov, register pa bo nekaj povsem drugega kot sistem posredovanja podatkov o letalskih potnikih (PNR), ki ga poznajo ZDA. Slednji namreč vključuje precej več podatkov o osebah in je namenjen preprečevanju vstopanja osebam na ozemlje ZDA.

Evropski sistem posredovanja podatkov o letalskih potnikih (PNR), potreben za učinkovit boj proti terorizmu in organiziranemu kriminalu, bi bil lahko na evropski ravni vzpostavljen v prvi polovici prihodnjega leta. Pri razvoju sistema bo potrebno tesno sodelovanje z evropskim parlamentom, poudarili pa so tudi varovanje podatkov. Velika Britanija, ki ima na nacionalni ravni že vzpostavljen PNR, je na zasedanju predstavila svoje izkušnje s sistemom in rezultate pri preprečevanju terorizma. Notranji ministri so govorili tudi o oblikovanju skupne azilne

Kdo vleče niti iz ozadja?

Nevarna hoja Bojana Šrota

Gašper Blažič, foto: FOTO SPRING, Gregor Pohleven

Zadnji dogodki kažejo, da se predsednik SLS Bojan Šrot čedalje bolj oddaljuje od vladne koalicije. S tem se postavlja vprašanje njegovega političnega preživetja po letošnjih volitvah, saj je prepad med obljubami in realnostjo čedalje večji.

Šrotovim retoričnim akrobacijam o »praznem hlevu« in »družinski srebrnini« so se pridružila nova znamenja, ki kažejo na to, da je Bojan Šrot, ki sicer ni član vlade in tudi ne poslanec državnega zbora, v resnici precej bolj oddaljen od vladne koalicije, kot je kazalo takoj po izvolitvi za predsednika SLS 17. novembra lani. Da se je »začel upirati Janezu Janši«, kot so zapisali v uvodu v intervju za Mladino, so opazili tako rekoč že vsi politični akterji, zato pa je toliko več ugibanj, kako bo ravnal do konca mandata te vlade in kako se bo koalicijsko povezoval po volitvah. Čedalje več pa je sumov, da je Bojan Šrot v politiki predvsem lobist v službi svojega brata Boška in Pivovarne Laško, zato mnogi politično delovanje sedanjega predsednika SLS primerjajo s hojo po vrvi.

Verodostojen za Kučana Na Šrotovo politično držo je treba gledati predvsem v kontekstu urejanja razmerij med politiko in gospodarstvom. Šrot je prevzel vodilno funkcijo v SLS v zelo občutljivem obdobju, ko je Janša že vlekel vzporednice med SLS in Pivovarno Laško, in tako rekoč tik pred glasovanjem o zaupnici vladi, ko je bila tudi »uradno« napovedana vojna proti tajkunom. Bojan Šrot se je poskušal v začetku distancirati od svojega brata Boška, ki je s svojo navzočnostjo na kongresu SLS sprožil precej sumničen račun SLS, pa tudi od spopada med Boškom in Janezom Janšo, vendar se je njegov poskus kmalu razblinil kot milni mehurček, saj je začel brez večjih zadržkov znova poudarjati »nacionalni interes« podobno kot pred leti nekdanji predsednik države Milan Kučan. ▶

Boško Šrot, Pivovarna Laško

Darko Kranjc in Bojan Šrot sta podpisala dogovor o sodelovanju SMS in SLS.

Milan Kučan, nekdanji predsednik

► Slednji je v ponedeljek v TV-oddaji Studio City na vprašanje, ali je Bojan Šrot verodostojen kader, odgovoril: »Kolikor ga jaz poslušam in kolikor ga poznam, mislim, da je verodostojen kader.« Kučanovo laskanje Šrotu je bržkone posledica več dejavnikov, in sicer Kučanovega očitno »vzornega« sodelovanja z Boškom Šrotom, s katerim se je lani sešel na Hvaru, pa tudi zaradi tega, ker se uresničujejo Kučanove sanje o »žlahtni konservativni stranki«. Tako se SLS že povezuje s Stranko mladih Slovenije (SMS), s katero so podpisali pismo o nameri o skupnem nastopu na volitvah, s prihodnjo stranko Lipa (odpadniki iz SNS) ter po najnovejših podatkih tudi s Popovičevimi strankami Slovenija je naša. V zadnjem času je namreč prišlo do zблиžanja koprškega župana Borisa Popoviča s kapitalsko-politično navezo, ki jo zastopata vodilna nadzornika na Delu Andrijana Starina Kosem in Stojan Zdolšek (ki sta še pred časom novinarje »starega« Maga napadala, češ da so del »Popovičeve mafije«), zato je bil v Magu nedavno objavljen intervju s Popovičevim odvetnikom Francijem Matozom. Predvolilna koalicija, ki naj bi nosila ime Jabolko, naj bi po volitvah vstopila v koalicijo s stranko Zares, morda tudi s SD, z LDS in DeSUS. Tako je vodja poslanske skupine Zares Matej Lahovnik v ponedeljek, 24. januarja, premierju Janezu Janši v okviru poslanskih vprašanj predlagal bodisi oblikovanje tehnične vlade, bodisi predčasne volitve, saj naj bi po njegovem prepričanju vsaj dve stranki izrazili željo po odhodu iz koalicije. Številni si Lahovnikov pre-

dlog razlagajo kot znamenje, da bi bile predčasne volitve v času predsedovanja za levico najugodnejše, saj bi sicer »delnice« SDS znova zrasle, medtem ko je podpora SD v zadnjem času padla, poleg tega bi večina ljudi za premierja raje izbrala Janšo kot Pahorja. Ob tem velja omeniti, da je Lahovnikov predlog tehnične vlade predvsem posledica tega, da lani jeseni, ko je Janša napovedal glasovanje o zaupnici

vladi in hkrati ponudil opoziciji možnost, da postavi svojo vlado, nihče iz opozicije ni hotel prevzeti odgovornosti za vladanje do jesenskih volitev. Bržkone se opozicijske stranke zavedajo, da bi prevzem vlade manj kot leto dni pred volitvami pomenil preveliko tveganje za volilni uspeh; šolski primer za to je Bajukova vlada, ki je prišla leta 2000 na oblast predvsem kot posledica bitke za večinski volilni sistem.

Iz intervjuja z Bojanom Šrotom

»KAKO RAZUMETE NAPAD POLITIKE NA TAJKUNE?

Ta poimenovanja me vedno spravijo v smeh. Nekdo je čez noč našel slovenske tajkune. Sam sem bil presenečen, iskal sem jih v slovarju slovenskega knjižnega jezika, a jih nisem našel. Najbližja beseda je tajfun, a ta beseda bi najbolje opredelila način ravnanja nekoga drugega. Če nekdo v Sloveniji kriminalizira neki sloj menedžerjev, je to neodgovorno. Govoriti, da se bo vlada bojevala proti tem ljudem, je napačno. Vlada nima te pristojnosti, vlada je izvršilna veja oblasti. In če je nekdo obogatel s kriminalnimi dejanji, imamo v tej državi vzpostavljene institucije odkrivanja, pregona, kaznovanja kriminalnih dejanj. To je prava pot, ne pa populistični nastopi, ki ožigosajo kar vse posameznike. Niti v socializmu se ni dogajalo, da bi kdo tako napadal uspešne direktorje.«

Vir: Mladina, 25. januarja 2008

O ČLANSTVU V ZVEZI BORCEV NOB:

»Res sem član borčevske organizacije. Tudi SLS je vedno imela pozitiven odnos do NOB, hkrati pa je obsojala poveljne poboje. Enako stališče ima do tega tudi borčevska organizacija. Izhajam iz partizanske družine, oče je bil tudi vojni invalid in nikoli ni bil član komunistične partije. Slovenci smo lahko ponosni, da smo bili na strani zmagovite koalicije v 2. svetovni vojni.«

Vir: Ampak, december 2007

V čigavem imenu? Bojan Šrot je v intervjuju za Mladino zavrnil očitek, da SLS sedi na dveh stolihi, in poudaril, da ima SLS glede privatizacije državnega premoženja in drugih občutljivih vprašanj »načelna stališča«. Izpostavil je tezo, da je že ob sestavljanju koalicije SLS vztrajala, da »država ne sme prodajati vitalnih delov slovenskega gospodarstva«, oziroma naj bi bila vztrajala pri tem, da morajo podjetja, banke in zavarovalnice ostati v rokah domačega lastnika tudi za ceno koncentracije kapitala, kar se je pokazalo prav v primeru Pivovarne Laško. Slednja je z zmago v pivovarski vojni in s kasnejšim lastniškim prevzemom Dela pokazala, da je mogoče v Sloveniji zgraditi politični, gospodarski in medijski imperij. Njegove korenine segajo v Ulico Milana Majcna v Ljubljani, kjer ima sedež Kolonel, prek katerega Boško Šrot lastniško obvladuje skoraj polovico Pivovarne Laško.

Zato je še toliko bolj cinična trditev Bojana Šrota ob koncu intervjuja, da danes »nihče ne misli, da je škoda, da Interbrew ni kupil Pivovarne Union«. Omenjeno tezo bi lahko spodbijala večina ekonomistov (niso redka mnenja, da gre v primeru Pivovarne Laško in Pivovarne Union za lastniški incest) pa tudi vsi tisti državljani, ki jih je inflacija najbolj prizadela. Res pa je, da se je pri t. i. protitajkunski zakonodaji od poslancev v prid tajkunom vidneje postavil samo Sašo Peče, ki ga tako rekoč vsi poznavalci po politični plati uvrščajo v bližino Zaresa, po kapitalski pa v bližino SLS, zato nikogar več ne preseneča, da je trem nekdanjim poslancem SNS

Boris Popovič, koprski župan

Sašo Peče brani interese kapitala.

prav Bojan Šrot ponudil prostor za sestanek, ko je, kot je dejal v intervjuju, v Celje prišel z morja (tisti petek in sobota, ko je prišlo do spora znotraj SNS, je bil Bojan Šrot na Pagu) in odklenil prostore občine.

Od tajkunov do sociale V intervjuju je bil Bojan Šrot kritičen tudi do prodaje Nove Kreditne banke Maribor (NKBM). Prodajo delnic državljanom je sicer podprl, pri tem pa ni pozabil pripomniti, da »s tem vlada ni pomagala socialno najšibkejšim« in da »to ni bil ukrep za odpravo socialnih razlik, prav nasprotno«. S tem je Šrot zairgal na socialno noto, še zlasti če upoštevamo njegovo pripombo v intervjuju, da se pogovarjajo o tem, kje bo država našla 80 ali 100 milijonov evrov za povečanje socialnih transferjev, ki naj bi ljudem pomagali pri premagovanju težav zaradi rasti cen, in da bi država nekaj sredstev »gotovo pridobila, če bi bolje prodala mariborsko banko«. Šrot se je tu znova spustil na spolzek teren, saj je zagovarjati domače lastništvo v imenu »nacionalnega interesa« in hkrati poudarjati skrb za najšibkejšo nič manj kot protislovno početje. Prav ta dvojnost naj bi bila po zanesljivih virih nekatere vidnejše člane SLS že prisilila k razmišljanju o izstopu iz stranke, in to ne glede na Šrotove obrazložitve, da ima kapital svojo socialno funkcijo. Dejstvo je, da je LDS v času svojega vladanja po eni strani podpirala državni kapitalizem in ob tem tudi divjo privatizacijo, po drugi pa je čedalje več sredstev namenjala za kupovanje socialnega miru in pri tem najemala posojila. Vse to je dolgoročno

vodilo državo v finančni in socialni zlom, na kar je Janša želel reagirati z reformami, do katerih pa ni prišlo. V zvezi z reformami je zanimivo Šrotovo stališče, da »Slovenija ne potrebuje nikakršnih drastičnih reform«, ker smo Slovenci »priden narod«. V zvezi s tajkuni pa poziva predsednika vlade, naj jih poimensko našteje. Njihov obstoj komentira, da je s tajkuni tako kot z jetiji: »Nekateri so trdno prepričani, da obstajajo, toda nihče jih še ni našel.« Zelo verjetno na taka stališča vpliva dejstvo, da bratje Šrot izhajajo iz delavske družine, sedaj pa predstavljajo neke vrste elito: Srečko Šrot kot direktor Novega tednika in Radia Celje, Boško Šrot kot predsednik uprave Pivovarne Laško (in s tem njenega imperija) in Bojan Šrot kot celjski župan in nekdanji odvetnik. Za svojega brata Boška pa Bojan Šrot pravi, da je »za slovenske razmere

Bo Pivovarna Laško povečala svoj vpliv?

razmeroma premožen, ampak še vedno med dopustom hodi kampirat«.

Hoja po vrvi Skratka, Šrotova »hoja po vrvi« je doletela vladno koalicijo v zelo neugodnem času, to je v času predsedovanja Evropski uniji. Vladi je v tem času sicer uspelo preprečiti stavkovni val, a se pri tem ni mogoče izogniti vtisu, da je morala kupovati socialni mir. Vprašanje je, ali si bo Šrot ob jasno začrtani protitajkunski vojni upal tvegati morebitni odhod iz koalicije, saj bi to lahko slabo vplivalo na uspeh na volitvah. Poleg tega je vezan na odloči-

tve organov svoje stranke. Njen morebitni neuspeh na volitvah (izključen ni niti izpad iz državne zbornice) pa bi pokopal njegovo politično kariero. Verjetno bo torej njegovo ravnanje precej odvisno od prišepetovalcev iz ozadja, med katerimi se pogosto omenja direktor agencije Pristop Franci Zavrl.

Med svetovalci za odnose z javnostmi pri Bojanu Šrotu pa naj bi bila Patricija Šašek, ki je bila do lanskega julija tiskovna predstavnic ministrstva za gospodarstvo in naj bi bila povezana tudi z Andrijano Starina Kosem. Glede na to, da je na ravni vladne koalicije že prišlo do

Kučanovo laskanje Šrotu je posledica njegovega sodelovanja z Boškom Šrotom, s katerim se je sešel na Hvaru, pa tudi zaradi uresničevanja njegovih sanj o »žlahtni konservativni stranki«.

Peterletovi pozivi

Slovenski poslanec v evropskem parlamentu Lojze Peterle je po poročanju spletnega portala www.rtvsl.si v okviru poslanskega večera, na katerem je gostil evropskega poslanca Arija Vatanena, znova pozval k spremembam v NSi in ob tem poudaril, da ga vodenje stranke ne zanima. Po Peterletovem mnenju naj bi podpora predsedniku stranke Andreju Bajuku vztrajno padala, kar bi lahko pripeljalo do zamenjave vodstva NSi še pred volitvami.

Lojze Peterle

kratkih stikov zaradi napovedane prodaje Telekomu in privatizacije Zavarovalnice Triglav, bo verjetno v prihodnjih mesecih še precej vroče. Po nekaterih podatkih naj bi Bojana pri tem vodili poslovni interesi njegovega brata Boška Šrota, saj je Radenska, ki je v lasti Pivovarne Laško, četrti največji lastnik Zavarovalnice Triglav. Čas do volitev bo torej pokazal, ali se za držo Bojana Šrota res skriva kapital ali pa je slednji le sredstvo v rokah določenih političnih sil. **D**

Kdo manipulira s citati?

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Reuters

Vlada je v četrtek, 24. januarja, razrešila državnega sekretarja na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve Marka Štrovsu. Slednji je podal odstopno izjavo, potem ko so se nanj vrstili pritiski zaradi njegovih izjav o »matildi«.

Slovenija ne pomni primera, da bi moral kakšen politik odstopiti zaradi nepredvidne izjave, res pa je, da je bilo zaradi različnih izjav veliko hude krvi. Do odstopa zaradi sporne izjave pa je prišlo v naši neposredni soseščini, in sicer na avstrijskem Koroškem leta 1991, ko je tedanji (in sedanj) koroški deželni glavar Jörg Haider izjavil, da je bila politika zaposlovanja v tretjem rajhu boljša kot politika vlade, ki jo je leta 1991 vodil kancler Franz Vranitzky. S to izjavo je Haider sprožil silovit vihar v avstrijskem političnem prostoru, posledično pa tudi politično krizo na Koroškem. Njegovo izjavo je obsodil tudi tedanji avstrijski predsednik

Kurt Waldheim, ki so mu sicer mnogi očitali povezavo z nacisti. 21. junija je Haiderju, potem ko je le-ta razdril koalicijo med svobodnjaki in ljudsko stranko, deželni parlament izrekel nezaupnico. 25. junija 1991, prav na dan osamosvojitve Slovenije, pa je Haiderja (ki se je kasneje vrnil na svojo funkcijo) nasledil novi deželni glavar Christoph Zernatto.

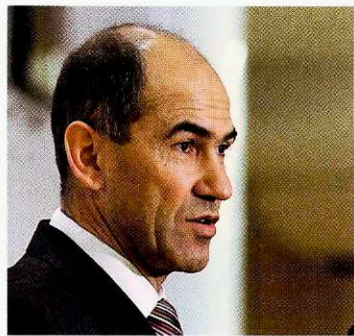
Sporne štruce kruha V Sloveniji škandalozne izjave navadno niso sprožile večjih političnih premikov. Ko je nekdanji poslanec SDS Pavel Rupar v državnem zboru eni od opozicijskih poslank omenil »pregledovanje mednožja«, zaradi tega ni od-

stopil. Odstopil je šele pozneje iz drugih razlogov. Tudi škandalozni napis na vratih poslanske skupine SNS (Jelinčičevo »vabilo na ples« »izbrisanim«) ni sprožil odstopa podpredsednika državnega zbora Saša Pečeta (tedaj člana SNS). V Sloveniji pa je bilo doslej precej primerov, ko so se izjave iztrgale iz konteksta. V zadnjem času je bil najodmevnejši primer manipulacije z Janševo izjavo o štručah kruha v smeteh v kontekstu jesenske podražitve osnovnih živil, ki pa vendarle ni sprožila škandala večjih razsežnosti. Nasprotno, fotografije, ki smo jih kmalu po Janševi izjavi o štručah kruha v smetnjakih oktobra lani objavili v Demokraciji, so pokazale, da

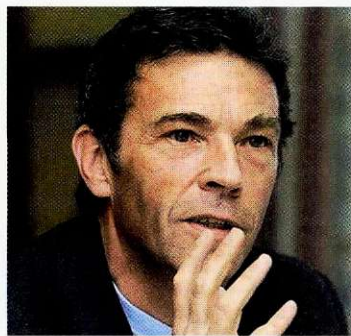
Janša ni govoril na pamet, ko je omenjal kruh v smetnjakih. Večji vihar je sprožila Janševa izjava o »labodjem spevu slovenskega novinarstva« leta 1990 v času, ko je bil Janša obrambni minister v Demosovi vladi.

Dvojna merila Nedavno je izbruhnila afera v zvezi s citati, iztrganimi iz konteksta, ko so nekateri novinarji (iz t. i. skupine 571, torej tistih, ki so podpisali znamenito peticijo proti cenzuri) protestirali, ker je vladni urad za komuniciranje tujim novinarjem razdelil posebno gradivo, v katerem so navedeni tudi citati omenjenih novinarjev, s katerimi se relativizira teza, naj bi sedanja

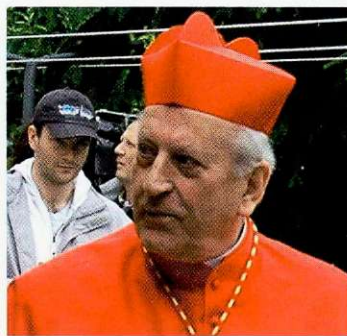

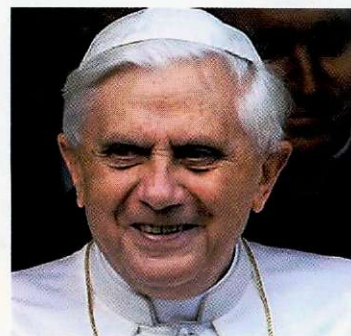
Premier Janez Janša

Koroški deželni glavar Jörg Haider

Kardinal Franc Rode

Papež Benedikt XVI.

vlada izvajala politične pritiske na novinarje. Citirani novinarji so nemudoma protestirali in gradivo s citati razglasili za manipulacijo, češ da gre za citate, ki so iztrgani iz konteksta. Vendar njihovo pritoževanje kaj hitro izgubi verodostojnost, če se spomnimo manipulacij z govori kardinala Franca Rodeta v času, ko je bil ljubljanski nadškof. Januarja 1999 je imel Rode odmevni predavanji, in sicer v koprskem gledališču in v ljubljanskem Cankarjevem domu. V okviru slednjega je odgovoril na vprašanje iz publike, kaj je to čisti ateizem, in to ponazoril s praktičnim primerom: »Kdor hodi na grob svojih staršev, ni ateist. Umre ti oče, ti ga neseš in ga zlekneš v kanto. To bi bil čisti ateizem.« Omenjena izjava je bila sicer mišljena kot pojasnilo, da ima pokopavanje mrtvih in skrb za grobove religiozne raz-

sežnosti celo pri ljudeh, ki se nimajo za verne, kar je dokaz, da je absolutni ateizem pri ljudeh nemogoč. Vendar so njegovo izjavo nekateri novinarji pograbili, iztrgali iz konteksta in jo interpretirali tako, da so nadškofu pripisali tezo, da ateisti mečejo svoje starše v kante za smeti. Težo tej problematični interpretaciji so dodali še pisma bralcev in razni spletni komentarji, ki so to izjavo dodatno napihnili. Podobno se je zgodilo tudi z Rodetovim predavanjem v Kopru (organiziral ga je Klub krščanskih izobražencev), na katerem je tedanji ljubljanski nadškof, ko je govoril o vzgoji v slovenskem šolstvu, dejal, da »brez vzgoje za vrednote je tako kot v šolski zasnovi, ki ni šola, ampak, kot je nekdo dejal, dresura za nemške ovčarje«. Besedno zvezo »dresura za nemške ovčarje« naj bi si bil Rode tedaj

sposodil od Dimitrija Rupla oz. iz njegovega govora v državnem zboru leta 1995. Na obe predavanji je Dnevnikov kolumnist Vlado Miheljak reagiral z nestrpnostjo kolumno z naslovom »Metropolit pasje dežele – kdo bo vodil vzrejne knjige?« (24. 1. 1999). Vprašamo se lahko, zakaj so tisti, ki se danes razburjajo zaradi domnevnih manipulacij s citati, takrat molčali.

Napadi na papeža Pred trganjem izjav iz konteksta ni varen niti papež Benedikt XVI., ki je nedavno že drugič doživel precej grenko izkušnjo v zvezi z izkrivljanjem svojih izjav. Jeseni 2006 je njegovo predavanje v Regensburgu dvignilo na noge muslimane samo zato, ker je navajal bizantinskega cesarja Manuela II., ki je med drugim dejal: »Pokaži mi, kaj je novega prinesel Mohamed, in videl boš

le slabo in nečloveško; vero, ki jo narekuje, pa širi z mečem.« Vendar gre v tem primeru samo za enega od navedkov omenjenega cesarja, ki so ga nekateri mediji iztrgali iz konteksta in ga pripisali kar samemu papežu, ki je sicer govoril o problematiki popolnega ločevanja vere od razuma, kar vodi tudi do nasilja v imenu Boga. Sledila je zelo ostra reakcija številnih množic v državah z večinskim muslimanskim prebivalstvom. Drugo grenko izkušnjo je papež doživel nedavno, ko je skupina profesorjev in študentov rimske univerze La Sapienza protestirala proti njegovemu obisku na omenjeni univerzi, češ da je še kot kardinal Joseph Ratzinger leta 1990 sodni proces proti Galileju označil za pravičnega. Po poročilu tiskovne agencije Zenit je kardinal Ratzinger tedaj citiral avstrijskega filozofa, ki je zagovarjal proces proti Galileju, pri tem pa dodal, da se s tem ne strinja. Kot je zapisal mag. Božo Rustja v zadnji številki mesečnika Ognjišče, je sedanega papeža vzel v bran matematik judovskega rodu Giorgio Israel, ki je zapisal, da je Ratzinger tedaj celo branil Galileja, ko je dejal, da vera ne raste iz zamere do racionalizma ali njegove zavrnitve, ampak iz tega, da ga v osnovi potrdi. Zaradi protestov je papež svoj obisk na univerzi, ki jo je v 14. stoletju ustanovil eden njegovih predhodnikov Bonifacij VII., odpovedal, njegova odpoved pa je dobila razsežnosti škandala, saj so primeri, ko papeži odpovedo tovrstne obiske, v zgodovini izjemno redki. Slovenski mediji se v ozadje dogodka niso poglobili, kar seveda ni nobena novost. **D**

Indirektne manipulacije

Da so nekateri medijski guruji še vedno alergični na nekdanjega ljubljanskega nadškofa, sedaj kardinala Franca Rodeta, dokazuje tudi naslovnica ponedeljkove izdaje Indirekta (28. januar). Očitno je nekatere hudo zbudel očitek iz Rodetovega govora ob koncu obiska slovenskih škofov *ad limina apostolorum* v Rimu, češ da v Sloveniji okoli 60 odstotkov ljudi verjame temu, kar pišejo javna občila, medtem ko je med Angleži ta delež kar štirikrat manjši. Temu primerno je tudi maščevanje omenjenega dnevnika – na tretji strani je v izpostavljeni stavek zapisal »Kardinal Franc Rode o svojih rojakih bedakih, slovenskih domobrantskih mučencih ter kršitvah pravic staršev«. Iz Rodetovega govora, ki je v celoti objavljen na spletni strani (arhiv spletnih novic), seveda ni razvidno, da bi kardinal svoje rojake označil za bedake, prav tako ni niti z besedo omenjal domobrancev. Od mučencev v času komunističnega nasilja je poimensko navajal samo dva, in sicer Lojzeta Grozdeta, ki je bil ubit konec leta 1942,

Nekaterim je dovoljeno vse.

kar je skoraj leto dni pred nastankom domobrantske vojske, in duhovnika Danijela Halasa, ki je deloval v Prekmurju, kjer domobrancev sploh ni bilo. Kakor koli že, izpolnjujejo se napovedi, da bo Indirekt tako kot njegov predhodnik Direkt tudi pod novim vodstvom izvajal medijske manipulacije.

Čeri nekega bloka

Dr. Boštjan M. Turk, foto: arhiv Demokracije

Slovenski politični prostor se v pričakovanju prihodnjih volitev krčevito spreminja, na levi in na desni strani. Zdi se, kot da vsi pojmujejo jesen 2008 kot ključno prelomnico, kajti takih vrenj ni bilo od leta 1994 naprej. Levica, predvsem liberalna demokracija, je z mrzličnim iskanjem svoje identitete najprej opravila strukturni razkroj, se razdelila, da bi se nato vnovič poenotila. To vrenje je dalo pospešek Pahorjevemu SD, ki so pridobivali toliko več, kolikor bolj izvzeti so bili iz homatij na levi.

Na drugi strani se je krščansko-ljudski blok gibal s podobno, vendar bolj anarhično sinergijo. Akterji na tem polju so stari, prastari, kot so stare tudi njihove ambicije ustvariti enotno politično formo in se potegovati za prvenstvo na državnozbornskih volitvah. Formula združene stranke SLS in SKD ni še popolnoma pozabljena, kot tudi ni pozabljena možnost, da bi ena ali druga stranka (najraje pa obe skupaj) tvorili neodvisen blok, nepovezan s koalicijo Slovenija in pripravljen vstopati v nove povezave, tudi in predvsem s tranzicijsko levico.

Demoklejev meč nad NSi Ta čas se že kaže, da imata stranki, nosilki demokrščansko-ljudskega bloka na Slovenskem izjemen vpliv na javni prostor. Ta vpliv še pospešujejo mediji, ki se v pričakovanju prestrukturiranja političnih razmerij odzivajo alarmantno, če ne že pretirano na vsak impulz, signal ali krettnjo, ki bi nakazovala možnosti odločilnega preloma. Izredno moč vplivanja na javni prostor je skozi vse leto 2007 ne nazadnje izkazovala kandidatura Lojzeta Peterleta na predsedniških volitvah. Peterletu sicer ni uspelo zmagati, mu je pa uspelo vsaj dvoje: najprej obvladovati javni prostor, ki je v celotnem letu živel v iluziji, da je Peterle nezlomljivi favorit tekme, kar bi pomenilo tudi veliko rehabilitacijo krščanske demokracije, ki je že slabo desetletje ni več; na drugi strani je Peterletova kandidatura pomenila Damoklejev meč za sedanjega predsednika Nove Slovenije Andreja Bajuka, čigar predsednikovanje stranki je stisnjeno pod ekstenzivni zvon kritike, češ da bi se dalo to delati bolje, ambicioznejše, z večjim dometom in večjo prebojnostjo za NSi. Peterletova kandidatura je ves čas pomenila zrcalo Bajukovi relativni neuspešnosti pri uveljavljanju idej, ciljev in identitete NSi, zrcalo, ki so ga nekateri na levi tako kot ob prelomnem kongresu l. 2005 v Novi Gorici še stopnjevali, poudarjajoč velikost in usodnost obrisov v njem. Peterletova zgodba v drugem krogu predsedniških volitev je bila, kakršna je pač bila. Z desne ga niso volili zaradi njego-

ve nedecidirane politike v zvezi z vprašanji t. i. kulturnega boja, po drugi strani pa tudi zaradi vpetosti v interese tranzicijske levice, vpetosti, ki se je najbolj kazala pri izbiri njegovih najtesnejših sodelavcev. Med njimi jih je nekaj, katerih vloga je tako rekoč neposredno sporna (npr. Marko Pogorelec in Hilda Tovšak). Predsedniške volitve so prinesle predvsem spoznanje, da preživlja NSi resno krizo vodenja. Pokazale so tudi, da je stranka že dobro desetletje v kadrovski in intelektualni stagnaciji, priteguje predvsem polinteligente z ruralnih območij, gradi pa na ljudeh, ki so že onkraj zenita svojih ustvarjalnih energij, če niso tudi kontaminirani s sodelovanjem s tranzicijsko levico. Od transformacije iz SKD v NSi ta stranka ni opravila nujne kadrovske, intelektualne in »stanovske« reforme, zato pod emblemom »po-sili-ljudskosti« stagnira na obrobju, se otepa očitkov o stranki »vaških tercijsk« in se prilagaja retoriki, značilni za podeželsko volilno telo. NSi nujno potrebuje renesanso in prodor v širši prostor, potrebuje preoblikovanje iz stranke »nega problema« v

Problem SLS (in NSi) ni samo njihov. Tako kot šibka NSi je tudi šibka SLS največja grožnja kontinuiteti demokratičnih sprememb.

moderno demokrščansko stranko, oprto na urbano inteligenco in sodobne ljudi. Žal pot v prihodnost ne drži preko Andreja Bajuka, še manj preko Lojzeta Peterleta. Potreben bi bil kakšen mlajši človek, predvsem z izkušnjami v gospodarstvu. Šele prodor stranke v prostor, ki ji je izvorno namenjen, prodor, ki bi se odražal v dvomestnem številu mest v parlamentu (nad 10, realno pa okrog 15 odstotnih točk), je edino in nujno poročilo za koalicijo Slovenija, da si zagotovi prevladujoče mesto v slovenski politiki. Z oslABLJENO NSi je oslABLJENA tudi njena najmočnejša partnerica Slovenska demokratska stranka, ki se ob slabem izkupičku svoje »kolegice« lahko znajde pred nerešljivimi problemi.

Slab šrotov start Njena dvojčica SLS ima podobno usodo in tudi pri njej ta čas optimizem ni na mestu.

O avtorju

Dr. Boštjan M. Turk je diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani, doktoriral pa na pariški Sorbonni. V Parizu pri založbi Téquy prav sedaj izhaja monografija, posvečena vplivom neolatinske filozofske renesanse na moderno francosko poetiko. Francosko književnost 17. in 20. stoletja uči na Filozofski fakulteti v Ljubljani, predaval pa je tudi v tujini kot gostujoči profesor ali kot vabljeni predavatelj. Bil je ustanovni član Mladih krščanskih demokratov novembra 1989, predsednik SKD Ljubljana med letoma 1994 in 1997 in podpredsednik Svetovnega slovenskega kongresa. Od leta 2001 do 2002 je bil vodja strateškega sveta SKD+SLS. Od začetka je dejaven kot analitik in publicist, objavlja v veliki večini slovenskih tiskanih medijev.

Rošada Janez Podobnik Bojan Šrot se že kaže kot dobro premišljen déja vu. Kmalu bo minilo sedem let, ko se je ta scenarij enkrat že odvil. Ko je Janez Podobnik marca 2001 na kongresu v Murski Soboti odstopil od kandidature za predsednika SLS in na to mesto spustil Francija Buta, je to naredil samo začasno. V treh letih se je vrnil v sedlo, stranki pa je skupaj z bratom Marjanom le zagotovil neke vrste prepoznavnost. Podobnikova SLS je postala stranka enega problema, kot se temu tehnično reče, oblikovala se je okrog sporov, ki jih ima njen član Joško Joras s hrvaškimi oblastmi. To ni minilo brez seizmičnih tresljajev v celoten prostor. Koliko bo ta politika produktivna za Republiko Slovenijo, bo pokazal čas. SLS Bojana Šrota pa je pred veliko večjimi problemi. Preko družinske, klanske povezave z Boškom Šrotom razpolaga mlajši brat z dobesedno nuklearnim medijskim arzenalom, govorimo pač o slovenskih razmerah. Ni medija, ki bi ne bil na tak ali drugačen način povezan z enim od podjetij, ki tvorijo neizčrpen arzenal gospodarske mreže, znane pod imenom Infond Holding oz. Pivovarna Laško. Paradoks Bojana Šrota pa je, da mu je vsa ta mediateka v pogubo, ne v korist. S tem pa prihajamo do izvirnega greha bratov Šrot. Če so si hoteli poleg gospodarstva in medijev podrediti še politično stranko, bi to morali nujno narediti s tretjo osebo, ki bi jo javnost v teh navezah težko identificirala z družinskimi ambicijami »firme« Šrot. Ko pa so dali v igro najmlajšega brata, je bila to katastrofa, ki je samo čakala, da se sproži. Sprožila pa se je v parlamentarni razpravi o tajkunstvu, kjer je prišlo do nezamenljive identifikacije sedanjega predsednika SLS s klanskimi povezavami Pivovarne Laško. Od tedaj je Bojan Šrot identificiran s svojim bratom, preko njega pa s kompleksom problemov, ki jih je povzročil pohod Pivovarne na institucije oblasti. Kako nespretno so se tega lotili, kaže tudi dejstvo, da ni bil izdelan rezervni scenarij, ki bi Bojanu Šrotu omogočil mehkejši doskok na mesto predsednika SLS. Indikatorji javnomnenjske podpore so se obrnili silovito navzdol, stranka beleži priljubljenost, ki ne preseže 3 odstotkov, kar je znak za poplah prvega reda. Nihče ni ukrepal v tej smeri, nasprotno. S hipoteko tajkunskih povezav se je Bojan Šrot lotil projektov, ki so vnaprej obsojeni na propad. Prvi je bil statiranje ob prehodu Saša Pečeta iz poslanske skupine SNS pod okrilje t. i. Lipe. Peče se je odločil za politični samomor, zakorkal je po poti Saša Lapa, Marjana Poljšaka in še desetine imen, ki jih je Jelinčič briljantno izločil vsake toliko časa, da je ostal predsednik stranke. SLS s Pečetom lahko le

izgubi, pridobiti nima ničesar. Nadalje, povezava z zunajparlamentarno SMS je podobna groteska, za katero nihče dobro ne ve, kaj si Bojan Šrot z njo obeta. SMS na volitvah ne doseže niti odstotka, sedaj pa naj bo nosilka preporeda SLS, ki računata na mandatarstvo v enem do dveh mandatih? In koliko je Darko Kranjc dobil na predsedniških volitvah? Rezultat se meri z desetimi odstotka.

Markeš med Kafka in Stalinom Še neugodnejši pa je poseg družine Šrot v medije. Za discipliniranje osrednjega slovenskega časopisa Dela so si izbrali Janeza Markeša. Le-ta se je v dveh mesecih moral preslikati v svoje nasprotje, da je lahko postal steber najhujše cenzure. Če je prej Janeza Janšo gradil, ga sedaj ruši, bolje, pljuje po njem. Če je poprej nastopal zoper oligarhe in nedemokratske ekonomske povezave, sedaj grize po tistih, ki jih razkrivajo. Če se je zavzemal za svobodo tiska, sedaj cenzurira vse tiste, ki konkretno odgovarjajo na očitke, ki jih nanje naslavlja v svojih sobotnih kolumnah. Njegovo licemerje (najhujše, kranjsko-farške sorte) je groteskno. Njegov način, modus obstoja oziroma bivanja v javnem prostoru pa začenja vzbujati strah. Vsi so krivi za kafkovsko preobrazbo, le sam ne. Vsak, ki pove, koliko je z njim ura, se bo znašel v ognju Stalinovih orgel, s katerimi nekdanji urednik Maga v svoji slepi pameti mitraljira vse povprek, ne vede, da večina izstrelkov pristane prav v njegovi glavi. Kako je že z očitkom, ki ga kar naprej naslavlja na predsednika vlade: »Kdor seje veter, bo žel vihar«? Brez komentarja.

SLS s Pečetom lahko le izgubi. Povezava s SMS je podobna groteska, za katero nihče dobro ne ve, kaj naj bi si Bojan Šrot z njo sploh obetal.

In naprej? Peče, Markeš, Kranjc, in kar je še ljudi, ki so se odločili prezgodaj končati svoje kariere. Novodobni politični avanturisti, bolje samomorilci, ki predstavljajo najmočnejšo frontno pozicijo Šrotove SLS. Hišica iz kart, ki jo bo odpihnil prvi veter? Da, vendar problem SLS (in NSi) ni samo njihov. Tako kot šibka NSi je tudi šibka SLS največja grožnja kontinuiteti demokratičnih sprememb. V interesu vseh je rast vsake stranke v prostor, ki je avtentično njen. V tem je tudi rast demokracije, vsakršne, mlade, slovenske še posebej. **D**

Trgovci potrebni pregleda

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Še v Jankovičevem času so trgovci spremenili metodologijo izračunavanja razlike v ceni. Kartelno dogovarjanje treh največjih ni sporno. Na potezi so zdaj inšpektorji in drugi organi. Potreben je pregled od A do Ž.

Hrana je v Sloveniji nedvomno predraga, za to pa so krivi trgovci in predelovalci. To je ugotovitev, s katero se strinjajo vsi resni ekonomisti in vsi, ki stvari podrobno poznajo. Čeprav nekatera občila v lasti lastnikov trgovskih združb v zadnjem času objavljajo podatke, da si »niti ekonomisti niso enotni pri tem« (kaj je krivo za tolikšne podražitve hrane), pa je treba dodati, da drugače govorijo le t. i. politični ekonomisti, na katere smo opozorili pretekli teden.

Izgovori trgovcev Vodilni v trgovski branži nam že nekaj časa poskušajo dopovedati, da poslušajo z zelo nizkimi maržami, menda naj bi bile v Mercatorju le nekajodstotna in da je ne morejo še znižati. Pri tem se vsi izgovarjajo, da potrošnikom ponujajo posamezne akcije izdelkov in podobno. To, da pripravljajo akcije, je sicer res, a so tako na tržnem inšpektoratu kot

v Zvezi potrošnikov Slovenije, ki so te akcije vzeli pod drobnogled, ugotovili, da so cene v akcijah pogosto višje od cen izdelkov, ki jih prodajajo v redni prodaji, zato so potrošnike opozorili na previdnost in na to, naj ne nasedajo vsemu, kar jim nekdo govori, ampak naj se raje osebno prepričajo, ali to drži. Morda bi tu dodali še navedek ene od novinark, ki je pred nedavnim zapisala, da je v času nakupovanja ujela pogovor dveh prodajalk, ko je ena potožila, da so cene v akciji višje od cen v redni prodaji, da zavajajo potrošnike in da jo je sram, ker je zaposlena v tem trgovskem gigantu.

Trik v bonitetah ... Ob tem ko prodajalci zatrjujejo, da so »njihove trgovske marže nizke«, pa je prišel v javnost podatek, da trgovci služijo predvsem z bonitetami in ne z maržami. Slednje so povedali vodilni sami, zato smo nekoliko podrobneje pregledali te bonitete.

Tatjana Zagorc, sekretarka Združenja agroživilskih podjetij pri GZS, je dejala, da v Sloveniji poleg trgovskih marž, ki so zaslužek trgovine, ne smemo pozabiti še na deset do petindvajset in več odstotkov bonitet, ki prihajajo po posebnem računu. Za te bonitete, ki jih trgovcem plačujejo dobavitelji, se je izkazalo, da trgovci izstavljajo posebne račune, ki imajo nekakšen značaj storitev. Sistem so v trgovskih verigah spremenili v zadnjih letih, po preverjanju, kdaj se je to zgodilo, pa smo izvedeli, da to traja že pet let. To pomeni, da marž menda res ne povečujejo, si pa zaradi spremenjene metodologije povečujejo dobiček tako, da dobaviteljem ločeno izdajajo račune za višino bonitet, ki si jih izgovorijo ali pa tudi ne. Dobavitelji namreč pogosto tarnajo, da jih veliki trgovci s tem »pritisnejo ob zid«.

... in novi metodologiji Metodologija se je očitno spremenila

v času Zorana Jankoviča, ko je bil ta dejaven pri oblikovanju tovrstne politike (tudi v Gospodarski zbornici Slovenije, kamor omenjeno združenje sodi). Ob tem spomnimo, da so metodologijo skladno s potrebami spreminjali tudi v prejšnjih vladah, posebej Anton Rop in Mitja Gaspari sta bila mojstra za to. Gaspari je na primer dosegel spremembo metodologije celo za zajemanje podatkov v državnem proračunu. Namesto da bi leto imelo 12 mesecev, jih je po njegovi »metodologiji« imelo 13, vendar samo na strani prihodkov, ne pa tudi odhodkov. Kaj to pomeni za končni izid (v primeru države proračunski primanjkljaj ali presežek), razume vsak. No, podobno so spremenili metodologijo tudi v trgovskih družbah. Vedno (tudi v teoriji) je namreč veljalo, da se razni popusti, dogovorjene bonitete in podobno (kakor koli že imenujemo dogovorjeno znižanje nabavnih cen) odštejejo od prvotne nabavne cene. Ostane cena, h kateri se prišteje trgovinska marža. V dejavnosti trgovine poznajo še termin razlika v ceni, ki je dejansko prihodek trgovine. Od razlike v ceni se nato odštejejo vsi stroški dejavnosti, na koncu ostane dobiček ali pa izguba. Razlika v ceni, ki ji trgovci rečejo tudi marža, naj bi bila realni pribitek na ceno dobavitelja. Vendar v trgovski dejavnosti že najmanj pet let ni tako.

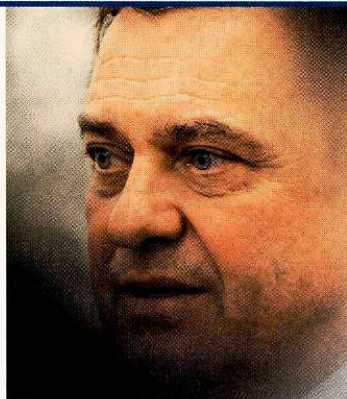
Kartelno dogovarjanje Več kot očitno je, da trgovci pri tem delujejo enotno, da so dogovorjeni. Tovrstnim dogovorom rečemo kartelno dogovarjanje. Da trije največji slovenski trgovci res delujejo enotno, smo se prepričali pretekli teden. V Mercator, Spar in Engrotuš (lastnik znamke Tuš) smo poslali enaka vprašanja in jih prosili za hitre odgovore. V Sparu in Engrotušu so se zavili v molk, iz Mercatorja pa smo

prejeli (splošen) odgovor po štirih dneh. Pri tem dodajmo, da slednje doslej ni bila Mercatorjeva praksa, saj so na vsa postavljena vprašanja odgovarjali presenetljivo hitro, še isti dan, kot smo poslali vprašanja. Zelo pa nas je presenetilo, ko se je Aleksander Svetelšek, ki ni odgovoril na naša vprašanja, že dan za tem izpostavil v javnosti s kritiko vlade in vladnega predsednika, za izhodiščno točko svojega komentarja pa si je izbral četrtkovo srečanje podpredsednika vlade sosednje Hrvaške Damirja Polančeca s predstavniki vodilnih živilskopredelovalnih podjetij oziroma proizvajalcev v sosednji državi. Svetelšek je pri tem izrazil možnost (verjetno se ne motimo, če zapišemo, da so ga k temu spodbudila tudi naša vprašanja) in dejal: »Sistematično in odgovorno brzdjenje cen, kot se ga je lotila hrvaška vlada, bi lahko bil vzorec za Slovenijo ...« Svetelšek se je torej prvič doslej javno izpostavil, kot so to doslej počeli lastniki Mercatorja ali njihovi 'glasniki'. Zdaj lahko pričakujemo, da se bodo oglasili še vodilni iz Spara, ki bodo kot tretji (tretji v verigi trgovskih monopolistov v državi) nadaljevali to, kar sta Boško Šrot in Andrijana Starina Kosem začela pred časom. No, tudi iz Spara nismo prejeli nobenega odgovora.

Vprašanja brez odgovorov In kaj smo vprašali? Naša vprašanja so bila: Kako dobaviteljem obračunavate razne bonitete, popuste in podobno? Ali je točna informacija, da jim za to izdajate posebne račune, kot bi šlo za storitve? Ali potem na bonitete obračunavate tudi drugačen DDV? Kdaj se je spremenil ta sistem? Kolikšen je približno letni znesek, ki ga zaračunavate dobaviteljem na takšen način? Na vse to smo prejeli le odgovor Mercatorja, ki se je glasil: »Z našimi dobavitelji poslujemo na osnovi sklenjenih nabavnih pogodb. Sestavni elementi pogodbe so tudi cene in ostali pogoji, ki so predmet vsakokratnega dogovora in so običajni v poslovanju med dobavitelji in trgovci v svetu in pri nas. Pogodbeni elementi se obračunavajo v skladu s pogodbo. Vsi obračuni se izvajajo v skladu z veljavnimi predpisi, ki urejajo to področje, vključno z davčnimi predpisi.« Pod odgovor se je pod-

Trojica, ki kroji ali je krojila (Jankovič) usodo potrošnikov: Zoran Jankovič, Andrijana Starina Kosem in Boško Šrot.

Bine Kordež in s tem Merkur nista del sistema kartelnih dogovorov, o katerih pišemo.

pisal Jože Sadar, direktor izvršnega področja market program. Odgovor torej, ki nič ne pove.

Merkur ni del sistema Ugotovili pa smo še nekaj. Medtem ko so Mercator, Engrotuš in Spar očitno kartelno povezani (na vseh področjih), kranjski Merkur ni v njihovi navezi. To je morda logično, saj prodaja večinoma drugačno vrsto izdelkov. Vprašanja smo namreč poslali tudi Binetu Kordežu, predsedniku Merkurjeve uprave. Odgovoril nam je nemudoma, in sicer: »Način obračunavanja rabatov in bonitet je vedno stvar dogovora med posameznim kupcem in prodajalcem, pri čemer se morata seveda oba strinjati oz. se odločita za neko obliko in pogoje prostovoljno. Pri tem uporabljamo dva načina, in sicer dogovor o neto nabavni ceni, ki jo potem v procesu prodaje nadgradimo z maržo za stroške našega poslovanja, ali pa za princip veleprodajne cene, na katero dobavitelj odobrava rabate oz. popuste. Izjemoma se s kakšnimi dobavitelji dogovorimo tudi za posebno sofinanciranje določenih marketinških akcij za prodajo oz. promocijo njihovih izdelkov. Pri tem DDV nima nikakršnega vpliva, ker je davčno nevtralen (se pa obračunava po

enaki stopnji na neto vrednost izvršnega faktur). Pogoji nabave so seveda vedno rezultat pogajanj in se s časom spreminjajo, predvsem pa so prostovoljna odločitve obeh partnerjev, če pač ne pride do posla. Ne vem sicer, s kakšnim namenom postavljate ta vprašanja – mogoče kakšna pritožba »razočaranega« dobavitelja, ki meni, da zahtevamo preveč.« Tudi Kordež ni odkril podatkov, iz odgovora pa lahko razberemo, da Merkur ni povezan v verigo Mercator – Engrotuš – Spar. Sklepamo torej lahko, da med to kartelno združbo in Merkurjem ni kartelnega dogovarjanja.

Zbornica je šele 'prava' Odgovore smo iskali tudi pri Trgovinski zbornici Slovenije, ki je izločeni del Gospodarske zbornice Slovenije. Zanimalo nas je, kakšno je stališče zbornice do obračunavanja raznih bonitet, popustov in podobnega, ki ga trgovci zaračunavajo dobaviteljem, ali vedo, da jim za to izdajajo posebne račune, kot bi šlo za storitve, kdaj se je spremenil ta sistem in ali imajo podatke, kako trgovci obračunavajo končno ceno za potrošnike. V imenu zbornice nam je odgovorila Božena Drnovšek iz službe za odnose z javnostmi, odgovor pa je več kot zgovoren.

Zapisa je: »Trenutno smo brez izvršnega direktorja. Gospa Marija Lah, nova izvršna direktorica, nastopi svojo službo 1. februarja. Do takrat smo brez pooblastil za kakršne koli izjave pa tudi sicer ne razpolagamo s podatki, o katerih povprašujete. Glede stališča zbornice, ki se nanaša na prvo vprašanje, pa bo potrebno počakati na novo direktorico. Zahvaljujemo se za razumevanje.« Zapisanemu ob rob povejmo, da zbornica deluje že več mesecev, Marija Lah, kolikor poznamo to področje, pa je zaposlena v upravi Probanke Maribor, ki je sestavni del t. i. Šrotove hobotnice.

Korak za korakom Stvari se torej postopoma odkrivajo. V Demokraciji bomo vsekakor šli po sledi. Tudi tega, kako je s knjiženjem tovrstnih bonitet z vidika računovodskih standardov, kako z vidika davka na dodano vrednost (DDV), revizorskih priporočil in podobno. Za konec dodajmo, da je čas, da tudi v te hiše stopijo davčni inšpektorji, dozorel. Urad za varstvo potrošnikov mora svoje delo nadaljevati skladno z začetim. Vse to gre seveda v dobro potrošnikov, česar za Satelškovce nasvete ne moremo reči. **D**

Molčijo o menedžerskih odkupih

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Bankirji molčijo, komu so odobrili 700 milijonov evrov posojil. Vodilni v bankah so se na vprašanje, ali kreditirajo menedžerske odkupe, zavili v molk ali pa se sklicujejo na določilo o zaupnosti podatkov.

UniCredit, ki jo vodi France Arhar, in Poštna banka Slovenije. Za vse druge, tudi tiste, ki so se zavile v molk, pa tega ne moremo trditi.

Do kod segajo povezave? Iz drugih virov smo izvedeli, naj bi največ tovrstnih posojil poleg banke Factor in banka Hypo Alpe-Adria (prva je v lasti Rigelnikovega Autocommercea, druga pa je v avstrijski lasti) v največji meri dale prav banke, ki so v večinski državni lasti. V enem od zadnjih člankov smo povzeli vir, naj bi tovrstna posojila v večji meri financirali tudi Gorenjska banka in Probanka. Naš dobro poučeni vir nam je zatrdil, da to ne drži. Največ tovrstnih posojil naj bi odobrile banke na Štajerskem, Celjskem in v Zasavju. Ali je le naključje, da v tem delu deluje naveza Bojan in Boško Šrot, Pivovarna Laško in Andrijana Starina Kosem, bomo še videli. Pri tem ni nepomembno, da je bila Starina Kosmova poleg tega, da je bila državna sekretarka, tudi članica nadzornega sveta NLB.

Večina bank molči Prvi so nam odgovorili iz banke UniCredit pa tudi iz Poštne banke Slovenije. Zapisali so, da so podatki sicer zapane narave, in dodali, da za zavarovanje posojil jemljejo vrednostne papirje, ampak le tiste, ki jih

Premier Janez Janša je v oddaji Vroči stol dejal, naj bi bile po nekaterih podatkih slovenske poslovne banke lani odobrile za 700 milijonov evrov posojil za t. i. menedžerske odkupe. Ko smo poskušali izvedeti, koliko od tega je odobrila katera od bank, so se te zavile v molk ali pa se sklicevale na tajnost zasebnih podatkov. Redke so kategorično odgovorile, da tovrstnih posojil ne dajejo, nekatere pa niso odgovorile. Premier Janez

Janša je v oddaji Vroči stol tudi dejal, da je občutek ljudi, da sadovi gospodarske rasti niso bili pravično razporejeni, upravičen. Po njegovem mnenju so od različnih davčnih olajšav imeli korist le lastniki, kapital so hranili za menedžerske odkupe, medtem ko je za delavce v veliko primerih zmanjkalo denarja.

Izjema le dve banki Čeprav smo vedeli, da bo razkritje podatkov težko, smo na vse banke v Sloveniji

naslovili ista vprašanja (objavljamo jih posebej). Zanimalo nas je, ali bodo priznali, da so kreditirali menedžerske odkupe, po katerih menedžerji za zavarovanje posojil zastavijo še ne kupljene vrednostne papirje (delnice). Za nekatere banke se v javnosti že ve, da kreditirajo tovrstne odkupe, za druge pa je bolj malo znanega. Po odgovorih, ki jih objavljamo posebej, lahko z gotovostjo zatrdimo, da menedžerskih odkupov ne financirata le banka

UniCredit in Poštna banka Slovenije ne dajeta posojil za menedžerske odkupe.

Svet Banke Slovenije je tovrstna posojila označil za tvegana.

posojilojemalec že ima. Iz banke Sparkasse smo prejeli odgovor, da posojila zavarujejo z vrednostnimi papirji. Abanka je po njihovih besedah »v nekaj posameznih primerih kreditirala nakup delnic, ki so bile zavarovanje za najeti kredit. V takšnih primerih to ni bilo edino zavarovanje«. Odgovor vseh drugih, vključno banke Raiffeisen, je bil jasen: »Naša banka ne daje posojil na temelju zastave delnice ...«. Iz Banke Koper nam je odgovoril Vojko Čok, predsednik uprave. Pojasnil je, da je to poslovna skrivnost. Podoben odgovor smo dobili tudi iz NLB. Odgovor banke Hypo Alpe-Adria je bil splošen in ni povedal nič drugega kot to, kar piše na njihovi spletni strani. Iz Nove Kreditne banke Maribor (NKBM), Banke Celje, Banke Domžale, Probanke Maribor, banke SKB, Koroške banke, Gorenjske banke, banke Factor, Deželne banke Slovenije in Banke Zasavje pa odgovorov nismo prejeli oziroma se na naša vprašanja niso odzvali.

Za konec Po sklepu sveta Banke Slovenije s konca leta 2007 morajo banke, ki so tovrstna posojila zavarovale s še ne pridobljenimi vrednostnimi papirji, svoje rezerve povečati za 50 odstotkov, kar pomeni, da v bilančni vsoti tovrstna posojila štejejo kot nezavarovana. Iz tega sledi, da morajo banke svoj kapital povečati ali pa zmanjšati kreditni potencial za druge posojilojemalce. Nekateri menijo, da bi morale banke zaradi tega določila spremeniti pogoje posojilnih pogodb posameznim menedžerjem, ki so najemali tovrstna posojila. Ali se bo to res zgodilo in kaj bo, če menedžerji ne bodo mogli odplačevati tovrstnih zelo dragih posojil, pa si naš neimenuvani sogovornik ne upa niti pomisliti. Dejstvo pa je, da so za tako poslovanje odgovorne uprave bank in člani nadzornih svetov. Slednji lahko za tovrstne odobritve odgovarjajo celo s svojim premoženjem. Nedvomno je namreč, da so 700 milijonov evrov tovrstnih posojil v samo enem letu odobrili tudi nadzorniki posameznih bank. **D**

Andrijana Starina Kosem je bila nadzornica v Novi Ljubljanski banki.

Banka Hypo-Alpe-Adria in banka Factor sta financirali menedžerske odkupe.

Banke o t. i. menedžerskih posojilih

VPRAŠANJA:

- Ali je vaša banka odobrila kakšna posojila na način, po katerem so bile za jamstvo zastavljene delnice, za nakup katerih je posojilojemalec šele najemal posojilo?
- Če je banka tovrstna posojila odobrila, me zanima, kdo je bil posojilojemalec in kolikšni so bili zneski posojila?
- Ali je posojilojemalec poleg delnic zastavil še kakšno drugo obliko zavarovanja, in če je, kakšno?
- Kdo je odobril tovrstna posojila? Kolikšen je skupni znesek tako odobrenih posojil?

ODGOVORI:

- **UNICREDIT BANKA SLOVENIJA:** »Naša banka, torej UniCredit Banka Slovenija, d. d., ne daje posojil na temelju zastave delnic, ki jih bo posojilojemalec s tem posojilom šele pridobil.«
- **NLB:** »Poslovnih odnosov z našimi strankami, naj bodo občani ali podjetja, kot banka skladno z zakonodajo, kodeksom in dobrimi poslovnimi običaji niti ne moremo niti ne smemo komentirati oz. jih razkrivati.«
- **BANKA KOPER:** »Operacije, po katerih sprašujete, praviloma niso sestavni del poslovne politike banke. Prav tako ni sestavni del poslovne politike banke javno poročanje o tovrstnih podatkih.«
- **HYPO ALPE-ADRIA-BANK:** »Banka svojim strankam ponuja kredite, ki so lahko zavarovani na več načinov: s plačilom zavarovalne premije pri zavarovalnici, z depoziti, z vrednostnimi papirji, s točkami vzajemnih skladov, z zastavo nepremičnine, s poroki. Način zavarovanja, s katerim kreditojemalec zavaruje kredit, pa je odvisen od posameznega primera. Ponavadi se s stranko skupaj odločimo za zavarovanje, seveda pod pogojem, da pred odobritvijo kredita preverimo vse potrebne pogoje (zmožnost plačevanja obrokov, bonitete itd.). Pri nenamenskih kreditih banka preverja samo strankine bonitete, ne pa tudi namena kredita.«

- **SPARKASSE:** »Poslovna politika banke Sparkasse, d. d., je sklepanje kreditnih poslov, ki so zavarovani s prvovrstnimi zavarovanji v skladu s smernicami Sparkasse, Sektorja v Avstriji in z regulativo Republike Slovenije. Med te ne sodi zavarovanje z vrednostnimi papirji.«
- **ABANKA:** »V nekaj posameznih primerih je Abanka kreditirala nakup delnic, ki so bile zavarovanje za najeti kredit. V takšnih primerih to ni bilo edino zavarovanje. Ob najemu lombardnega kredita je mogoče zastaviti v ustreznem razmerju različne vrednostne papirje, tako z organiziranega trga kot tudi z neorganiziranega domačega kapitalskega trga. Podatki o posojilih so zaupne narave.« Na vprašanje, ali je posojilojemalec poleg delnic ponudil še kakšno drugo obliko zavarovanja, in če je, kakšno, pa so odvrnili: »Dodatne oblike zavarovanja so lahko različne. Kredite v skladu z veljavnimi internimi pravilniki banke odobravajo ustrezni organi banke, v večini primerov kreditni odbor banke. Tudi podatek o skupnem znesku tako odobrenih posojil je zaupne narave.«
- **POŠTNA BANKA SLOVENIJE:** »Na podlagi vaših vprašanj vam sporočamo, da so podatki o kakršnih koli konkretnih kreditih, kreditojemalcih, zavarovanjih itd. zaupne narave in jih banke ne morejo razkrivati. Lahko pa povemo, da Poštna banka Slovenije za zavarovanje kredita vzame tiste delnice, katerih lastnik je kreditojemalec že v času najemanja kredita. Za zavarovanje kredita banka torej ne vzame delnic, ki jih kreditojemalec šele namerava kupiti.«
- **RAIFFEISEN BANKA:** »Banka, ki je del mednarodne bančne skupine Raiffeisen, sledi mednarodnim smernicam na področju upravljanja s tveganji in posluje v skladu z zakonodajo. Vsak komitent ali bodoči komitent se obravnava individualno in vedno se najprej preveri boniteta in šele nato se določi oblika zavarovanja, ki pa je vedno povezana z ocenjenim tveganjem. Odnosi med banko in komitenti so poslovna skrivnost banke, zato vam na naša vprašanja ne moremo odgovoriti.«

Kako obravnavati priseljence?

Primož Pečnik, foto: Bor Slana, GPU, arhiv Demokracije

Slovenija je konec lanskega leta vstopila v schengensko območje. Na ta način je pretok ljudi iz drugih držav EU postal nenadzorovan. Ali bi se morali tega, predvsem zaradi pritiska imigrantov na Italijo, bati?

Prosilci za azil so tako rekoč zaprti v azilni dom. Nekatere to moti, drugi se s tem strinjajo.

Evropa je postala tarča imigracijskih tokov iz Afrike in Azije. Število neregistriranih priseljenec se povečuje tako rekoč iz dneva v dan. Največji pritisk doživljajo sredozemske države EU, ki v odprtem schengenskem prostoru predstavljajo vrata v Evropo. Mednarodne migracije spreminjajo etnično in nacionalno strukturo v ciljnih državah, zato se v ospredje migracij postavljajo vprašanja etične integracije in izzivi multikulturne družbe. Različne skupine priseljenec se ne vključijo enako v družbo, nekatere se asimilaciji

tudi upirajo. Priseljenci pogosto sledijo svojim rojakom, ki v ciljni državi že živijo in opravljajo svoj posel ali obrt. Tako imajo novi priseljenci včasih že pripravljeno okolje, v katerem bodo živeli, kar lahko oteži asimilacijo. Priseljivanje pa ima poleg kulturnega tudi ekonomsko ozadje. Večinoma v EU prihajajo neizobraženi ljudje, kar lahko pomeni težave za gospodarstvo teh držav.

V drugi polovici decembra 2007 smo vstopili v schengensko območje, kar pomeni, da so države evropske petnajsterice za priseljence iz Slovenije bolj do-

segljive. Slovenija za priseljence z vzhoda namreč ni ciljna država. O tem, ali je to dobro ali slabo, ne bomo sodili, dejstvo pa je, da je Slovenija razvito gospodarstvo in ima prijazno okolje, v katerem imajo priseljenci možnost, da si uredijo življenje. V iskanju odgovora na vprašanje, zakaj Slovenija

ni ciljna država, je treba nekaj pozornosti nameniti odnosu države do priseljevanja.

Kdo se priseljuje? Najprej je treba ločiti med begunci in ekonomskimi priseljenci. Po zakonu o mednarodni zaščiti se status begunca prizna osebi, ki se zateče v Slovenijo zaradi strahu pred preganjanjem zaradi rase, vere, narodne pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali političnega prepričanja. Gre torej za osebe, ki potrebujejo mednarodno zaščito, saj je njihovo življenje v državi, iz katere prihajajo, ogroženo. Institut azila je mednarodna kategorija, zato je urejen v vrsti mednarodnih aktov, tudi v Ženevski konvenciji o statusu beguncev iz leta 1951. Prosilci za azil so za čas, ko trajajo uradni postopki, nastanjeni v azilnem domu na Viču. Tam deluje psihosocialna služba, ki ponuja prosiščem pomoč, v azilni dom lahko vstopajo nevladne organizacije, ki se ukvarjajo s prosilci, otrokom pa je zagotovljeno šolanje v osnovni šoli. Sicer pa se mora v azilnem domu vzdrževati red in zagotoviti spoštovanje običajnih pravil glede vstopanja in bivanja. Prosilci so preskrbljeni s hrano in z oblačili, čeprav se zgodi, da "včasih iz objektivnih razlogov zmanjka kakšen posamezen atribut (npr. topla oblačila ob nenadnem znižanju temperatur)", pravijo na ministrstvu za notranje zadeve.

Vendar niso vsi, ki pridejo v državo, begunci. Večina so ekonomski priseljenci, ki neupravičeno vložijo prošnjo za azil. Tukaj pa nastane problem. Ekonomski imigranti lahko drugače vstopijo v državo. To je na uraden, regi-

Minister Simoniti je predstavil projekt ELMD.

Vendar niso vsi, ki pridejo v državo, begunci. Ekonomski priseljenci niso upravičeni do azila.

Na meji imajo zaradi ekonomskih beguncev težave tudi politični, ki pa jih je zelo malo.

striran način z veljavnimi dokumenti. Nekateri tujci za vstop v Slovenijo potrebujejo vizum, ki je časovno omejen. Tujec je lahko neprijavljeno v Sloveniji le 90 dni v polletnem obdobju. Po tem času si mora pridobiti dovoljenje za prebivanje. To je lahko začasno ali trajno. Zakon o tujcih obravnava tudi "integracijo tujcev". Tako država zagotavlja pogoje za vključitev tujcev z dovoljenjem za prebivanje v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje. Po besedilu zakona o tujcih država organizira tečaje slovenščine, druge izobraževalne programe, jih seznanja z našo kulturo, s pravom in z zgodovino, organizira skupne prireditve s slovenskimi državljani za spodbujanje medsebojnega spoznavanja in razumevanja. Država obljublja veliko. Pod določenimi pogoji podeli tudi delovno dovoljenje in državljanstvo. Državljanici članic EU delovnega dovoljenja ne potrebujejo, saj je v EU zagotovljen prost pretok ljudi, blaga in storitev, po vključitvi Slovenije v schengen pa za vstop v državo ne potrebujejo ničesar več.

Integracija in asimilacija Pri migracijah etnično različne populacije je zelo pomembna integracija v družbo. Povsem razumljivo je,

da se družba ne prilagaja posamezniku, zato mora ta praviloma narediti prvi korak, se naučiti jezika in temeljnih vedenjskih vzorcev v državi, kamor je prišel. Vendar je to težavno in korak mora narediti tudi družba. Najboljši način bi bil, da bi se tujcem omogočilo delo, vendar bi to lahko sprožilo pravi val priseljevanja, če bi se izvedelo, da npr. v Sloveniji vsak tujec dobi delo. Druga skrajnost pa je, da jih zapremo v azilni dom, kjer čakajo na morebitni azil oziroma na deportacijo iz države. Tako so se tujci prisiljeni zateči k delu na črno, v nekaterih primerih tudi v kriminal. Srečnejši poznajo v ciljni državi nekoga, ki jih je pripravljen zaposliti. Dva zelo žgoča problema moderne družbe sta tako kriminal etničnih skupin in njihova neintegracija v družbo. Ne glede na to, kdo je za to kriv – država ali priseljenci – je rezultat ta, da postajamo družba, kjer so ogrožene enake možnosti za vse.

Izzivov moderne civilizacije se zaveda tudi EU, ki je leto 2008 razglasila za evropsko leto medkulturnega dialoga (ELMD). Njegova cilja sta krepitev medkulturnega dialoga kot orodja, ki lahko prebivalcem EU pomaga pri stikih s čedalje bolj odprtim večnacionalnim okoljem, ter ozaveščanje o pomenu oblikovanja dejavnega evropskega državljanstva, ki je odprto v svet, spoštuje kulturno raznolikost in temelji na skupnih vrednotah EU.

»Medkulturni dialog Slovenija uvršča med prednostne vsebine predsedovanja EU. Zaveda se

Novosti

Lani sprejet zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ) je nadomestil zakon o azilu. Prinaša nekaj zaostritev v razmerju do prosilcev za azil, od tega nekaj spornih. V azilnih postopkih se širi možnost odločanja v pospešenem postopku, kar prosilca postavlja v slabši položaj, saj se že tako sooča s težavami, ker ne pozna jezika, ker se boji policije in drugih organov. Med postopkom odločanja so prosilci nastanjeni v azilnem domu, kjer jim je gibanje pogosto omejeno. ZMZ širi razloge za omejitev gibanja, zaradi česar so lahko resno ogrožene ustavno varovane človekove pravice, saj je omejitev gibanja dopustna le v izjemnih primerih. Prosilcem za azil sicer ni odvzeta prostost, dejansko pa so zaprti v azilni dom. Poleg tega prosilci nimajo pravice do žepnine in tudi ne delovnega dovoljenja, zato so na milost in nemilost prepuščeni državi.

Statistika v Sloveniji

V Slovenijo se je v prejšnjem stoletju priselilo veliko tujcev iz nekdanjih jugoslovanskih republik, veliko je prišlo tudi beguncev pred zadnjo morijo na Balkanu. Mnogi so danes slovenski državljani. Kljub vsemu je slovenska etnična struktura ostala ves čas precej homogena za evropske razmere. 31. 3. 2007 je bilo v Sloveniji po podatkih Statističnega urada RS 2,013.597 prebivalcev, od tega 1.987.724 Slovencev, pri čemer jih je 31.166 začasno živelo v tujini. Tujcev s stalnim prebivališčem v Sloveniji je bilo 31.755, z začasnim prebivališčem pa 25.284. Vseh tujcev skupaj je bilo malo manj kot 3 odstotke, med njimi je bilo skoraj tri četrtine (72 odstotkov) moških.

priložnosti, ki jo ima kot predsedujoča EU, saj lahko prispeva k medkulturnemu dialogu znotraj EU in v svetu, ki je zasnovan na skupni, vendar raznoliki dediščini, in se pojavlja skozi različne načine življenja državljanov ter vseh, ki začasno ali stalno živijo v EU,« so zapisali na spletni strani ministrstva za kulturo.

Morje interesov Cilji integracije in medkulturnega spoštovanja pa so ogroženi, če so vsi tujci, ki pridejo v Slovenijo, deležni enake, nenaklonjene obravnave.

Odgovornost za to je predvsem na strani države in ekonomskih imigrantov, ki bi v Slovenijo lahko prišli na drugačen način. Tako tudi begunce, ki v Sloveniji iščejo zaščito, mečejo v isti koš kot ekonomske imigrante, do katerih pa ima Zahod čedalje večji odpor.

V družbi obstaja konflikt interesov med zagovorniki priseljevanja in spoštovanja pravic priseljencev ter tistimi, ki se priseljencev bojijo predvsem zaradi služb. Zato ravnanje države na tem področju ni lahko. Poleg opisanega je težava tudi v tem, da zagotavljanje pravic in primernih življenjskih razmer zahteva svoj del v proračunu, česar pa ni lahko dobiti.

Res pa je, da se tudi Slovenci še nismo dovolj odprli tujim kulturam in se pripravili na izzive modernega časa, zato se priseljenci pri nas težko vključijo v družbeno življenje. Svoje dodajo tudi novinarji, ki poročajo samo o tem, kadar gre kaj narobe, posledica pa je, da smo Slovenci nezaupljivi do priseljencev. No, morda pa so za to krive tudi slabe izkušnje iz preteklosti. **D**

Priseljenci si delo iščejo pri rojakih.

Tujci za delo potrebujejo delovno dovoljenje.

Nova Gorica

Od cest in turizma do igralništva

Maruša Mihelčič, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana/BOBO

Goriško je 22. in 23. januarja obiskala vladna delegacija, v kateri je bilo pet ministrov s predsednikom Janezom Janšo na čelu in številni državni sekretarji, ki so nadomeščali odsotne ministre.

Obisk je vlada namenila predvsem preverjanju stanja na področju gospodarstva, zdravstva, šolstva in sociale. Skupaj s poznavalci je analizirala spremembe in novosti, ki so se zgodile od njenega zadnjega obiska.

Problematičen promet Aprila 2006 je Janez Janša skupaj z ministri oziroma državnimi sekretarji obiskal več kot 70 lokacij z namenom, da bi se na terenu seznanili z razvojnimi potenciali in aktualno problematiko regije. Ugotovili so, da so največja ovira slabe prometne povezave, drugače pa naj bi imelo to območje dobre možnosti za gospodarski razvoj, predvsem na področju turizma. Po statistiki je bila v letu 2006 Goriška nad slovenskim povprečjem, in to predvsem zaradi nizke brezposelnosti, izstopali pa so tudi po številu študentov glede na število prebivalcev. Četrta slovenska univerza v Novi

Gorici naj bi povezala in okrepila sodelovanje med tehnološko naprednimi podjetji, študenti in visokošolskimi zavodi.

Vlada se je sešla z upravo družbe Hit, ki je zbranim predstavila svoje poslovanje in investicije v turistično infrastrukturo. Udeležence so seznanili tudi z načrtovano graditvijo najsoodobnejšega turistično-zabavišč-

nega centra v tem delu Evrope. Minister za finance Andrej Bajuk je pozdravil ambiciozne načrte družbe Hit, saj bi po njegovem mnenju tak objekt lahko postal generator turističnega razvoja v tem delu Slovenije.

Za vključitev v FAIR Janez Janša je skupaj z nekaterimi državnimi sekretarji odšel v Instru-

mental Technologies v Solkanu. Zaposleni so vladi podrobno predstavili svoj položaj na svetovnem trgu diagnostike in instrumentacije za vrhunsko znanost ter načrte za prihodnje delo. To visokotehnološko podjetje, ki ga vodi direktor Rok Uršič, se zavzema za vključitev Slovenije v projekt FAIR, enega prvih tovrstnih projektov v programu Evropskega strateškega foruma za graditev raziskovalne infrastrukture (ESFRI). Slovenija naj bi se v iniciativo ESFRI vključila tako, da bi na posameznih visokotehnoloških področjih razvili vrhunske kompetenčne centre, ki so potrebni pri postavitvi in upravljanju kompleksne raziskovalne infrastrukture. Tovrstni center predvidevajo v Novi Gorici. Podjetje Instrumental Technologies se ukvarja tudi s pospeševalniki osnovnih delcev. Tovrstnim projektom ESFRI namenja več kot 5,2 milijarde evrov, kar bi še pospešilo njihov

Vlada Janeza Janše je drugič obiskala Goriško.

razvoj, drugi slovenski visokotehnološki industriji pa omogočilo prodor na tuje trge in nove priložnosti, kar bi seveda prineslo tudi visoke dobičke.

»Bronasta« Goriška Severna Primorska se je glede na gospodarske kazalnike znova prebila na tretje mesto med slovenskimi pokrajinami. Po višini bruto domačega proizvoda na prebivalca dosega več kot 95 odstotkov slovenskega povprečja in več kot 83 odstotkov evropskega. Severna Primorska se razvija hitreje kot drugi deli v Sloveniji pa tudi v Evropi. Od slovenskega povprečja odstopa tudi po nizki stopnji brezposelnosti. Najnižja je na Cerkljanskem in Idrijskem, kjer je lani znašala le 1,5 odstotka. Nekoliko višja je v Zgornjem Posočju, kjer je 6,9-odstotna, a še vedno za pol odstotka nižja od slovenskega povprečja.

Prihodnost v turizmu Obisk je vlada končala na posvetu z vidnejši gospodarstveniki, župani in s poslanci te regije. Premier poudarja, da je glavni potencial Goriške v turizmu, regijo pa je označil kot eno najzanimivejših v Sloveniji. Pohvalil je nje-

Cestna infrastruktura v regiji ni ugodna.

no učinkovito črpanje evropskih sredstev. Pogovarjali so se o aktualnih problemih, največ zanimanja pa je veljalo graditvi novega zabavišnega centra. Tega vlada vsekakor podpira, vendar bo pri tem upoštevala tudi voljo lokalnega prebivalstva. Ne bo ravnala proti večinski volji, če pa bo do graditve

Ključna težava na Goriškem so še vedno neustrezne prometnice.

prišlo, želi konkretne odgovore v zvezi z lastniškim deležem centra in upoštevanje okoljskih predpisov. Predstavniki Hita so poudarili, da je projekt zelo produktiven, celovit in da so pogajanja s podjetjem Harrah's Entertainment v zadnji fazi.

Župani goriške regije so izrazili tudi željo, da bi uporabljali objekte, ki so v lasti obrambnega ministrstva, in objekte, ki so ob vstopu v schengensko območje ostali prazni. Omenjene prostore bi namenili lokalnim skupnostim. Srečanje so zbrani skleni športno, in sicer z nogometno tekmo, katere izkupiček je šel v dobrodelne namene.

Janez Janša v podjetju Instrumental Technologies

Problemi ostajajo Ključna težava na Goriškem je še vedno neustrezna prometna infrastruktura. Država je v svojo resolucijo nacionalnih razvojnih projektov do leta 2023 sicer vključila četrto razvojno os s krakoma keltike proti Godoviču in predorom v Poljansko dolino, saj se vsi zavedajo, da brez ustreznih prometnih povezav ni razvoja. Med žgočimi temami so izpostavili medbožinski projekt preskrbe z vodo, graditev čistilnih naprav, sanacijo plazov ter zaplete pri poimenovanju pokrajine. Obisk je nekoliko zasenčil tudi simbolični protestni shod, ki ga je pripravila Zveza sindikatov azbestnih bolnikov. **D**

Program obiska

Glavnina dogajanja je bila 23. januarja. Vlada je svoj obisk začela z delovnim posvetom na dvorcu Zemono pri Vipavi, nato pa so člani delegacije opravljali svoje obveznosti po posameznih področjih. Ministrica za visoko šolstvo, znanost in razvoj Marjetka Kucler Dolinar je že v sredo, 22. januarja, v spremstvu državne sekretarke na ministrstvu za šolstvo in šport Alenko Šverc obiskala novogoriško gimnazijo ter se udeležila posveta s postojnskimi in z novogoriškimi srednješolci. Pot sta nadaljevali v Rožno dolino, kjer so odkrili obeležje pred vilo Rafut, kjer naj bi svoje prostore kmalu dobila podiplomska fakulteta Univerze v Novi Gorici in raziskovalna postaja novogoriškega Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU.

Skupaj s predsednikom vlade, z Milanom Zverom in Zofijo Mazej Kukovič je po posvetu vlade ministrica za delo, družino in socialne zadeve Marjeta Cotman obiskala Center za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrla Vojka v Vipavi. Z ministrom za šolstvo in šport Milanom Zverom

Marjeta Cotman je obiskala Center za usposabljanje invalidnih otrok v Vipavi.

in ravnateljico centra Erno Žgur se je pogovarjala o odprtih vprašanjih. Delegacija je pozitivno ocenila delo centra. Ministri so poudarili, da je medsektorski pristop pravičen, čeprav velikokrat prihaja do nejasnosti pri razmejitvah pristojnost med zdravstveno-terapevtsko, vzgojno-izobraževalno in socialno funkcijo zavoda. Ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič se je srečala z

vodstvom šempetrske bolnišnice in novogoriškega zdravstvenega doma.

V sredo se je na Primorskem mudil minister za kulturo Vasko Simoniti. Sešel se je z novogoriško podžupanjo Darinko Kozinc in še z nekaterim predstavnikom občine. Seznanil se je tudi s problematiko in načrti muzeja v Kromberku, predvsem pa s predlogom, da bi v Gorici oblikovali nekakšno kulturno celoto. Predstavili so mu zamisel o povezovanju čezmejnega kulturnega prostora Nove Gorice, Šempetra in Gorice, kjer bi bile kulturne dobrine oproščene davkov. Idejo je presodil kot obetavno, vendar ni mogel potrditi njene uresničitve. Minister je poskušal rešiti tudi zaplet med idrijsko in cerkljansko občino, zaradi katerega je knjižnica v Cerknem že od novega leta zaprta. Simoniti je poudaril nujnost delovanja knjižnice in zahteval, da pristojni nemudoma razrešijo spor in omogočijo njeno normalno delovanje.

Na spolzkih avtocestnih tleh

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Thierry Monasse/STA

Le dve leti po tem, ko so za promet odprli avtocestni odsek Trojane–Blagovica in predore na njem, se je izkazalo, da vozna površina v predorih ni dobra. Stroški popravila predorov bodo znašali blizu milijon evrov.

Neprimernost vozniških površin, zaradi katere je hitrost vožnje skozi trojanske predore v deževnem vremenu omejena na 60 kilometrov na uro, je pokazala analiza dunajske tehniške univerze. Izkazalo pa se je, da imajo z vozniškimi lastnostmi betona v predorih težave tudi v nekaterih drugih evropskih državah.

Neustrezna površina Dunajska univerza je pred časom opravila analizo tornih sposobnosti betonske vozne površine v trojanskih predorih. Ugotovili so, da ta sicer izpolnjuje zahteve zelene knjige iz leta 1989, vendar pa ne izpol-

njuje današnjih zahtev slovenske zakonodaje. Po izsledkih analize je kakovost betona v predorih sicer ustrezna, slabše pa je z njegovo odpornostjo proti drsenju in hrapavosti. Več kot pol vozniških površin v predorih je zelo slabo odpornih proti drsenju, 34 odstotkov slabo odpornih, 8 odstotkov pa srednje odpornih. Merjenje hrapavosti je pokazalo, da je slaba četrtnina vozniških površin zelo slaba, dobra polovica slaba in le 18 odstotkov je srednje dobrih.

Avstrijski strokovnjaki so podali tudi več predlogov za izboljšanje vozniških površin, in sicer postopke abrazije ali preplastitev.

Slednja bi bila najboljša rešitev, vendar pa je desetkrat dražja od metode abrazije oziroma »hrapavljenja« površine. Kot je na nedavni tiskovni konferenci v Ljubljani dejal Johann Litzka, eden od avtorjev analize, je pri odločitvi za metodo izboljšav treba upoštevati predvsem izkušnje s posameznimi metodami.

Kljub vsemu nobena od navedenih metod ne bo poceni, sploh če upoštevamo, da je do zapleta prišlo komaj dve leti po odprtju predorov. V zagovor tako ministrstvu, inženiringu in projektantom kot tudi izvajalcem sicer govori dejstvo, da

so bile vse pogodbe za graditev predorov podpisane že pred letom 2004, ko današnji standardi odpornosti proti drsenju še niso veljali, ampak so veljali standardi že omenjene zelene knjige. A ne glede na to je na prvem mestu varnost voznikov in standardi pri tem niso toliko pomembni.

Po navedeni teoriji torej za nastale razmere ni kriv nihče (ali pa vsi). A obnovo vozišča bo kljub temu treba plačati in postavlja se vprašanje, iz čigavega žepa bo Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji (Dars) pridobila sredstva.

Kdo je kriv? Minister za promet Radovan Žerjav je dejal, da ima zgodba svojo zgodovino in je bila »skuhana med samo izgradnjo predorov«. Zagotovil je, da sanacije vozišča ne sme plačati Dars in je tudi ne bo, ampak mora velik del odgovornosti prevzeti inženiring investicije – projektanti, inženirji in nadzor. Tako je Žerjav posredno vendarle našel krivca – Družbo za državne ceste (DDC), ki je prav tako državna, zato se zdi, da je minister ravnal prav, ko je neodvisno analizo naročil sam (in te naloge ni prepustil Darsu ali DDC).

Prejšnji teden se je sešla tudi nova uprava Darsa. Kot je na tiskovni konferenci poudaril novi predsednik uprave Tomislav Nemeč, bo izvajalec s sanacijskimi deli začel najkasneje spomladi. Dars je po njegovih besedah družbi DDC že naročil, naj se s partnerji dogovori o delitvi stroškov pri obnovi cestišča. Po njegovem mnenju bi si jih morali razdeliti nadzorniki, projektanti in izvajalci.

Vozišče v trojanskih predorih je spolzko.

Minister za promet Radovan Žerjav

Novi predsednik Darsa Tomislav Nemeč

Prvi nadzornik Darsa Franci Slak

jerskih predorih ne izpolnjujejo v celoti pogodbenih določil glede tornih sposobnosti vozišča,« pravijo na Darsu in dodajajo, da ne nameravajo plačati ničesar. Od pogodbenih partnerjev bodo zahtevali, da v skladu z načeli dobrega poslovanja sami odpravijo pomanjkljivosti. »Družbi DDC svetovanje inženiring smo v ponedeljek, 21. januarja 2008, naročili, da se s pogodbenimi partnerji (nadzorni inženir – izvajalec – projektant) dogovori o sanaciji (hrapavljenju) betonskih vozišč v predorih in financiranju potrebnih del. Če dogovor med pogodbenimi partnerji, ki so sodelovali pri izvedbi betonskih vozišč v predorih, ne bo mogoč, bo Dars sam kril stroške sanacije in jih nato od odgovornih izterjal po sodni poti,« napovedujejo v Darsu. V družbi tudi menijo, da bi bilo vsako izogibanje odgovornosti nekorektno do uporabnikov avtocest. »Kolikor smo seznanjeni, je DDC v torek, 20. januarja, javno priznal, da se čuti soodgovornega za spolzko vozišče v predorih in da računa, da bodo tudi drugi udeleženci prevzeli svoj del odgovornosti,« so še dejali na Darsu. Direktor DDC je zdaj še Metod Di Batista, vendar mu februarja letos poteče mandat.

O imenih Projektant predorov (projektno-tehnična dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja) Trojane in Podmilj,

Ne glede na varnostne standarde vozišč pred letom 2004, po katerih so bile pogodbe podpisane, je na prvem mestu varnost voznikov.

Z vprašanjem, kdo je zakrivil, da so strokovnjaki vozno površino v trojanskih predorih ocenili kot nezadostno, smo se obrnili na Dars. Pojasnili so nam, da Dars kot naročnik graditve tako avtocest kakor tudi predorov zahteva, da ti objekti stoo odstotno ustrezajo prav v vseh pogledih, tudi z vidika drsnosti vozišča. »Iz izsledkov avstrijske študije sledi, da betonska vozišča v šta-

ki sta bila za promet odprta avgusta 2005 hkrati z 8,2 km dolgim avtocestnim odsekom Trojane–Blagovica, ter predorov Jasovnik in Ločica (za promet sta bila odprta hkrati z avtocestnim odsekom Vransko–Trojane junija 2002) je podjetje IRGO Consulting, d. o. o., Ljubljana (odgovorni projektant dr. Jakob Likar). Pogodbeni nadzorni inženir je bil DDC svetovanje inženiring, d.

Nadzorni svet o Slaku

Nadzorni svet Darsa je na seji pretekli teden začel razpravo o zamenjavi predsednika nadzornikov Francija Slaka, vendar je ni končal. Kdaj bodo glasovali o zamenjavi prvega nadzornika Darsa, ni znano. Zamenjavo v vrhu Darsa je že v začetku svojega mandata napovedal minister za promet Radovan Žerjav. »Menim, da je treba zamenjati tudi vodstvo nadzornega sveta Darsa, saj bi na takšen način stvari postavili res na nove temelje, zgodovino pa je treba pustiti ob strani in graditi na novo. Prepričan sem, da bo dogovor kmalu sprejet in bodo tudi te stvari kmalu udejanjene,« je pred časom v pogovoru za našo revijo dejal minister.

Šentviški predor do junija

Druga zgodba, ki zadnje mesece buri slovensko javnost, je graditev predora v Šentvidu. Dela, ki so pred nastopom novega vodstva Darsa 25. oktobra lani praktično zastala, so v tem času v polnem teku, predor pa naj bi bil prevozen do sredine leta. »Z izvajalcem smo dosegli dogovor, da bosta glavni predorski cevi odprti do 30. junija in dela ta čas potekajo po načrtih,« je dejal predsednik uprave Darsa Tomislav Nemeč. Uprava si po njegovih besedah prizadeva, da bi se kmalu dogovorili tudi o izvedbi druge faze avtocestnega odseka Šentvid–Koseze, ki zajema priključek iz predora na Celovško cesto. Ta del naj bi bil končan do turistične sezone prihodnje leto.

Prva faza naj bi bila torej končana in predor prevozen 30. junija letos. Po zadnjih podatkih delavci SCT terminski načrt celo prehitvevajo. Gre za predor, katerega izkopna dolžina leve cevi znaša 1033 metrov, desne pa 1059 metrov.

Bo predor v Šentvidu prevozen že junija?

o. o.; odgovorni nadzorni inženir Silvester Kosec (za predore Jasovnik, Ločica, Podmilj, medtem ko je graditev predora Trojane nadziral približno do polovice projekta, nato pa je nadzorstvo prevzel Marko Žitnik, ki je bil tedaj še zaposlen na DDC, danes pa je na Direkciji RS za ceste).

Čeprav je krivec v bistvu znan, so nekateri prepričani, da davkoplačevalci zaradi tega ne bodo nič

na boljšem in bodo popravilo plačali v vsakem primeru – ali prek državnih družb Dars in DDC ali pa prek SCT, ki mu je nova uprava Darsa nedavno priznala sredstva, formalno namenjena dokončanju šentviškega predora. Ali bo z novim vodstvom družb, ki skrbijo za slovenske avtoceste, kakšen evro več vendarle ostal v naši denarnici, pa je seveda vprašanje. **D**

Zaščitni zakon je dosežen

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka pogrēša opravičilo Italije za krivice, ki jih je fašizem storil Slovcem. Pričakuje tudi opravičilo Slovenije, saj je bil v času komunizma finančno podprt le del slovenske manjšine.

Kako ocenjujete delovanje Sveta slovenskih organizacij (SSO) v zadnjih dveh letih?

Predsednik SSO sem dobri dve leti. Po prvem letu polaganja temeljev naši krovni organizaciji in iskanju primernih rešitev je bilo lansko leto zelo plodno. Organizacijsko se je SSO kar dobro postavil na trdna tla, saj ima v svoji sredi okoli 150 društev, klubov in drugih športnih, družabnih, verskih in kulturnih organizacij. Ustabilil se je tudi odnos z drugo slovensko krovno organizacijo SKGZ, ki jo vodi Rudi Pavšič. Zdaj vemo, kje imamo vsak svoje pristojnosti. Danes je Slovencev v Italiji, v Trstu, Gorici, Vidmu in Kanalski dolini, okoli 100.000. Leto je bilo uspešno tudi zato, ker nam je skupaj s SKGZ uspelo, da smo prišli do zakonov, za katere smo si prizadevali desetletja. Konec leta 1999 smo dobili prvi zakon za obmejna območja, 2001 pa zaščitni zakon, čeprav je pomanjkljiv. Med drugim nas, SSO,

ne obravnava kot skupnosti, ampak kot posameznike. Nato smo dobili deželni zakon v deželi Furlaniji-Juljski krajini, ki na podlagi državnega zaščitnega zakona obravnava tudi naše stanje. Lani spomladi je slovenski državni zbor sprejel zakon, ki obravnava Slovence v zamejstvu in po svetu. Normativno bazo zakonov torej imamo, zdaj pa si moramo

V zamejstvu bi radi, da bi bila slovenska televizija glas, ki bi segal v vsako slovensko družino.

v SSO, SKGZ in Slovenski skupnosti, edini slovenski stranki v Italiji, prizadevati, da se zakoni ustrezno dopolnijo in udejanjijo.

Kako so se začeli ti zakoni izvajati?

Izvajanje se je začelo polagoma. Italijanski predsednik Gior-

gio Napolitano je dokončno odobril seznam 32 obmejnih občin, v katerih živi slovenska narodna manjšina. Na podlagi tega dekreta in zaščitnega zakona je paritetni odbor, ki ga predvideva zaščitni zakon, lahko začel s prvimi koraki in obravnava odprta vprašanja Slovencev v Italiji. Na območju 32 občin se je začelo izdajanje dvojezičnih osebnih izkaznic in tako smo tudi v tržaški občini prvič prišli do dvojezičnih izkaznic. Še veliko stvari pa ostaja odprtih, predvsem vidnost in slišnost televizijskih programov za obe strani. V zamejstvu bi radi, da bi bila slovenska televizija glas, ki bi segal v vsako slovensko družino, saj ima prav gledanje in poslušanje slovenskih programov velik pomen za ohranjanje slovenskega jezika.

Kako pa je s slovenskimi časopisi v Italiji? Ali zamejci berejo časopise iz Slovenije?

Kar se tiče tiska, se Slovcem ne godi slabo; imamo Primorski dnevnik, ki postaja čedalje bolj skupno glasilo Slovencev tako na levi kot na desni politični strani. Tu so še tedniki: Novi glas in Dom, ki se naslanjata na krščansko-demokratski tabor, ter Novi Matajur, ki je bolj levo usmerjen.

Omenim naj še mesečnik Mladika. Med časopisi, ki prihajajo iz Slovenije, je najbolj razširjen tednik Družina, svojčas je bil priljubljen Mag, berejo pa tudi Demokracijo. Delo pa se v našem okolju ni usidralo; sicer pa o zamejstvu zadnje čase nič ne poroča – kot da ne obstajamo.

Primorske novice so tiste, ki prihajajo v stik tako z eno kot z drugo stranjo in bodo imele zato tudi dobro razvojno možnost, kolikor se bodo znale in mogle povezati s Primorskim dnevnikom.

Katere probleme slovenske manjšine v Italiji bi izpostavili?

Problem je naša glasbena šola. Radi bi prišli do slovenskega oddelka na konservatoriju v Trstu, ki ga predvideva tudi zaščitni zakon, pa do tega ne pride. Zadeva za zdaj stoji. Imamo kar dve glasbeni šoli: Glasbeno matico in Glasbeno šolo Emila Komela na Goriškem, ki ima skoraj 600 gojencev. Naslednji problem so šole oziroma pravni status profesorjev, ki tudi še ni urejen. V zamejstvu imamo šole vseh stopenj in vrst – od vrta, osnovnih šol, klasične gimnazije, trgovske šole, učiteljskega do univerze. Število in zaposlitev domače sile ni problem, dovolj je je na razpolago, s Slovenijo pa imamo stalne stike.

Kako gledate na odprto mejo, zdaj ko je Slovenija stopila v schengensko območje. Kaj to pomeni za zamejske Slovence?

Že večkrat sem poudaril, da je dobro, da pri tem nismo preveč evforični. Kot pravnik se dobro zavedam, da bodo države obstajale še naprej, vsaka bo imela še naprej svojo administracijo, svojo specifiko, svoje zakone itd. Res pa je, da ima to, da zdaj lahko kar tako prehajamo mejo, dober psihološki učinek! To je čudovit občutek! Iz otroštva se spomnim, kako so na meji preiskovali potnike. Če si nesel en kilogram sladkorja več, si ga moral stresti v travo. Prva povojna leta so na meji pri Trstu streljali ljudi, kar se danes rado pozablja. Potem je prišla prepustnica in stvari so se začele premikati. Danes pa je

občutek, da lahko greš čez mejo, ne da bi te kdo vprašal za dokumente, zelo lep. Zelo smo zadovoljni, da se je Sloveniji kot prvi iz Jugoslavije uspelo vključiti v EU, pa ne le to – zdaj bo šest mesecev vodila EU, zaradi česar smo izjemno ponosni na svojo matično domovino.

Kakšen je vaš pogled na evropsko leto medkulturnega dialoga glede na to, da imate kot zamejec oziroma član slovenske manjšine zelo bližnje izkušnje s stikom dveh kultur?

Zelo zanimivo, da je bila slovesnost na začetku leta medkulturnega dialoga v Ljubljani. Zamejske Slovence kultura bolj kot katera koli druga stvar povezuje z matično domovino Slovenijo in to vidimo kot nekaj zelo pozitivnega, saj bo kultura vse te evropske narode združila. Kultura tudi ne more mimo dejstva, da je v Evropi okoli 50 milijonov pripadnikov manjšin in mi smo ena od njih. Še do pred kratkim sem bil član European Free Alliance (Evropske zveze narodnih strank), v kateri je bilo kar 26 vpisanih manjšin. Menim, da bodo evropske manjšine v letu medkulturnega dialoga veliko pridobile. V bližnji prihodnosti v zamejstvu načrtujemo evroprojekt z imenom Jezik, v katerem bosta obe krovni organizaciji enakovredno zastopani in bo obravnaval stanje zamejskih Slovencev, predvsem Benečijo, ki ima osnovno in srednjo šolo, nima pa še dovolj dvoran in kulturnih domov, kjer bi se lahko kulturna društva srečevala. Prepričan sem, da nas bo ta evroprojekt uveljavil v Evropi.

Kultura je torej žarišče slovenstva v zamejstvu.

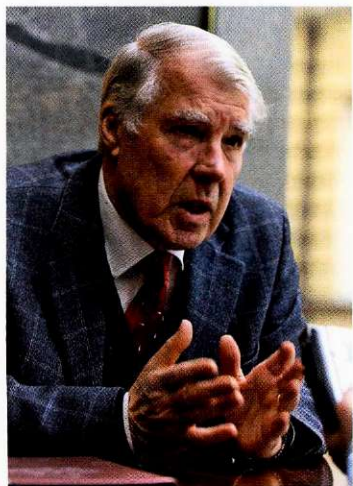
Seveda, kultura je poleg narodne zavednosti in pripadnosti tista podlaga, ki omogoča ohranjanje slovenstva. Dobro je, da se nam zdaj za naš obstoj ni treba bati. Nihče nam ne dela ne fizične ne psihološke krivice in živimo svobodno. Toda še danes pričakujemo, da se bo Italija opravičila za vse gorje, ki ga je prizadela slovenski narodni skupnosti v času fašizma. Takega javnega opravičila, kot ga je zmogla Nemčija za gorje nacizma, Italija ne zmore, kaj šele da bi povrnila moralno in drugo škodo. Samo pomislite – 20 let so bila vsa kulturna društva zaprta, v cerkvah se ni smelo govoriti slovensko, slovenščina je bila zaprta v hiše. To je bilo zelo hudo šikaniranje in zatiranje.

Kako pa je slovenska manjšina občutila politični sistem v Sloveniji pred osamosvojitvijo?

SSO goji demokratične in krščanske vrednote, zato smo bili vse povojno obdobje do razpada Jugoslavije prezrti. Komunistični sistem je privilegiral in finančno podpiral samo levičarski del slovenske manjšine v Italiji, tistega torej, ki je podpiral komunizem. Samo proti koncu smo bili deležni nekaj naklonjenosti v okviru Socialistične zveze delovnega ljudstva. Ignoriranje je bila velika krivica, ki bi jo morala Slovenija popraviti, pa v zvezi s tem prav tako nismo bili deležni niti najmanjšega opravičila.

Kakšna pa je bila vloga slovenskih duhovnikov v zamejstvu?

Primorska duhovščina je v vsej zgodovini, posebno pod fašizmom, opravila veliko zgodovinsko vlogo za ohranitev narodne zavesti. Duhovniki so si vedno prizadevali in se bojevali za ohranitev slovenskega jezika tako v Trstu kot v Gorici, enako vlogo so imeli tudi naši čedermaci v Benečiji in Kanalski dolini. Še vedno imamo slovenske župnije s slovenskimi župniki, vendar je njihovo število precej manjše. Vedno smo se naslanjali na koprsko škofijo pa tudi na ljubljansko, da so poslali kakšnega duhovnika v naše kraje. Maše v slovenščini so v Trstu v 13 župnijah, tudi v

Rudi Pavšič, predsednik SLOMAK

Tedenski utrip

SREČANJE S PREDSEDNIKOM Predsednik Slovenske manjšinske koordinacije (SLOMAK) Rudi Pavšič je vodil delegacijo, ki jo je v ponedeljek v Ljubljani sprejel predsednik Republike Slovenije Danilo Türk. V delegaciji so bili tudi predsedniki sedmih krovnih organizacij iz Hrvaške, Madžarske, Avstrije in Italije. Obisk je pomenil priložnost za celovito oceno manjšinskega položaja v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji, izjavlja SLOMAK. V štirih sosednjih državah je položaj Slovencev različen. Ponekod gre za pozitivno raven zaščite na institucionalni ravni in njeno uresničevanje, drugje pa so težave že, ko gre za formalno zaščito in priznanje ali udejanjanje podpisanih dvostranskih pogodb. Pomembno je, da se nekatera vprašanja rešijo v duhu nove Evrope, ob spoštovanju človekovih pravic in v prepričanju, da bo leto medkulturnega dialoga predvsem leto boljšega in temeljitejšega obravnavanja vprašanj manjšin v Evropi, je zapisal SLOMAK še pred srečanjem s predsednikom Republike Slovenije Danilom Türkom.

SKUPNO ZASTOPSTVO IZVEDLJIVO V žarišču delovnega srečanja Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk (SKS) ob koncu tedna sta bili predvsem dve temi: prizadevanja za usklajevanje stališč med osrednjimi organizacijami in nadaljevanje jezikovne pobude. Glede upoštevanja SKS v Koordinacijskem odboru koroških Slovencev (KOKS) je predsednik SKS Bernard Sadovnik prepričan, da bi bil dogovor z nekoliko dobre volje zelo hitro mogoč. Za premik z mrtve točke daje SKS v razpravo svoj predlog. Vse tri zastopniške organizacije bodo enakopravno zastopane. Letno bo predsednik koordinacijskega odbora predstavnik ene izmed treh zastopniških organizacij. Ta bi bil hkrati predsednik sosveta za slovensko narodno skupnost. Tako bi imeli tudi že govornika narodne skupnosti, povzema predlog Bernard Sadovnik. Za sodelovanje tako v ožjem korodinacijskem odboru kakor tudi v razširjenem pa predlaga tudi manjšinske govornike strank in predstavnika Enotne liste. Prepričan je, da bi bil na takšni podlagi mogoč dogovor o pomembnih vprašanjih. Z vidika nadaljevanja jezikovne pobude pa želijo predstavniki SKS pripeljati ljudi, še posebno tiste, ki govorijo slovensko narečje, do spoznanja, da je vsako narečje spoštovanja vredna vrednota. Politične organizacije koroških Slovencev čakajo še druge pomembne odločitve, ki bodo ključne za uresničevanje ciljev na področju veljavnosti manjšinskega šolskega zakona. Med poglobitvimi temami Zalka Kuchling, prva podpredsednica SKS in članica kolegija deželnega šolskega sveta za Koroško, navaja mesto vodje oddelka za manjšinsko šolstvo.

Bernard Sadovnik, predsednik SKS

središču mesta. Podobno velja za Gorico. Slovenski duhovnik je tudi na Višarjah v Kanalski dolini. Bojim pa se, kaj bo čez kakšno desetletje, saj so vsi duhovniki že precej stari. Vera je sicer stvar posameznika, toda dejstvo, da člo-

vek prihaja k izključno slovenski maši, je dobro za ohranitev slovenstva in narodne zavesti. Vedno si bomo prizadevali, da bomo v stikih tržaškega škofa s Slovenijo dobili sveže moči, ker mislim, da bi bilo to treba ohraniti. ▣

Brezzobi alpski tiger

Ana Müllner, foto: Reuters

V mondenem švicarskem letovišču Davos se je v nedeljo končal letni posvet Svetovnega gospodarskega foruma. Petdnevni forum je že tradicionalno minil v znamenju navzočnosti svetovne gospodarske, politične in medijske elite.

» Letošnje srečanje v Davosu je bolj kot na kar koli drugega spominjalo na oddajo Kdo želi postati milijonar, na katerem so najbogatejši ljudje na svetu s svojimi možganskimi nevihtami tekmovali, kdo bo v krajšem času ponudil odgovore na najbolj žgoča svetovna vprašanja,« so nedavno minuli vrh gospodarske elite komentirali v britanskem Timesu. Že 37. letno srečanje nam tudi tokrat ni prineslo praktično nič novega. Tudi letos je bilo mogoče slišati kup obljub in zavez, a pra-

ksa je že pokazala, da se te le redkokdaj uveljavijo. Ali je Svetovni gospodarski forum (SGF) že dokončno izgubil svoj potencial in se iz nekoč uspešne in ambiciozne organizacije prelevil v debatni klub salonskih levov?

Zbrana elita Da je vsakoletno srečanje v Davosu v pristojnosti takšne ali drugačne elite, kaže že izbira lokacije. Davos namreč velja za eno najbolj prestižnih in dragih letovišč na stari celini. A glede na profil povprečnega ude-

leženca bi slabša lokacija lahko usodno prizadela stopnjo navzočnosti. Na seznamu povabljenecv so se tako znašli predsednik Svetovne trgovinske organizacije Pascal Lamy, prvi mož Mednarodnega finančnega sklada Dominique Strauss-Kahn, predsednik Svetovne banke Bob Zoellick in predsednik Evropske centralne banke Jean-Claude Trichet. Poleg njih so gospodarske barve zastopali ustanovitelj Microsofta in najbogatejši Zemljan Bill Gates, prvak Renaulta Carlos Ghosn in

medijski mogotec Rupert Murdoch. V Davos je svoje predstavnike odposlala tudi večina držav EU, od drugih pomembnejših političnih voditeljev pa so se foruma udeležili še kolumbijski predsednik Álvaro Uribe, filipinska predsednica Gloria Arroyo, afganistanski predsednik Hamid Karzai in ukrajinski predsednik Viktor Juščenko. Vsako leto pa organizatorji v Davos poskušajo privabiti tudi največje (in najaktualnejše) osebe iz sveta zabave. Redni gost v Davosu je že leta pevec skupine U2 in borec za človekove pravice Bono Vox, letos pa je bil največ pozornosti deležen dobitnik Nobelove nagrade Al Gore. Prav privabljanje osebnosti iz sveta zabave je forumu prineslo največ prepoznavnosti, še posebej med apolitično jav-

Pred nekaj leti so se udeleženci foruma v Davosu zavezali k preprečevanju svetovnih gospodarskih kriz; njihov neuspeh se je pokazal prav v času letošnjega zasedanja.

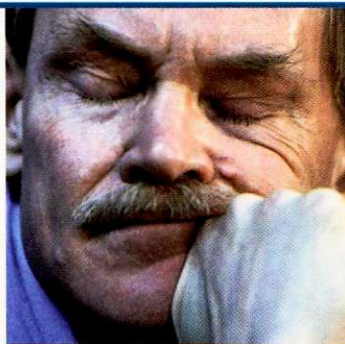

V nedeljo se je v švicarskem Davosu končal vsakoletni Svetovni gospodarski forum.

menju črnih dni na svetovnih borzah, pa to ni edini razlog za neuspeh srečanja. Prav minula finančna kriza in napoved recesije v ZDA predstavlja močan obremenilni dokaz proti srečanju v Davosu. Pred nekaj leti so namreč sprejeli ambiciozen načrt, po katerem naj bi svetovna gospodarstva postajala čedalje bolj neodvisna drugo od drugega. Finančna kriza v ZDA pa je potrdila, da ko se iztiri lokomotiva največjega gospodarstva na svetu, za seboj povleče tudi vse vagoni. Celotni vlak svetovnega gospodarstva se sedaj približuje temnemu predoru in niti »človek iz Davosa« ne zna odgovoriti na vprašanje, ali bo kmalu ugledal luč na koncu predora.

Zmote diplomatov Najbolj kontroverzna poteza letošnjega srečanja, ki je sprožila val ogorčenja v svetovnih časopisih, je bila že izbira uvodnega govornika. Čast je pripadla ameriški sekretarki Condoleezi Rice, medtem ko se je forum v nedeljo končal z govorom nekdanjega britanskega premierja Tonyja Blaira. Oba sta v svojih nagovorih pozvala k čim hitrejši stabilizaciji svetovnih kriznih žarišč, pri čemer pa oba, tako Riceova kot Blair, nosita osebno odgovornost za marsikatero svetovno politično krizo, ki ostaja nerazrešena. Njuni pogledi na razrešitev problemov na t. i. osi nestabilnosti, ki se razteza od Palestine do Pakistana, zanimata samo še naivneže. Pri tem nekateri posebej poudarjajo Blairovo dvoličnost; Blair je moral vlado v Veliki Britaniji zapustiti prav zaradi spornih zunanje-političnih odločitev, po mnenju mnogih pa je na neuspeh obsojena tudi njegova vloga posebnega odposlanca Evropske unije na Bližnjem vzhodu. Tony Karon, analitik ameriškega Timea, je Blairove možnosti za uspeh na Bližnjem vzhodu izenačil z možnostjo, da sneženi mož preživi v peklu. Temu naj bi bo-

Glavna govornika Condoleezza Rice in Tony Blair

Prvi mož Svetovne banke Bob Zoellick

Bono Vox in Al Gore

Najbogatejši Zemljan Bill Gates

trovalo predvsem dejstvo, da Blair zelo očitno deluje v prid ZDA, kar že vnaprej izničuje njegove možnosti za uspešna pogajanja s palestinsko stranjo.

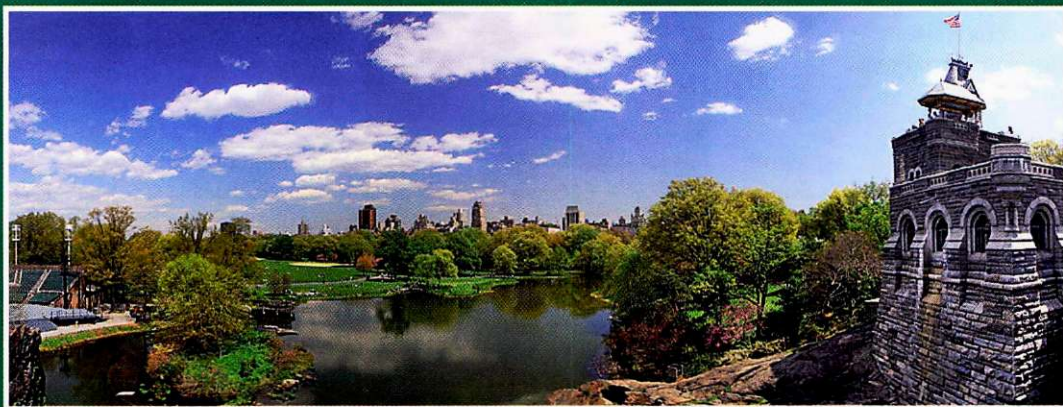
Organizatorji minulega srečanja so pravzaprav imeli zvezane roke pri izbiri uvodnega govornika. ZDA namreč še vedno pripada status države, ki ima na političnem prizorišču največjo moč. A dogodki zadnjih let in še posebej mesecev kažejo na to, da ZDA čedalje bolj izgubljajo moč na diplomatskem področju. To dejstvo se je najbolje pokazalo na nedavni turneji ameriškega predsednika Georgea Busha na Bližnjem vzhodu, o čemer smo v Demokraciji že pisali. Tam se je pokazalo, da niti tradicionalni ameriški zavezniki (kot sta npr. Izrael in Savdska Arabija) ne jemljejo več resno groženj in napotkov iz Washingtona.

Zaton Zahoda? »Zlata leta Davosa so se z letošnjim srečanjem dokončno začela iztekati,« je v ponedeljek oznanil francoski Le Monde, podobnega mnenja pa so tudi številni drugi opazovalci dogajanja v švicarskih Alpah.

Razlikujejo se le še teorije, zakaj je potencialno izredno pomembna organizacija, kot je SGF, dopustila, da so ji iz rok spolzele vse možnosti za uspeh. Pri tem naj bi bila usodno vlogo odigrala komercializacija srečanja v Davosu; namesto da bi se zbrani pomembneži za nekaj dni zaklenili v konferenčne sobe, se v Davos sedaj večinoma odpravljajo samo še na slikanje z zvezdniki. Po drugi strani pa je zaton »človeka iz Davosa« neizogibno dejstvo. SGF in skupaj z njim srečanje v Davosu je bilo ustvarjeno v času gospodarskega vzpona Zahoda in eden od njegovih namenov je bil zagotoviti pravičnejšo delitev bogastva. A danes gospodarska (in posledično tudi politična) moč Zahoda pojema v primerjavi z Azijo, medtem ko se gospodarstveniki v Davosu obnašajo, kot da je svetovna ekonomija še vedno rezervirana le za zahodna podjetja. Glavni razlog za to, da je visoki vrh v Švici vsako leto deležen manj pozornosti, je zagotovo v preminogih izrečenih besedah, ki so se le redko kdaj udejanjile. Če bi namreč vsako leto verjeli sklepom SGF, bi se morala pravičnejša delitev svetovnih financ začeti že pred dvajsetimi leti, da vsakoletnih obljub o dokončnem izkoreninjenju revščine v t. i. državah tretjega sveta niti ne omenjamo.

Če je Samuel Huntington že leta 1993 preroško napovedal trk civilizacij, ki se iz leta v leto stopnjuje, se je pri svoji napovedi o »človeku iz Davosa« krepko zmotil. Če je njegov mož v preteklosti še držal v rokah vajeti svetovnega gospodarstva, jih bo v 21. stoletju primoran izpustiti iz rok. ■

Klonirana drevesa

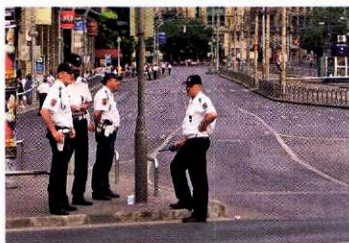
New York namerava klonirati milijon dreves 25 zgodovinskih primerkov, ki rastejo v mestu. Med njimi so tudi več kot sto let stara drevesa. Mestni komisar za parke je dejal, da hočejo s projektom Milijon dreves za New York razbiti stereotip o tem, da so v New Yorku le beton in stolpnice. V naslednjih desetih letih nameravajo posaditi milijon kloniranih dreves. Newyorški dijaki so že začeli nabirati

vrhnje veje nekaterih najstarejših dreves v mestu, da jih bodo poslali raziskovalnim laboratorijem v ZDA, Kanadi in Veliki Britaniji. Drevesa, ki so jih vključili v projekt, in njihovi kloni bodo genetsko identični, vendar ne bodo enake oblike.

Med drevesi, ki jih bodo klonirali, sta stoletna evropska bukev v Centralnem parku in dinozaver zgornjega Manhattna oziroma brest sv. Nikolaja.

Strogi ukrepi Madžarska policija lahko odslej voznikom na kraju dogodka zaseže voziško dovoljenje, kolikor v voznikovi krvi najde sledi alkohola. Veljati je namreč začel nov zakon, ki voznikom na madžarskih cestah ne dovoljuje vsebnosti alkohola v krvi. Policija ima pooblastilo, da zaseže voziško dovoljenje vsakomur, ki mu test alkoholiziranosti pokaže pozitiven rezultat. S tem

želijo na Madžarskem zmanjšati število prometnih nesreč, saj je bilo leta 2006 kar 10 odstotkov

od 21.000 nesreč posledica vožnje pod vplivom alkohola. Od tega se jih je 154 končalo s smrtnim izidom. Madžarska policija je hkrati postregla tudi s podatkom, da so istega leta s alkotestom preverili kar 1,4 milijona voznikov, pri čemer so bili testi pri 42.000 voznikih pozitivni.

Kip rešitelju Judov V Italijanskem kulturnem inštitutu v Bu-

dimpešti so odkrili doprski kip italijanskemu poslovnežu in diplomatu Giorgiu Perlasci, ki je rešil več tisoč madžarskih Judov v času holokavsta. Kip so postavili v spomin na Giorgia Perlasco (1910–1992), ki je novembra leta 1944 v od nacistov okupirani Madžarski zbežal na špansko veleposlaništvo, nemudoma postal španski državljani z imenom Jorge Perlasca in nato pozimi tistega leta kot španski generalni konzul madžarskim Judom izdajal t. i. zaščitne karte. Rešil je okoli 5.200 Judov, da jih niso odgnali v nacistična taborišča smrti.

Zašli v gorah Neka Ukrajinka se je s svojimi petimi otroki zgubila v gorah, ko je poskušala iz Italije priti v Švico. Nekateri otroci so bili obuti le v nogavice, vendar so jih rešili, družina pa že okrevava.

Reševalna ekipa je družino, katere otroci so stari od 9 do 21 let, našla že v mraku in jo s helikopterjem prepeljala v bolnišnico.

TUJI TISK

Die Welt

Iščejo grobove

Poljski zgodovinarji menijo, da je na otoku Volin bratska grobnica. Tam so pozimi leta 1945/46 nekdanji partizani ubili 40 nemških prebivalcev. O tem se je dolgo molčalo. Pred kratkim je javnost šokirala knjiga poljsko-ameri-

škega zgodovinarja Jana Tomaša Grossa, v kateri je pisal o antisemitizmu na Poljskem med drugo svetovno vojno. Na Volinu, kjer je leta 1939 živelo 51 tisoč Nemcev, leta 1945/46 pa le še 22 tisoč, so med gradbenimi deli v 80. letih odkrili lobanje, sporoča liberalni časopis Gazeta Wyborcza, le da je bila policijska preiskava takrat preklicana. Po besedah 85-letnega očividca, ki ga navaja Gazeta Wyborcza, je bila večina članov t. i. narodne policije na Volinu nekdanjih partizanov in željnih maščevanja, zato je do omenjenih pobojev med hudo zimo, ko je bil otok odrezan od celinske Poljske, sploh prišlo.

The Guardian

Matične celice

Britanski znanstveniki so dobili dovoljenje za izvedbo potencialno revolucionarnih poskusov glede »popravit« bolnih src s pomočjo injekcij matičnih celic. Raziskovalci upajo, da bodo dosegli regeneracijo srca pri ljudeh, ki so do-

živeli hud infarkt. Zdravili bodo 60 pacientov, ki so jim priporočali operacije koronarnega ožilja. Srčna obolenja so vzrok smrti za največ ljudi v Veliki Britaniji. Približno tretjina od 230 tisoč ljudi, pri katerih vsako leto odkrijejo akutno srčno bolezen, umre. Po dveh, treh letih umre tudi tretjina tistih, ki so prestali operacijo na srcu. Vzrok za srčno popuščanje je pomanjkanje kisika v srčni mišici, ker so žile, ki bi morale dovajati kisik, zamašene z maščobnimi usedlinami. Tudi po operaciji se delovanje srca ne normalizira. Zdravniki bodo vsem 60 pacientom vzeli vzorce kostnega mozga in iz njega izločili matične celice, ki so sposobne regenerirati celice srčne mišice in ožilja okoli srca.

Ukrajinci so poskušali v Švico vstopiti čez goro Monte Lema z nadmorsko višino 1.600 metrov, ki označuje mejo med švicarskim jezerom Lugano in italijanskim jezerom Maggiore, snega pa je več kot meter. Ko so zašli v težave, je

mama s pomočjo radijskega oddajnika, ki ga je imela s sabo, poklicala na pomoč. Klic je sprejel neki italijanski radioamater. Družina je več let živela na Madžarskem, ker pa so njihovo prošnjo za azil zavrnilo, so se preselili v Italijo.

Volare Mislim, da se takšne sanje ne bodo nikoli ponovile, se glasi uvodni stih slavne italijan-

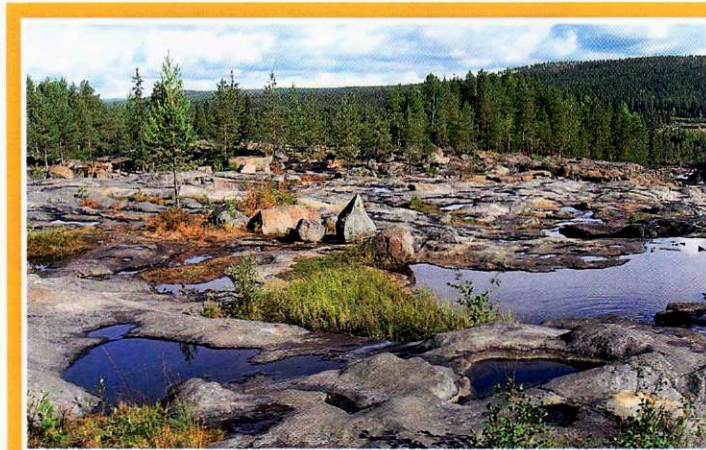
ske popevke Volare, ki je nastala pred petdesetimi leti. Prvič so jo občinstvu predstavili davnega leta 1958 na festivalu v San Remu v izvedbi Domenica Modugna in kmalu je postala v svetu najbolj znana italijanska kancona po pesmi O sole mio. V počastitev obletnice bo italijanska pošta izdala posebno znamko, posvečeno tej svetovni uspešnici. Sicer pa bodo na letošnjem festivalu poleg polstoletnice od nastanka pesmi Volare organizatorji zaznamovali tudi 40 let od nastopa ameriškega trobentača Louisa Armstronga, ki je s svojim swingom tedaj dvignil na noge občinstvo v dvorani Ariston. Spomnili se bodo še prvega nastopa slavnega italijanskega voditelja Pippa Bauda, ki je bil istega leta gostitelj najpomembnejšega glasbenega festivala v Italiji.

Naravne nesreče Poplave, suše, viharji, vročinski vali in druge naravne nesreče so v letu 2007 prizadele več ljudi kot leta 2006, čeprav so terjale manj življenj. Do naravnih nesreč bo v prihodnje verjetno prihajalo pogostejše, in to predvsem zaradi agresivne industrijske rasti Kitajske in Indije, piše v poročilu o raziskavi ZN. V povprečju je bilo med letoma 2000 in 2006 v poplavah prizadetih 95 milijonov ljudi, po napovedih pa bo število poplav zagotovo naraslo v Indiji in na Kitajskem.

Samo poplave so lani terjale 8.382 življenj, kar je več kot je povprečje prejšnjih sedmih let (5.407 smr-

tnih žrtev). Število ljudi, ki jih je prizadela katera koli naravna nesreča, je s 135 milijonov v letu 2006 naraslo na 200 milijonov ljudi v letu 2007. Večina žrtev je bila prizadeta v poplavah in kar polovica je trpela zaradi poplav, do katerih je prišlo junija in julija lani na Kitajskem.

Nobene zime

Zeleni travniki, lisičke, razne spomladanske cvetlice – švedska zima sploh ni več podobna pravi severni zimi. Januarja so namreč zabeležili precej visoke temperature. »Kar je zelo osupljivo, je dejstvo, da so lisičke že pognale,« je stanje komentiral biolog Muzeja naravne zgodovine v Stockholmu Lars-Aake Janzon. »Česa takega v tem letnem času še nisem videl,« je še dodal. Tudi v Stockholmu ni o snegu niti sledu. Povprečne temperature v prvih dveh tednih januarja so se dvignile za 1,7 stopinje, medtem ko je januarski dvig temperature v obdobju 1960–1990 znašal vsaj 2,8 stopinje. Največja nihanja so zabeležili v pokrajini Norrland na severu države.

VIR: STA

TUJI TISK

The Independent

Sevanje

Znanstveniki, ki se ukvarjajo z delovanjem mobilnih telefonov, so odkrili, da uporaba teh naprav pred spanjem lahko povzroči glavobole, motnje zavesti in depresije. Sevanje mobilnih telefonov moti spanec in ga skrajšuje.

Posebno to zaskrbljuje pri najstnikih, ki še posebej potrebujejo spanec, vendar pogosto govorijo po telefonu pozno v noč. Pomanjkanje spanca lahko povzroči nihanje razpoloženja, osebnostne spremembe, hiperaktivnost, raztresenost in poslabšanje uspeha. Raziskavo, ki je ena najizčrpnjših na tem področju, je potekala na Švedskem in v ZDA. Opazovali so 35 moških in 36 žensk, starih med 18 in 45 let. Nekateri so veliko uporabljali mobilne telefone, drugi pa ne – seveda v enakih pogojih. Ljudje, ki so bili izpostavljeni sevanju, so imeli veliko daljšo prvo fazo spanca, kot je to običajno.

Mignews

Tovor 200

Za najboljši ruski film leta 2007 so ruski filmski kritiki imenovali film z naslovom Tovor 200 režiserja Alekseja Balabanova. Slovensna izročitev desete nacionalne nagrade filmske kritike beli slon je potekala 21. januarja v mo-

skovski Hiši kina. Za najboljšo režisersko delo so razglasili film Kire Muratove Dva v enem. Za najboljšega scenarista so imenovali Aleksandra Minadzeja, ki je bil nominiran tudi kot najboljši filmski debitant. Nagrado za najboljšo filmsko glasbo sta dobila Andrej Dergačev in Avro Pjarta za film Izgon. Za najboljšo žensko vlogo v filmu Aleksandra je bila nagrajena Galina Višnevskaja, ki pa se ni mogla udeležiti podelitve, za najboljšo moško vlogo pa je nagrado dobil Sergej Puskepalis, ki je nastopil v filmu Preproste stvari. Zoja Kajdanovska je dobila nagrado za najboljšo žensko stransko vlogo v filmu Nič osebnega Larise Sadilove.

Mojca Kucler Dolinar

Denar, vložen v znanost, je vedno oplemeniten

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Moja Kucler Dolinar, univerzitetno diplomirana pravnica, ki je lani dopolnila 35 let, je resor za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo prevzela v začetku oktobra 2007. Pred tem je bila poslanka v državnem zboru in predsednica parlamentarnega odbora za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje. Bila je tudi članica parlamentarnega odbora za zdravstvo in komisije za poslovniki. Aktivna je bila tudi kot svetnica v ljubljanskem mestnem svetu. Državni zbor jo je imenoval za članico slovenske delegacije pri parlamentarni skupščini Sveta Evrope. Dragocene izkušnje je pridobivala tudi na mednarodnem področju, zlasti znotraj Evropske unije. Glede njenega vključevanja na področja, ki jih ima v svoji pristojnosti ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, velja posebej poudariti, da je bila stalna udeleženka konferenc, sklicanih na pobudo British Councila.

Vodenje ministrstva ste prevzeli od svojega strankarskega kolega Jureta Zupana. Kako je potekala primopredaja in ali z nekdanjim ministrom še kaj sodelujete?

Predaja poslov ministra Jureta Zupana je potekala zelo korektno in v prijaznem ozračju. Čeprav sva se pozneje še srečala, moram priznati, da koristnih, dostikrat celo nujnih informacij ni nikoli dovolj. Na splošno mislim, da stigmatizacija takih stikov, ki smo ji priče v Sloveniji, ni dobra.

Ste zadovoljni s tem, kar ste prevzeli?

Vesela sem, da sem prevzela ekipo večina dobrih sodelavcev, s katerimi načrtujemo in izvajamo nove projekte. V minulih tednih smo morali veliko truda vložiti tudi v priprave na predsedovanje Svetu EU, kar nam je uspelo, tako da sem zadovoljna.

Službe ministrstva so se v teh dneh selile na novo lokacijo. Kako to, da ste se odločili za selitev?

Selitev je bila že dolgo načrtovana, saj smo do sedaj delali v najetih prostorih, objekt, v katerega smo se preselili, pa je v lasti države. Tu je bilo doslej ministrstvo za šolstvo in šport, ki se je prav tako v teh dneh preselilo v nove prostore.

Verjetno vam zdaj največ časa jemljejo naloge, povezane s predsedovanjem Slovenije Svetu EU. Na tiskovni konferenci sredi meseca ste dejali, da bo vaše ministrstvo v pol leta med dejavnejšimi. Čemu boste dajali največji poudarek?

Področje dela našega ministrstva se v Evropski uniji obravnava kar v treh od devetih sestav Sveta EU. Sodelujemo pri svetu za konkurenčnost, svetu za izobraževanje, mladino in kulturo ter pri svetu za promet, telekomunikacije in energijo. Program predsedovanja je deloma vezan na t. i. podedovano agendo, kjer so vsebine, skladno z veljavnimi postopki v uniji, že vnaprej določene in jih vsakokratna predsedujoča država nasledil, deloma pa bomo poskušali v tega pol leta v ospredje postaviti za Slovenijo še posebej zanimive in aktualne teme.

Če greva kar po vrsti, kaj se bo dogajalo na področju znanosti in tehnologije?

Na področju znanosti in tehnologije si želimo končati postopek sprejemanja pobud po 169. členu Pogodbe o Evropski skupnosti – EU-ROSTARS (pobuda, ki bo razvojnoraziskovalno usmerjenim malim in srednjim podjetjem omogočila boljši dostop do financiranja njihovih mednarodnih projektov) in AAL (Ambient Assisted Living – Izboljšanje kakovosti življenja starejših). Pri obeh gre za projekte »od spodaj navzgor«, zato je pomembno, da sprejmemo odločitev tudi na politični ravni. Prav v tednu mojih predstavitev je bil predstavljen tudi energetsko-podnebni sveženj, ki ga lahko povežemo s pobudo za ustanovitev skupnega podjetja za gorivne celice in vodik. Aktivnosti bodo povezane z ustanovitvijo Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT). Naša prednostna naloga je tudi krepitev evropskega raziskovalnega prostora (ERA), med drugim učinkovitejše vključevanje držav Zahodnega Balkana in krepitev vloge žensk v znanosti.

Kakšne pa so prioritete na področju informacijske družbe?

Na področju informacijske družbe si bomo prizadevali potrditi strateški okvir iz 2010, ki je ena ključnih sestavin prenovljenega lizbonskega partnerstva za rast in zaposlovanje. Ukvar-

jali se bomo z iskanjem primerne zakonodajnega okvira za nadaljevanje dejavnosti, ki jih izvaja Evropska agencija za varnost omrežij in informacij (ENISA), ter si prizadevali za primerne rešitve in pravočasno sprejetje pravne podlage za nemoteno nadaljevanje izvajanja skupnostnega programa Varni internet.

Kaj pa so prioritete na področju visokega šolstva?

Na tem področju bomo obravnavali dosje Erasmus Mundus II, program, ki je namenjen mobilnosti študentov in profesorjev. Posvetili se bomo tudi bolonjskemu procesu s posebnim poudarkom na uvajanju vseživljenjskega učenja v visoko šolstvo in posodabljanju univerz za spodbujanje konkurenčnosti Evrope v svetovnem gospodarstvu znanja.

Prednostne naloge ste že v celoti predstavili evropskim parlamentarcem. Kakšni so bili njihovi odzivi, kakšna so bila vprašanja in kakšni so vaši vtisi o tem?

Prednostne naloge s področja izobraževanja sem predstavila poslancem odbora za izobraževanje in kulturo (CULT), program s področja znanosti, tehnologije in informacijske družbe pa poslancem odbora za raziskave, industrijo in energetiko (ITRE). Evropski poslanci so pokazali izjemno veliko zanimanje za naši predstavitvi, obkrat so postavili številna vprašanja. Zanimala jih je vizija slovenskega predsedstva o prihodnjem razvoju evropskega raziskovalnega prostora, katere korake bomo ubrali pri sprejemanju pobud po 169. členu Pogodbe o Evropski skupnosti in skupnih tehnoloških pobud, kako smo si časovno zamislili potek obravnav, spraševali so o bolonjskem procesu, vseživljenjskem učenju, sodelovanju univerz in gospodarstva ter izpostavili pomen t. i. trikotnika znanja, ki ga sestavljajo raziskave, inovacije in izobraževanje. Lahko rečem, da so evropski poslanci pokazali, da zelo dobro poznajo področje našega dela, in v teh šestih mesecih si bomo skupaj prizadevali, da bomo delovali v korist vseh evropskih državljanov. Lahko rečem, da sem dobila občutek, da bomo v zakonodajnem procesu dobro sodelovali. ▶

Pomena slovenskega predsedovanja se vse premalo zavedamo. Preskok iz naroda brez svoje države v vodenje skupnosti evropskih držav je tako rekoč neverjeten.

► *Veliko se govori o programu Erasmus Mundus II, tudi vi ste ga omenili. Kaj dejansko zajema?*

Erasmus Mundus II predstavlja program izmenjave študentov in profesorjev ter univerzitetno sodelovanje s tretjimi državami, nečlanicami unije. Predlog za novo generacijo tega programa želi omogočiti nadaljevanje in razširitev dejavnosti pri mobilnosti študentov in profesorjev. Predvideva razširitev na doktorski študij, več sodelovanja med univerzami in več shem mobilnosti, več finančne podpore (na voljo bo skoraj trikrat več denarja kot v prvi generaciji – 950 milijonov evrov), predvideno pa je tudi enakopravno sodelovanje držav Zahodnega Balkana. Želimo si, da bi program postal blagovna znamka sodelovanja Evropske unije v visokem izobraževanju s tretjimi državami. Ta dosje se sprejema v postopku soddločanja Sveta EU in evropskega parlamenta. Evropske poslance sem zato pozvala k dejavnemu dialogu, da bo odločitev sprejeta čim prej in se bo program lahko pravočasno začel (predviden je za obdobje 2009–2013). Poleg matičnega odbora CULT to zadevo obravnava tudi nekaj drugih odborov EP, tako da zaključek ni le v naših rokah.

Kako boste v teh mesecih usklajevali delo ministrstva in delo pri predsedovanju EU? Kako bo to potekalo v praksi oziroma ali bo na račun EU trpelo vaše delo na domačem področju?

Predvsem bi rada poudarila izjemen pomen slovenskega predsedovanja. Zdi se mi, da se ga vse premalo zavedamo. Preskok iz naroda brez svoje države v vodenje skupnosti evropskih držav je tako rekoč neverjeten. Vendar ne glede na to, da predsedujemo Svetu EU, ne smemo zapostaviti dela, ki nas čaka v Sloveniji. To pomeni, da je predvsem več dela za vse nas, ki delamo na ministrstvih. Pol leta bomo morali usklajevati urnike, a sem prepričana, da prav nobenega področja na domačih tleh ne bomo zapostavili. Če govorim za delovno področje našega ministrstva, naj povem, da želimo v prvem polletju pripraviti uredbo o financiranju visokega šolstva, te dni izvajamo akcijo med dijakinjami in dijaki zadnjih letnikov srednjih šol glede vpisnih možnosti v visoko šolstvo v povezavi z zaposlitvenimi možnostmi. Teh posvetov bo 14 v manj kot mesecu dni. Izšel je razpis za vpis v visoko šolstvo. Dela torej tudi na domačih tleh ne zmanjka. Seveda pa sta za dobro koordinacijo dela tako doma kot

v Bruslju potrebna ustrezna organiziranost in sodelovanje vseh zaposlenih.

Kaj menite, koliko lahko Slovenija iztrži iz tega predsedovanja?

Zagotovo veliko. Pridobi si lahko prepoznavnost in ugled. Kot prvi, ki predsedujemo Svetu EU, smo tudi bolj pod drobnogledom Evrope, zato je pomembno, kako bomo odigrali svojo vlogo. Nalog smo se vsi lotili zelo resno in odgovorno. Vsekakor bi bilo pametno, da predsedovanje sebi v prid izkoristijo tudi podjetja, univerze, raziskovalni zavodi. Upam pa, da nekatere domače politične sile s svojim nekonstruktivnim delovanjem ne bodo neprestano postavljale na kocko ugleda naše države in predsedovanja samega samo zato, da bi izničile uspehe te vlade.

Kmalu po prevzemu ministrske funkcije ste se sešli z rektorji slovenskih univerz. Kako ocenjujete delo na tem področju, kje so največje težave?

Prva srečanja so bila spodbudna, saj moram reči, da sem videla pripravljenost na dialog. To me veseli. Seveda, prihajalo bo tudi do različnih mnenj, a vendar, če so odnosi korektni, če se usklajujemo, bomo zagotovo dosegli skupni cilj, to je še izboljšati slovenski visokošolski prostor, tesno povezati gospodarstvo z univerzami in raziskovalnimi inštituti. Minule tedne smo usklajevali razpis za vpis v visoko šolstvo, sodelujemo pri nastajanju nove uredbe financiranja visokega šolstva. Če

bomo pripravljene prislunhiti drug drugemu, če bomo pripravljene stopiti si naproti, bo naše sodelovanje rodilo sadove.

Objavljen je bil podatek, da bo letos na univerze manjši vpis dijakov kot leta pred tem. Kaj to pomeni?

To pomeni samo to, da je letos generacija dijakov, ki končujejo srednje šole, številčno manjša od lanske. Ta trend je aktualen že nekaj časa. V odstotkih pa zagotovo ni pričakovati, da se bo vpisal manjši delež generacije kot doslej, ko dosegamo približno 60-odstotni vpis. Sicer pa, če pogledava številke, bo skupno število vpisnih mest v študijskem letu 2008/2009 za 593 večje kot v študijskem letu 2007/2008. Od tega bo za redni študij 1.200 mest več. Merjeno v odstotkih bo razmerje med številom mest za redni in izredni študij 73,7 odstotka proti 26,3 odstotka, kar je ugodneje kot lani v prid rednega študija. S tem si država, ki financira redni študij, prizadeva, da bi čim več državljanom omogočila brezplačni študij.

Kakšno je vaše stališče do področja znanosti? V zadnjih letih se je temu področju dalo večji poudarek, vsaj takšen je moj vtis, zanima pa me, ali je to področje dobro urejeno oziroma ali gredo zastavljene stvari v pravo smer?

Gotovo se lahko strinjamo, da je denar, vložen v znanost, vedno oplemeniten. Na ta način se v javnosti dviga zavedanje o njegovem pomenu, kar ima povraten vpliv, vključno s političnim in finančnim. Zato je izrednega pomena, da se temu področju v zadnjih letih daje večji poudarek tudi s promocijo. Sicer pa je s proračunom vedno tako kot z lastno denarnico – denarja je vedno manj, kot bi si ga želeli. Spodbudno je, da se v rebalansu proračuna za leto 2008 in proračunu 2009 sredstva višajo tako nominalno kot tudi v deležu, namenjenem našemu ministristvu glede na celotni proračun. Zavedanje te vlade je na visoki ravni, kar se tiče znanja, razvoja, raziskav, inovacij. Če pogledamo konkretne številke, vidimo, da so se proračunska sredstva, predvidena za 2008, povečala za 10,2 odstotka v primerjavi z letom prej. Za več kot 48 odstotkov smo povečali sredstva na področju mladih raziskovalcev iz gospodarstva; v tem je konkreten doprinos, ko rečemo, da se srečata univerza in gospodarstvo. V letu 2009 bo za to namenjenih še dodatnih 60 odstotkov. Povečujejo se sredstva na področju informacijske družbe in še na nekaterih drugih postavkah. Pomembno pa je, da se tako politika kot javnost zavedata potreb po ustreznem financiranju. Dodatna sredstva si obetamo tudi iz strukturnih skladov, iz katerih naše ministristvo že uspešno črpa sredstva.

V državi se veliko govori o nujnosti vzpostavitve visokotehnološke družbe. Kakšno je torej stanje na področju tehnologije?

Slovenija, kot veste, od julija lani predseduje pobudi EUREKA, ki je povezala več kot

13.400 partnerjev, med njimi največ iz majhnih in srednje velikih podjetij. Dokončanih je bilo že več kot 2.000 projektov v skupni vrednosti več kot 23 milijard evrov. Ta čas poteka okrog 700 posameznih projektov, vrednih več kot 1,7 milijarde evrov, in 120 projektov grozdov s skupno vrednostjo 2,3 milijarde evrov. Glavna značilnost EUREKA je, da je med vsemi sodelujočimi 42 odstotkov malih in srednje velikih podjetij, ki so glavni generatorji rasti. To dokazuje tudi podatek, da se na 1 vložen evro javnih sredstev ustvari dodatnih 13 do 50 evrov v zasebnem sektorju.

Pri kolikšnem številu projektov je na primer lani sodelovalo vaše ministristvo?

Lani je naše ministristvo sprejelo v financiranje 22 novih projektov, v katerih sodeluje 43 podjetij in institucij znanja iz Slovenije. Skupni znesek podpore je bil za nove projekte odobren v znesku 542.000 evrov. Za vseh 80 potekajočih projektov s slovenskimi udeleženci pa je naše ministristvo namenilo 2 milijona evrov.

Omenili se pobudo EUREKA ...

V času predsedovanja poteka pod slovenskim vodstvom priprava nove strategije razvoja pobude EUREKA, ki ima namen odgovoriti na nove izzive v mednarodnem (še posebej evropskem) okolju.

Menite, da je spodbujanje razvoja v gospodarstvu dobro urejeno? Sprašujem zato, ker

Upam, da nekatere domače politične sile ne bodo neprestano postavljale na kocko ugleda naše države in predsedovanja samo zato, da bi izničile uspehe te vlade.

so po osamosvojitvi številne tovarne razvojne oddelke preprosto zaprle pa tudi večjega sodelovanja s strokovnjaki s fakultet ali z raznih inštitutov ni bilo čutiti.

S to trditvijo se ne morem v celoti strinjati. Menim, da je omenjenega sodelovanja čedalje več. Nasploh je zavedanje o pomenu znanja in njegovega prenosa v gospodarstvo danes precejšnje. Tudi med akterji samimi. Seveda pa te trende vse bolj spodbujamo na našem ministristvu.

Področje, ki ga vodite, je precej vpeto v pridobivanje sredstev iz evropskih skladov. Kje so pri tem največje težave? Koliko denarja lahko Slovenija pričakuje iz tovrstnih pomoči (za področje, ki ga vodite)?

Strukturni skladi predstavljajo osrednji finančni instrument regionalne politike EU, s katerim želimo zmanjšati gospodarske in socialne razlike med regijami ter spodbuditi njihovo uravnoteženost in trajnostni razvoj. Naše ministristvo poskuša biti pri črpanju sredstev iz strukturnih skladov čim bolj uspešno. Skupaj z ministristvom za šolstvo in ministristvom za delo, družino in socialne zadeve smo v okviru enotnega programskega dokumenta v obdobju 2004–2006 izvajali prednostno nalogo z naslovom Znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje. Tako so bile v obdobju 2004–2006 sofinancirane aktivnosti pri posodabljanju in razvijanju študijskih programov visokega šolstva v vrednosti 2,15 milijona evrov. Za centre

odličnosti nam je uspelo pridobiti še približno 14 milijonov evrov. V novem programskem obdobju, ki traja od 2007 do 2015, pa nam je uspelo pridobiti kar 409 milijonov evrov za projekte na področju visokega šolstva, znanosti, tehnologije in informacijske družbe. Objavili smo že prvi javni razpis, to je za mlade raziskovalce iz gospodarstva, ki bodo letos prvič financirani tudi iz sredstev strukturnih skladov. Omenim naj še, da so prav sredstva strukturnih skladov ključna za izvajanje treh projektov v Resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023. To so: Narodna univerzitetna knjižnica Jožeta Plečnika, Politehnika Ljubljana in Univerzitetni klinični center Maribor.

Za konec najinega pogovora naj vas vprašam, kje kot ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo vidite slovensko državo čez 10 ali 15 let?

Zagotovo ob boku najrazvitejših evropskih držav. **D**

Janša, uči se od Estonije

Ana Jud, foto: arhiv Demokracije, BOBO

»Če si nadzorovan v ekonomskih zadevah, si nadzorovan v vsem,« je nekoč dejal Friedrich August von Hayek, eden od utemeljiteljev klasičnega in edinega neoporečnega liberalizma, ki ga je pri nas že od osamosvojitve naprej s publicami o socialnem liberalizmu in podobnimi nesmisli maličila železna garnitura LDS. Korporativistična slovenska družba, ki je že v temelju razdeljena na levičarje in klerikalce, je rdečkarjem seveda neskončno ustrezala.

Klerikalci so bili stigmatizirani ob robu in levičarji so brez naporov obvladovali atmosfero, v kateri je LDS – skupaj s svojimi koristoljubnimi sateliti, pod krinko lažnega liberalizma in s popolno kontrolo v vseh vejah – monopolizirala gospodarstvo in zavirala možnosti, da bi se v državi uveljavila ekonomska svoboda. Posledice so katastrofalne: minimizirane možnosti za napredek družbe, okrnjena politična svoboda in v določenem segmentu zavrta celo osebna svoboda; najboljši dokaz, v katerem z lah-

koto vidite zrcalni odsev ostankov pohlepnega 12-letnega imperija partijcev (ki se danes znova dviga h koritu), in absolutno premajhno voljo garniture SDS, da bi stvari postavila na pravo mesto, kot je to naredila denimo Estonija, so nedvomno novinarske burleske, ki iz dneva v dan razveseljujejo v vsej svoji primitivnosti.

Ideološki umori reform V zadnjem času se pogosto pojavlja teza, da je Janez Janša v zadnjih treh letih medije poskušal prevzeti, si jih podrediti; zanimivo

tezo sta zdajšnja politična opozicija in njeni vdani žurnalistični psi sledniki razširila v trenutku, ko so bile mreže konglomeratov Pivovarne Laško in DZS razkrite: omenjeni podjetji si lastita skorajda vse tiskane medije v državi, hkrati pa so njuni mediji v vsebini ideološko skladni z opozicijo, kar lahko opazi vsak, ki se ukvarja z analizami novinarskega poročanja. Trditve, da Janša obvladuje in nadzoruje medije, so tako postale neoprijemljive. Nazorne sheme, iz katerih je razviden politično-gospodarsko-medijski mrest Pivovarne Laško in DZS, so razkrile, da je pravzaprav kapital tisti, ki danes nadzoruje medije; neoprijemljivi očitki o Janševem političnem nadzoru so bili kar nenadoma zamenjani s tezo, da je Janša medije poskušal prevzeti. Čeprav je konotacija te argumentacije smešna, je treba priznati, da obtožba vsaj v delu teze drži: Janša je resda poskušal prevzeti medije; to je razvidno iz vsega, kar se je v posameznih

medijih (predvsem Delo, STA, Večer in RTV Slovenija) dogajalo v zadnjih treh letih in se ponekod dogaja še danes. Očitno je, da so imele kadrovske rošade v nadzornih svetih in upravah medijev politično ozadje. Očitno je, da je uredniškim menjavam in novinarskim migracijam botrovala vladajoča politika SDS. Kljub resničnosti zapisanega pa ima teza, s katero opletajo rdečkarji, bistveno pomanjkljivost, ki je samooklicani borci za svobodo govora, kot sta denimo Blaž Zgaga in Matej Šurc, nikakor ne bi smeli zanemariti. Glavno vprašanje se glasi: Čigavi so bili mediji pred vzponom Janše na oblast in od koga konkretno jih je poskušal prevzeti? Menda ne mislite, da so bili mediji pred letom 2004 neodvisni in avtonomni? Če mislite tako, vsekakor razmišljate napačno. Vsa leta, ko so Sloveniji vladali partijski šarlatani LDS, so bili mediji bolj ali manj v njihovih rokah, kar je dokazljivo preko številnih politično-gospodarskih povezav, ki so bodisi neposredne, bodisi posredne; neposredne preko evidentnega državnega lastništva in posredne zlasti preko kapitala, ki se v medije steka preko oglaševalskih agencij, in ker je še vedno veliko največjih slovenskih podjetij v krempljih države, iz tega sledi, da z njimi preko oglaševalskih podjetij (tudi) v medijih upravljata vladajoča politika. Prej LDS, danes SDS. Neizogibno dejstvo pa je, da oboje temelji na ideološki pripadnosti, pri čemer – zaradi pačenja preteklosti in zgodovinskih dejstev – rdečkarji profitirajo največ, saj so na tukajšnjem ozemlju zmagovito vladali več kot 60 let. Razumljivo je, da v 21. stoletju revolucija ni dogodek trenutka, ampak proces, ki traja vrsto let, celo desetletij. Sklepam, da je Janša v zamaknjenosti zmagovalne evforije mislil, da bo lahko opravil z vrsto ideoloških nasprotnikov, a izkazalo se je, da je teh preveč in njihova moč

obveščanja javnosti je v resnici večja od Janševe. Jasno, govorim o novinarjih, prodanih levičarstvu, ki so v zadnjih letih odigrali ključno vlogo v poneumljanju ljudi. Pod peresi, ki krojijo javno mnenje, so bili ustvarjeni krasni pogoji nacionalsocialističnega mresta in danes, po 17 letih samostojne države, je dobro vidno, kam je to pripeljalo: Slovenija je postala oz. ostala država nacionalnih interesov in socialističnih vrednot, s tem da je pridelala še vrsto gospodarskih monopolov in medijskih tajkunov, ki jih resnica in pravica ne zanimata. Če ne verjamete, da so novinarji pri ustvarjanju sprevrženega stanja v državi sodelovali, kar pobrskajte po arhivu Dela in ugotovili boste, kako je v preteklosti klan Repovž-Lorenci-Lucu obvladoval osrednji slovenski časnik. Seveda s poceni pamfleti in članki, ki so bili pogosto do podrobnosti diktirana sporočila iz kabinetov prejšnje LDS. Že večkrat smo razkrili, kako je sedanji Mladinin urednik Grega Repovž pisal članke kar po naročilu »prvega gaulleiterja« prejšnje LDS Gregorja Golobiča, njegova mama, samoupravna dama Mija Repovž, pa je z vso svojo ekonomsko praznino in politično puhlostjo pohlevno zapisovala vse, kar sta ji naročili ekonomski starini z EIPF Veljko Bole in Jože Mencinger; s tem je oškodovala gospodarstvo in našo demokracijo. Da o nujno potrebni liberalizaciji družbe sploh ne govorim, kajti tudi zaradi njenega zastrupljanja javnosti narod ni imel nobene možnosti izvedeti dejstev o nujno potrebnih reformah. V duhu nacionalnega interesa, ki ni popolnoma nič drugega kakor tipično slovensko skopuštvu in strah pred tujci, ter v duhu socialističnih vrednot, ki niso prav nič drugega kot mižanje pred resničnimi dejstvi iz zgodovine, država danes pač stagnira. Mediji so le glasila posameznih političnih klik in njihovih kapitalskih virov; novinarji so postali malo slabše plačani piarovci. V vsesplošnem razvoju so Slovenijo začele prehitovati celo države, ki so prej za nekaj desetletij za njo zaostajale. Ne verjamete? Dobro, vzemimo primer Estonije: leta 1991 je bila Slovenija v razvoju za kakšnih 30

Estonki premier Andrus Ansip in njegov slovenski kolega Janez Janša

let pred baltsko državo, danes pa izračun časovne razlike kaže, da bo Estonija ujela Slovenijo že v 11 letih. Le čemu lahko pripišemo tolikšen napredek? Reformam. Estonija jih je izvedla, Slovenija jih ni. In kako je Estoniji uspelo? Kako je doživela reforme, katerih učinki so se v pozitivnem nazoru pokazali tudi v estonskih medijih?

Vzorniki Estonci Preprosto: Mart Laar je prebral Milтона Friedmana in začel reformirati. Slovenski rod za Friedmana večinoma še niti slišal ni in brez skrbi, da zanj – dokler bodo na sceni kraljeva-

mljena. V Estoniji bi kaj takšnega težko zasledili. Mediji v Estoniji so s prehodom iz totalitarnega režima preživeli celovito preobrazbo; iz državno kontroliranega medija pod vplivom politike so se preobrazili v tržno-demokratske institucije, katere ne zahtevajo samo infrastrukture, ampak tudi vizijo znanja, učenja, kakovosti. Kje je v tem pogledu razlika med Slovenijo in Estonijo? Preprosto: mediji v Estoniji v nasprotju z našimi v primeru reform niso rohneli z »argumenti« socialnega populizma, ampak so se zavedali, da je bil sovjetski socializem zelo grenka

Leta 1991 je bila Slovenija v razvoju kakšnih 30 let pred Estonijo, danes pa izračun kaže, da bo Estonija ujela Slovenijo že v 11 letih. Tolikšen napredek lahko pripišemo reformam.

li mati Repovž in njeni poslušni novinarski priskledniki – tudi ne bo slišal, razen ko se Mencinger in Marcel Štefančič jr. v Mladini razšopirata, da je kapitalizem v resnici »diktatura šoka in kako smo v Sloveniji lahko presrečni, da smo se uspešno izognili liberalizaciji«. In to je samo eden od številnih neumnih člankov, kakršne lahko prebiramo v slovenskih levičarskih medijih, vse odkar so se pred nekaj leti začele resne debate o reformiranju. Če pomislimo, da imajo poneumljajoči članki iz poneumljajočih medijev velik doseg in vpliv na javno mnenje, potem je razumljiva posledica ta, da je večina ljudstva preprosto poneu-

izkušnja in zato je Estonija pot v tržno ekonomijo močno podprla. Slovenija pa poti v tržno ekonomijo ni podprla, ker je ZSMS-jevskim naslednikom, zagrizenim partijcem, ki so se lepo zaredili v LDS, povsem ustrežal model že preživete socialistične federacije. Denimo v času, ko so slovenski mediji o napovedanih reformah večinoma poročali z zavračanjem, so estonski novinarji o reformah poročali pozitivno. Z intuicijo, vizijo, s kakovostjo in z znanjem. Morebiti tiči vzorec že v kulturi obeh narodov: luteranska kultura in etika, ki so ju Estonci prevzeli od Fincev, je odkrita in mediji so odraz obraza družbe, njenih ambicij, navad in

njenih izzivov. Slovenska kultura je zahrbtna, spletkarska, požrešna, lena, neinovativna in neambiciozna. Ljudje, ki jih socialistični mediji deklarirajo kot ambiciozne, v Sloveniji hitro končajo na »slabem glasu«. Morebiti bi lahko tudi iz tega potegnili razlog, zakaj v Sloveniji ni bilo lustracije. Najbrž ni bilo nikogar, ki bi bil dovolj ambiciozen in trdoživ, da bi se spopadel z levičarskim pohlepom. Novinarjem je bilo ljubše (in jim je še danes), če so se z LDS-ovskimi kriminalci družili, kot da bi razkrinkavali njihovo početje. V Estoniji je bilo drugače: mediji so lustracijo podprli in Estonija je bila prva država v Evropi, ki je imela popolnoma svobodno mednarodno trgovino. Mediji so to podprli. Podprli so inovacije. Na Skype (izum nove ekonomije) so gledali z občudovanjem znanja, ki sta ga skorajda iz znanstvene fantastike v realnost pretopila Niklas Zennstrom in Jan Firus. Pri nas pa novinarji vsakega, ki poskusi kaj novega, zmasakrirajo z nevoščljivostjo in lažmi (še dobro, da se genij Igor Akrapović drži bolj v ozadju, kajti kdo ve, kaj vse bi mu slovensko zlo iz novinarskih vrst lahko storilo). Temelj poročanja v komunizmu je bila Leninova doktrina, kolektivistična agitacija in na njej sloneča propaganda, in

če pogledate današnje dogajanje v medijih, vidite, da smo še vedno na istem. Medtem ko je Freedom House Estonijo uvrstil na prvo mesto po medijski svobodi v vzhodni Evropi (Estonija je boljša na področju svobode govora, medijev in tiska od skoraj vseh drugih držav EU; medijsko svobodo ima – po Freedom House – na enaki ravni kot Nemčija ter boljšo kot Francija in druge južnoevropske države; prehitile so jo samo nekatere nordijske države), se slovenski novinarji pred svetom smešijo s svojimi pismi. Kje so bili pa prej? Kje sta bila Zgaga in Šurc, ko je njuno omiljeno čtivo Mladina na naslovnici upodobilo Miča ▶

► Mrkaića kot buldoga na Janševi špagi, in to samo zaradi tega, ker je poskušal reformirati državo? A takšno smešenje v javnosti pa ni bil odraz zaskrbljivega stanja v državi? To ni bilo dovolj, da bi napisali kakšno pismo in z njim zakrutili po EU? Očitno ne. In tudi zaradi tega se lahko slovenski novinarski ceh samo skrrije pred estonskimi kolegi. Estonski premier Andrus Ansip je prisegel, da želi Estonijo v naslednjih 20 letih popeljati v sam vrhu EU, med štiri najbogatejše države po BDP in dohodku na prebivalca. Tamkajšnji mediji tega niso napadli kot »neoliberalno izprijenost«, temveč kot zavezo k napredku in zaradi tega poročanje ni bilo diktirano, ampak je bilo izključno sad spoznanja Estoncev in njihovih novinarjev, da je (kot bi dejal Thomas Jefferson): večna budnost cena svobode, ki pa se na dolgi rok izplača, saj prinaša blaginjo, odkritje, napredek. V primeru Estonije torej ne moremo govoriti o prisili, temveč o rezultatih poti spoznanja, da socialni populizem poročanja ne vodi nikamor drugam kot v dolgoročno hendike-

piranost in slabo kakovost. V primeru Slovenije pa se je pokazalo, da novinarje zanima izključno politično blebetanje, poročanje o prihodnosti pa je zavito v publike o tem, kako bo Slovenija postala svetilnik sveta, kako bo Evropa in svet prav hitro prekosila v razvitosti in podobno; te sanje se ne bodo uresničile, za kar se lahko od srca zahvalimo prav vsem slovenskim vladam do zdaj in novinarjem, ki bi morali zavzemati držo najstrožjih kritikov slabega in spodbujevalcev dobrega, v resnici pa se je izkazalo, da počno ravno obratno.

Slovenski mediji so še vedno socialistični.

Nauk primerjave Seciranje napak iz preteklosti v takšnem primeru resda ne vodi nikamor, ker vsakokrat zaide v ideološki diskurz – iz katerega praviloma ni razumnega izhoda –, a vendar se v primeru medijske svobode postavlja strateško vprašanje: Je bilo pametno, da je Janša medije poskušal prevzeti in v njih ustvariti možnosti pluralnega dialoga? Ne glede na to, kakšni so bili v teh potezah njegovi pravi nameni, upam, da je hotel vzpostaviti samo pluralni dialog, a ker politikom ne verjamem prav nič, dopuščam možnost, da je hotel medije trošiti tudi za lastne interese. Kakor koli, če se je pred tremi leti, ko je bila evforija SDS po zmagi na volitvah največja, prevzemanje medijev zdelo pametno, se danes kaže, da je bilo pravzaprav naivno in lahkoverno, ali kot sem zapisala že prej: proces izobraževanja družbe ne more biti odraz trenutka, proces bo trajal še nekaj let, morda desetletij. Mislim pa, da bi se lahko vmes veliko naučili. Vsi. Že iz tega, kar smo v tem mandatu videli na lastne oči. Politika bi se lahko naučila, da je pametneje, če se ukvarja s politiko, kapital bi se lahko naučil, da je pametneje, če se ukvarja z ustvarjanjem dobička, s kakovostjo in z novimi delovnimi mesti, novinarji pa bi se lahko naučili, da cenzura in pritiski niso modri izumi Janše in da so bile potrebne presneto ugodne dolgoletne razmere, da se je ustvarilo stanje, kakršno je danes, ko smo priče besni ideološko-interesni vojni. In česa bi se lahko naučil Janša? No, naš premier bi se zagotovo lahko naučil, da je nesmiselno in celo katastrofalno ponavljati poskuse nadzora kapitala (in preko njega nadzora medijev), kajti kar je LDS-ovskim šarlatanom uspelo, je Janši pač spodletelo. Pametneje, kakor šariti po levičarskih medijih, je ustvariti ugodne razmere, da se bodo lahko razvili desnoliberalni mediji; v času, ko SPEM-ovo podjetje Mediapolis iz državnih podjetij vleče denar in ga razmetava za najrazličnejšo minorno tabloidno in brezplačno smetje, bi bilo pametneje vlagati sredstva v

vsebinsko in oblikovno izboljšanje Demokracije, ki je ta čas še edini preostali medij v državi, ki ima infrastrukturno in podlago, da relativno hitro naredi iz sebe nekaj boljšega od levičarskega enoumja in pritegne med bralce tudi druge, ne samo trdnih vernikov SDS, ki so že tako prepričani in jih ni treba več prepričevati. To je edina pametna stvar, ki jo lahko v primeru medijev Janša hitro, uspešno in učinkovito izvede. Brez pomoči novorevijaških napihnjencev in vseh drugih, ki se zdaj, ko je premier, obešajo nanj izključno zaradi lastnih interesov. Prepričana sem, da bi Ansip zagotovo naredil nekaj takega, če bi se znašel v enakih težavah, v kakršnih se je znašel Janša; no, resnica pa je tudi, da se Ansip v takšnih težavah sploh ne bi znašel ... ▣

0 avtorici

Ana Jud je novinarka in publicistka. Je avtorica uspešnic Operacija Direkt in Dosje Rokomavhi. Nedavno je izdala knjigo Enron. Znana je po brezkompromisnem pisanju. Piše o stranpoteh tranzicije, pri čemer ne »špara« z besedami pri obdelavi posameznih povzpetnikov in tajkunov. Kritična je do politikov različnih političnih profilov. Njen način pisanja ene navdušuje, ene odbija.

Stališča avtorice niso nujno stališča uredništva, vendar njen tekst kljub temu objavljamo v skladu z geslom, da objavimo tudi to, kar drugi zamolčijo. Demokracija s tem širi medijski prostor, ki se v zadnjem času čedalje bolj zapira.

Uredništvo Demokracije

Skromen šopek rož in glasbeno voščilo na Ognjišču - darilo, ki izvablja solze in nasmeha ...

Glasbena voščila:

- vsak torek in četrtek ob 16h
- vsako soboto in nedeljo ob 13h
- voščila PRO-jevcem vsak dan ob 12.15

Rezervacije glasbenih voščil na 01/512-11-26 vsak delavnik od 7h do 14h.

RADIO OGNJIŠČE

Od pesnika do novinarja

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Z zbirko *Pesmi za pokušino* se Valentin Vodnik šteje za prvega slovenskega pesnika. A bil je tudi učitelj, prevajalec in novinar, ukvarjal pa se je tudi z jezikoslovjem, s pisanjem učbenikov ter celo z arheologijo in numizmatiko.

Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik

Letos se Slovenci ob 500. obletnici rojstva Primoža Trubarja spominjamo tudi 250. obletnice rojstva Valentina Vodnika. Vodnik je živel v času velikih sprememb, ki so odločilno vplivale na razvoj ne le našega naroda, ampak tudi vse Evrope. To je bil

čas propadanja starega fevdalnega reda, čas reformatorskih absolutističnih vladarjev, čas francoske revolucije in njenega nadaljevanja – Napoleonovih vojn, ki so popolnoma pretresle tedanjo evropsko celino. V naših deželah je živel tudi v času postnapoleonovske

reakcije, ki je poskušala obnoviti stari red, ki so ga buržoazna revolucija in vojne popolnoma razmajale. Vodnik, po poklicu duhovnik, je v tem času deloval kot narodni buditelj, prvi slovenski pesnik, a tudi kot učitelj, jezikoslovec, prevajalec in novinar.

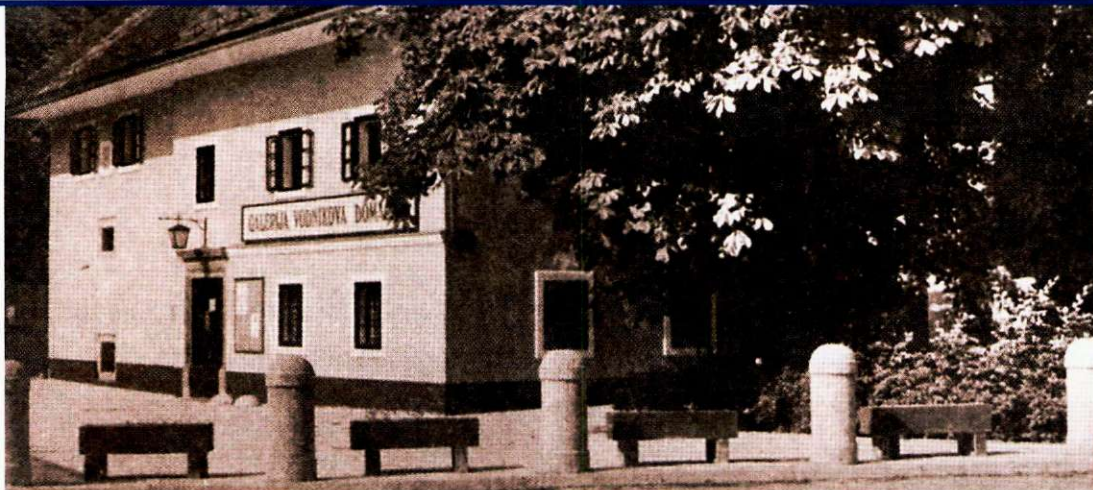
Valentin Vodnik se je rodil 3. februarja 1758 v Zgornji Šiški, ki je bila tedaj ljubljansko predmestje. Njegovi predniki so bili kmetje iz ljubljanske okolice, po očetovi strani so izhajali iz Šentjakoba in Šentvida, po materini pa z Viča.

Vodnik je poročil svojega ovdovelega očeta z drugo ženo, istega dne pa tudi svojega ovdovelega brata s hčerko očetove nove žene.

Valentinov oče Jožef je bil za tiste čase za kmeta razmeroma premožen mož. Resda je njegovo posestvo, ki je spadalo pod oblast gospode na ljubljanskem Cerkovnem gradu, štelo le za »pol kmetije«, a Vodnikov oče je tako kot že njegov oče ob kmetijstvu trgoval z živino, predvsem s prašiči, a tudi s platnom in z vinom. Ta trgovina ni bila omejena le na slovenske dežele, ampak tudi na sosednje hrvaške. Poleg tega je imel oče Jožef v svoji hiši v Šiški gostilno, tako da je desetero otrok, ki jih je imel z ženo Jero, odraščalo v dokajšnji blaginji.

Namenjen cerkvi Mali Valentin je tako preživel svoje otroštvo med otroškimi opravili, ki so bila tedaj običajna za kmečke otroke, in igro. A že pri devetih letih je oče sklenil, da se mora njegov najstarejši otrok izsolati, ►

Vodnikova rojstna hiša v ljubljanski Šiški

► kajti Valentin je bil namenjen za duhovski stan. K temu je najverjetneje pripomoglo to, da je bil njegov stric Marcel menih v frančiškanskem samostanu v Novem mestu. Oče je nemara tudi menil, da bo na ta način enega od svojih otrok spravil h kruhu, pa še pomagal bi lahko drugim kot duhovnik, če bi dobil kakšno premožno župnijo. Valentin je kasneje malce sabotiral očetove želje, ker se je odločil za meništvo pri frančiškanih in se tako v skladu z redovnimi pravili odpovedal zemeljskemu bogastvu.

Devetletnega Valentina je lokalni šišenski šolmošter naučil osnov branja, pisanja in računanja, potem pa je šel Valentin v novomeški samostan, kjer ga je stric pripravil za vstop v »latinsko šolo«, kajti pouk je potekal v latinščini.

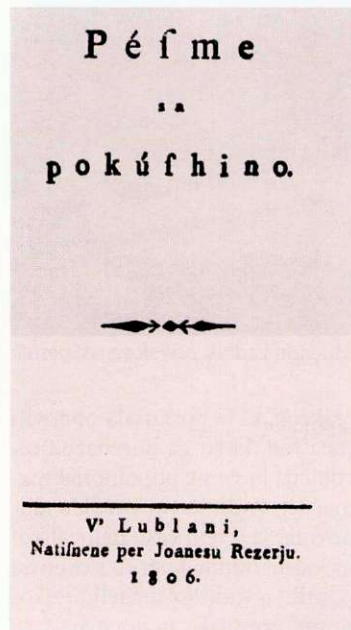
Vodnik se je tako leta 1769 vpisal v šestletno šolo, kjer se je poleg latinščine in grščine učil tudi nemščine, zgodovine in zemljepisa, seveda verouka, a tudi poetike in retorike. Med šolanjem je prišel v stik s očetom Markom Pohlinom, avguštinskim menihom, ki ga je po njegovih lastnih zapiskih »naučil pisati po kranjsko«. V Ljubljani je imel Pohlin svoj krožek, ki so ga obiskovali nekateri dijaki in mlajši duhovniki. Splošna klima pa za menihe v tistem času ni bila najugodnejša. Reformatorski cesar Jožef II. je namreč ukazal razpust več meniških redov, leta 1773 tudi jezuitskega, ki je dajal Vodnikovi šoli učitelje. Na šoli se praktično sicer ni nič spremenilo, saj je bila država prisiljena jezuite

obdržati za učitelje, ker drugega kadra niti ni imela.

Po šolanju je leta 1775 Vodnik vstopil v frančiškanski red. Očitno je to malce razočaralo domače, a so družinski odnosi ostali dobri. Valentin je namreč leta 1792 svojega ovdovelega očeta poročil z novo ženo, še več, svojega brata Antona, čevljarskega mojstra in tudi vdovca, je istega dne poročil s hčerko očetove nove žene.

Vodnik je po vstopu v redovni samostan v Nazarjah, kjer je dobil redovno ime Marcelijan, dve leti preživel v frančiškanski šoli v Novem mestu, kjer je študiral filozofijo, v med letoma 1778 in 1780 pa v ljubljanskem frančiškanskem samostanu teologijo. Študiral je tudi na Trsatu nad Reko, na otoku Krku pa je

Vodnik je tri leta urejal slovenski časopis

Z izdajo *Pesmi za pokušino* je postal prvi slovenski pesnik.

končno postal polnopraven član frančiškanskega reda. Imel je tudi dodatne vaje v govorništvu, kajti njegovi predstojniki so menili, da bi uspeval kot pridigar.

Sodelovanje s Zoisom Leta 1784 je ljubljanski škof Vodnika poslal »vun duše pasti«, po domače rečeno, ukazal mu je, naj odide iz samostana in postane župnik. Ostal je sicer član reda, vendar pa se mu ni bilo več treba držati nekaterih redovnih zaobljub. Vodnik je bil najprej župnik v Sori pri Medvodah, nato je odšel na

Bled, vmes nekaj časa preživel v Ljubljani, kjer je opravil dodatne izpite, končno pa je leta 1788 odšel v Ribnico in tam ostal pet let.

Prelomni trenutek je bil v letu 1793, ki je zaprosil in bil sprejet za župnika v novoustanovljeni župniji v Koprivnici nad Bohi-

njem. Župnijo je ustanovil znani kranjski industrialec in veletrgovec baron Žiga Zois, ki je del svojega bogastva porabil kot mecen. Mogoče je sicer, da sta se Vodnik in Zois srečala že prej, ko je bil Vodnik še duhovnik na Bledu, kajti Zois je imel na Gorenjskem posesti in fužine, vsekakor pa sta si začela leta 1793 redno dopisovati. Vodnik je Zosia obiskoval tudi v Ljubljani, kajti baron zaradi bolezni ni več mogel iz svojega stanovanja, Zois pa je začel Vodnikovo delo podpirati tako finančno kot z nasveti. Pod Zoisovim vplivom je začel Vodnik med letoma 1795 in 1806 urejati Veliko pratiko in Malo pratiko, pod Pohlinovim vplivom pa tudi pisati pesmi. Objavljal jih je v Pohlinovih Pisanicah.

Leta 1795 je Vodniku uspelo, da so ga premestili v Ljubljano, služboval je na Ježici in v Trnovem ter pri Sv. Jakobu.

Iz redu v profesuro V letu 1797 je začel urejati list »Lublanske novice«, zaprosil pa je tudi za mesto profesorja na ljubljanski gimnaziji. Prosil je tudi za popoln odpuščaj iz frančiškanskega reda, kar so mu odobrili. Še vedno je ostal duhovnik, le da je bil zdaj posvetni in ne več redovni.

Vodnik je v gimnaziji prevzel učenje petega, tedaj najvišjega letnika gimnazije, in je poučeval vse predmete razen verouka, kar mu je prineslo ugledno letno plačo štiristo goldinarjev.

Leta 1800 je nehal urejati časopis, veliko bolj pa se je posvetil pesništvu in jezikoslovju. Njegove pesmi so izšle leta 1806 v zbirki *Pesmi za pokušino* in doživele velik uspeh. Zaradi tega uspeha štejemo Vodnika za prvega slovenskega pesnika, zbirka pa mu je prinesla velik ugled v kranjskih razumniških krogih.

Veliko manj sreče je imel v jezikoslovju, ko je sestavljal nemško-slovenski slovar in slovnico slovenskega jezika. Delo je teklo počasi in slovnica je izšla šele leta 1811, dve leti za veliko obsežnejšim in natančnim delom precej mlajšega Jerneja Kopitarja, medtem ko mu slovarskega dela ni uspelo nikoli končati. V tem obdobju je Vodnik zbiral tudi material za izdajo šolskih knjig v slovenščini. Knjige so

izšle šele v času Ilirskih provinc kot učbeniki za učence prvega razreda. Mimogrede je leta 1799 izdal tudi knjigo kuharskih receptov Kuharske bukve.

Leta 1807 je prišlo do reforme v ljubljanski gimnaziji. Vodnik je zdaj poučeval zgodovino in geografijo za vse letnike, bil začasni učitelj verouka ter fakultativni učitelj italijanščine. Letna plača se mu je povečala za sto goldinarjev.

Vzpon v Ilirskih provincah

Veliko spremembo je v življenje Slovencev in tudi Vodnika prinesla ustanovitev Ilirskih provinc, ki so jih morali poraženi Habsburžani odstopiti Napoleonu. Do sprememb ni prišlo le na upravnem področju, ampak tudi na področju jezika. Francoščina je zamenjala nemščino kot glavni jezik, močno pa se je povečala pomembnost slovenščine. To je precej navdušilo Vodnika, čeprav so bili njegovi kolegi iz Zoisovega kroga pa tudi mecen sam bolj zadržani in manj navdušeni nad spremembo oblasti kot Vodnik.

Vodnik je s svojim znanjem francoščine in italijanščine, ki je prav tako dobila večji pomen v času Ilirskih provinc, kmalu postal uradni prevajalec francoskih oblasti. Možnosti so se mu v novih političnih razmerah še bolj odprle, ko je sestavil odo v čast francoskega maršala Marmonta, ki je postal prvi guverner Ilirskih provinc s sedežem v Ljubljani,

Vodnikov spomenik na ljubljanskem Navju

posebno pa še z odo Ilirija oživiljena. Slavila je Napoleona, ki se je zdel tedaj nepremagljiv in njegovo novo cesarstvo trdno.

Poleg uradnega prevajalca je postal Vodnik tudi uradni mojster proslav, ki so jih organizirali francoski okupatorji. Napredoval je tudi v šolskem sistemu. Imenovali so ga za ravnatelja gimnazije, postal je ravnatelj vseh rokodelsko-obrtnih šol in ravnatelj vseh osnovnih šol. Vodnik je v tem času izdal nove učbenike s področja zgodovine, francoščine in verouka. V letu 1811 je bil na vrhuncu svojega ustvarjanja.

Potem pa je šlo kmalu vse navzdol. Šolska reforma je prinesla spremembo gimnazije v licej in Vodnik je izgubil mesto ravnatelja, odpravljene so bile tudi rokodelske šole, torej je izgubil tudi ta položaj. Ostal mu je le še položaj profesorja na liceju.

Prisilna upokojitev Strahoviti zaporedni porazi Napoleonovih čet v Španiji, v Rusiji in končno pri Leipzigu so zlomili moč francoske vojske. Ilirske province so bile za Francoze dokončno izgubljene in zapustili so jih brez boja. Habsburžani so se vrnili na oblast in začeli restavracijo starega sistema. Vodniku se najprej ni zgodilo nič posebnega. Bil je še vedno prevajalec za francoščino, in sicer

Z odhodom Francozov in vrnitvijo Habsburžanov je moral Vodnik ne glede na sposobnosti v predčasni pokoj.

istih odlokov, ki so jih habsburške oblasti obdržale v veljavi. Bil je še vedno profesor na liceju, zavrnil pa so njegovo prošnjo za ravnatelja. Malce cinično pa je bilo naročilo, naj pripravi proslavo ob vnovični vključitvi pokrajine v okvir habsburške monarhije.

V tem času je na Dunaj že romala ovadba, v kateri so Vodnika zaradi njegovega sodelovanja s Francozi označili za nelojalnega državljana in zato neprimernega celo za profesuro, kaj šele za kakšno višjo funkcijo. Opisu njegovega sodelovanja s Francozi je sledil še meglen in popolnoma neresničen namig o njegovem

domnevnem članstvu v francoski prostozidarski loži.

Ne glede na priporočila, ki si jih je pridobil Vodnik pri mnogih intelektualcih, ki so poudarjali njegovo strokovnost in ga ocenjevali kot sposobnega ne le za profesuro, ampak tudi za višje funkcije, je z Dunaja leta 1814 prišel dekret, ki je Vodniku prepovedal vsakršno delo v državni službi in mu nalagal, da se predčasno upokoji. Predčasna upokojitev pa je pomenila pokojnino v komaj polovičnem ali celo tretjinskem

znesku nekdanje plače, vsekakor pa komaj dovolj za dostojno življenje. Z Dunaja je prišla malo pozneje sicer »omilitev« dekreta – da Vodnik lahko ostane v državni službi, vendar zunaj ozemlja nekdanjih Ilirskih provinc in nikakor ne na mestu, kjer bi lahko poučeval. In jasno, kakšen višji ali odločilni položaj nikakor ni prišel v poštev. Vodnik je to odklonil in rekel, da se iz domače dežele ne pusti pregnati.

Poskušal se je zaposliti kot knjižničar, pa so ga odklonili. Ob skromni pokojnini, zasebnega premoženja jasno ni imel, se je preživljal s honorarnim poučevanjem italijanščine, latinščine in grščine. V prisilnem pokoju se je začel ukvarjati z raziskovanjem arheološke dediščine Ljubljane in nekaj svojih odkritij objavil tudi v časopisju. Leta 1818 je prevedel priročnik za babice, že dolgo pa se je ukvarjal tudi z numizmatiko. Tako je dopolnjeval svojo zbirko, jo uredil in dopolnil s pojasnili. Zbiral je tudi material za novo pesniško zbirko, a ta ni nikoli izšla.

Zaradi pomanjkanja denarja, seveda pa tudi zaradi let je začelo Vodniku pešati zdravje. Osmega januarja 1819 ga je zvečer v njegovem ljubljanskem stanovanju zadela možganska kap in umrl je v nekaj urah, star 58 let.

Valentina Vodnika so pokopali v Ljubljani, leta 1827 pa so mu postavili spomenik, ki danes stoji na ljubljanskem Navju. **D**

Vodnik je dolga leta poučeval na ljubljanski gimnaziji, pozneje liceju.

Stavka v Zasavju

V. M., foto: arhiv Demokracije

Pred petdesetimi leti je bila v Zasavju prva »socialistična« stavka v povojni Sloveniji. Zdaj je o njej izšla knjiga *Dokumenti o rudarski stavki v Zasavju leta 1958*, ki jo je izdalo Ministrstvo RS za pravosodje.

Rudarska kolonija Za cesto pred drugo svetovno vojno

O b 50. obletnici stavke rudarjev v zasavskih premogovnikih so se v sektorju za popravilo krivic in narodno spravo (vodi ga zgodovinar dr. Milko Mikola), ki deluje v okviru ministrstva za pravosodje, odločili, da bodo temu dogodku posvetili posebno publikacijo. Izdali so zajetno knjigo (497 strani), ki je sestavljena iz dveh delov. Najprej je objavljena diplomatska raziskava zgodovinarke Darje Skopec, v drugem, zajetnejšem delu pa so objavljeni dokumenti, ki so jih različni partijsko-državni organi naredili takoj po stavki (zbrala sta jih dr. Damjan Hančič in mag. Renato Podbersič). Najprej so objavljeni dokumenti zveznih in republiških organov zveze komunistov, potem dokumenti občinskih organov in rudniških komitejev zveze komunistov, na koncu pa še kopije nekaterih partijskih disciplinskih kazni zaradi stavke ter dokumenti Udbe (organov uprave državne varnosti). Predvsem »analiza« oziroma »poročilo« Udbe o

stavki, ki obsega kar petdeset strani, je vredno branja, saj je napisano v pravi udbovski maniri (ker je presneto z mikrofilma, je branje težko, na nekaterih mestih pa je besedilo celo neberljivo). Z njim je Udba predvsem iskala krivce za stavko na lokalni ravni, pri glavnih akterjih ali osumljencih pa je navajala izrazito ideološke oznake.

Na koncu je objavljenih nekaj fotografij z zasedanja konference OK ZKS Trbovlje, ki je bila 13. 2. 1958 v Trbovljah, objavljene pa ni nobene fotografije stavke, saj pred petdesetimi leti fotoaparati niso bili tako kot danes »obvezen sestavni del dogodkov«, predvsem pa si ni nihče upal fotografirati takrat tako občutljivega in za komunistično oblast nezaslišanega dogodka.

Upor celotnega Zasavja Stavka je znana tudi kot trboveljska, ker pa so se rudarjem v Trbovljah pridružili tudi v Hrastniku in v Zagorju, se v knjigi zanjo uporablja širši pojem »stavka v

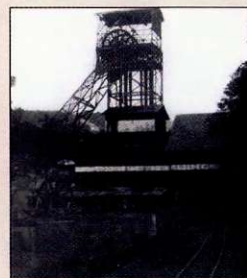
Zasavju«. Razlogov zanjo je bilo seveda več, glavno pa je bilo nezadovoljstvo, ker so si vodilni izplačevali delež od dobička, ker je bila cena trboveljskega premoga že dalj časa zamrznjena in zato podcenjena in ker so se delavcem obetala izplačila nižjih plač (80 odstotkov) zaradi obvladovanja inflacije.

Čeprav so delavci že dolgo (od leta 1945) vedeli, da živijo v po-

licijski državi, ki kaznuje vsako nepokorščino, kaj šele upiranje takšnih razsežnosti, kot je stavka, je bilo v Zasavju takrat tako rekoč splošno mnenje, da se nekatere stvari morajo popraviti in izboljšati. Če bi vsa množica organizacij, ki je imela nalogo skrbeti za organizacijo in nemo-teno delovanje dela in življenja (vodstva rudnikov, organizacija zveze komunistov, sindikalne organizacije, delavski svet, SZDL, okrajni ljudski odbor itd.) svoje delo opravljala tako, »kot bi ga morala«, potem stavka seveda ne bi bila mogoča, saj bi jo že v temelju preprečili. Prav temu je bilo namenjeno »samoupravljanje«. Tudi zato je bila po stavki čistka med vodilnimi teh organizacij tako temeljita.

Polom Mihe Marinka Stavka se je začela spontano in zato neorganizirano 13. januarja, predvsem s popoldansko izmeno, ki pa ji je dopoldanska dala že dovolj jasne signale zanjo, saj so pustili delovišče neurejeno.

Naslednji dan zgodaj popoldne je prišel v Trbovlje Miha Marinko, da bi reševal situacijo. Rudarje so zvalili iz rudnika, Marinko pa jih je z nejasnim govorjenjem še bolj razjezil. Najprej so prevrnili njegov avtomobil, potem pa je Franc Zupančič vzel sekiro in presekal kabel za mikrofona, s čimer je bilo Marinkovega nastopa konec. Marinko se je z direktorjem rudnika Alojzom Ribičem umaknil, rudarji pa so se vrnili v rudnik. Šele vrnitev delegacije, ki je odšla dan prej v Beograd, da bi jim povišali plače, reakcija republiškega vodstva, ki je ugodilo skoraj vsem zahtevam stavkajočih, ter mobilizacija vseh prej naštetih organizacij v Trbovljah, je tretji dan stavke rudarje pomirila. V Trbovlje sta prišla Lidija Šentjunc

DOKUMENTI O RUDARSKI STAVKI V ZASAVJU LETA 1958

in Boris Kraigher ter z direktorjem rudnika poiskala rešitve. Na sejo delavskega sveta rudnika tretji dan stavke so prišli podpredsednik republiškega izvršnega sveta (in član CK ZKS) Stane Kavčič ter Miha Marinko, Lidija Šentjunc, Ivan Maček in Viktor Breclj. Na tej seji so sprejeli sklepe, s katerimi so rudarje pomirili. Rudarje so vrnili na delo predvsem z obljubo trinajste plače.

Trboveljska rudarja

Kardeljeva grožnja z orožjem

Ivan Maček je v Trbovlje takoj poslal skupino uslužbencev državne varnosti, da je domačim pomagala nadzorovati celotno okolje. 15. januarja je Maček direktorju rudnika zagrozil, da če se rudarji ne bodo unesli, »čaka vojska in policija v tovarnjakih na Trojanah na intervencijo«.

Edvard Kardelj je 24. januarja na plenumu CK ZKS dejal: »Predvsem mislim, da je bil zgolj slučaj, da tudi v Trbovljah ni bilo treba intervenirati z orožjem.« Če je bila Mačkova izjava direktorju rudnika še na ravni grožnje, se iz Kardeljevih besed vidi, da bi režim stavko nasilno zatrl, če bi trajala dlje časa. Predvsem pa so te grožnje veljale za naprej.

Tudi v Hrastniku in Zagorju

Trboveljska stavka se danes uradno imenuje stavka v Zasavju zato, ker so se trboveljskim rudarjem s stavko pridružili najprej rudarji v Hrastniku, potem pa še v Zagorju (16. januarja). V Zagorju naj bi se bila, kot piše v poročilu Udbe, pojavljala tudi politična gesla, kot so »dol z delavskimi sveti, dol z oblastjo, dol s komunisti, mogli bi imeti več plače, pa nam vse pojedjo oni, ki so na oblasti«. Posebno »strupene« naj bi bile ženske, najbolj »napadalni« pa mlajši delavci, predvsem tisti iz širšega, pretežno kmečkega zaledja. Iz gradiva v tej knjigi se jasno vidi, kako je komunistični režim gledal na delavce, ki jih je pred tem sam ustvaril, in na delavce s kmetij, ki jim ni zaupal in ki jih je zato pospešeno proletariziral.

Popolna medijska blokada

V rudniku Trbovlje-Hrastnik je stavkalo okrog 4.000 rudarjev (vseh je bilo 4.200), v Zagorju pa 1.200 rudarjev (vseh 2.400).

O stavki takrat Slovenija ni izvedela ničesar. Bila je popolna medijska blokada. Javno je o njej prvi poročal Radio Trst 23. ali 24. januarja – torej tujina. Miha Marinko je po stavki izjavil, da ta »govori o strahoviti politični kratkovidnosti /.../, da smo mi vsi od kraja, od zveznega izvršnega sveta dalje /.../, kot so bili nekdanji kapitalisti, proti katerim je treba nastopiti s stavko, če hočejo delavci doseči določene uspehe, da ne govorim o tem, kakšno škodo bi nam to povzročilo v svetu, če bi stvari bolj prodrle v javnost.« Stalinizem torej.

Izključitve in odstavitve Ko se je v preteklosti pisalo o trboveljskem štrajku, se je ponavadi »pozabilo« na posledice. Te so bile za mnoge

ljudi precej hude. Še najmanj mogoče te, da so vrsto vodilnih izključili iz zveze komunistov, čeprav so te izključitve hkrati pomenile tudi druge, hujše posledice. Tako so iz ZK izključili predsednika sindikalne podružnice trboveljskega rudnika Franca Šipka, sekretarja RK ZK rudnika Trbovlje in poslanca v Beogradu Vilija Škrinarja, organizacijskega sekretarja OK ZKS Trbovlje Janeza Jesenška, zadnji opomin pred izključitvijo pa je dobil sekretar občinskega komiteja ZK Trbovlje Jože Pikel, če omenimo le takratne najvidnejše funkcije. Razpustili so nekatere osnovne partijske organizacije (strojnega obrata in obrata separacije).

Odstavili so direktorja rudnika Alojza Ribiča in mu hkrati prepovedali kakšno drugo zaposlitev v Trbovljah; odšel je v Velenje. Odstavili so predsednika okrajne ZK Matevža Kovača, Jožeta Pikla s položaja predsednika ZK OK Trbovlje in direktorja cementarne. Vsi so dobili prepoved dela v Trbovljah.

Nasilje po stavki Na seji OK ZKS Trbovlje 20. januarja so ustanovili posebno komisijo za preiskavo stavke (zaslišanje vseh vodilnih

političnih in oblastnih funkcionarjev itd.), ki so jo sestavljali Lidija Šentjunc, Franc Kimovec, Mitja Ribičič in Jože Klavivar.

Nasploš so povračilni ukrepi režima hudo zagrenili življenje mnogim ljudem. Tako iz objavljene statistike Udbe izhaja, razvrščeno po večjih mestih, koliko ljudi so aretirali (4), zaslišali (25), imeli z njimi »razgovor« in jih »opozorili« (31), »stavili pod kontrolo« (1), priprli (4), odredili aretacijo (3), izročili sodniku za prekrške (15), uvedli »zastraševalni ukrep« (1); nato so navedli svoje »ukrepe« po okrajih (skupaj 84) in po slojih (skupaj 71). Skupaj je bilo aretiranih, zaslišanih, priprtih in izročeni sodniku za prekrške 36 ljudi.

Prva povojna stavka v socializmu, ko so »samoupravljalci« stavkali proti samim sebi, kar naj bi bil nesmisel, kot so takrat govorili Marinko in podobni »kurjati« (tako so Marinka oklevetali v Trbovljah), je bila spontana, ker drugačna takrat sploh ni mogla biti, režim pa je po njej mnoge ljudi tako prestrašil, da si nekateri še danes o njej ne upajo govoriti.

Preganjanje Franca Jakliča

Nekdanji rudar Franc Jaklič pripoveduje: »Malo pred polnočjo sem izvedel, da se bo začelo. Ko sem prišel nazaj na delovišče, sem povedal, da bo stavka. Nekdo me je potem zatožil na upravi rudnika, da sem že ponoči vedel, da bo zjutraj stavka. Potem so me policisti zasliševali šest noči zapored, hoteli so vedeti vse v zvezi s stavko. 17. so me aretirali in peljali v zapor v Trbovlje. Uradno zato, ker da sem hotel ilegalno prek državne meje, vendar so me zasliševali le o stavki. To je trajalo mesec dni. Potem so me izpustili zaradi gladovne stavke in predvsem zato, ker so iz jame začeli prihajati bunti z napisi, da bodo ponovno stavkali, če me ne izpustijo. Potem sem bil zaprt še dva tedna na Miklošičevi. Takrat sem dobil pravnomočno sodbo iz Celja in do julija, ko sem bil izpuščen, sem bil poslan na Dob, kjer so takrat delali zapore.«

Za direktorja Stane Dolanc Po odstavitvi direktorja rudnika Trbovlje-Hrastnik Alojza Ribiča je direktor postal Stane Dolanc. ■

Središče Trbovelj leta 1954

Pogled na središče Trbovelj v 60. letih prejšnjega stoletja

Markovci

Petra Janša; foto: STO/ D. Mladenović, Bobo, A. Fevžer

Markovci (215 m) ležijo na Ptujskem polju ob cesti Ptuj–Zavrč. So središče istoimenske občine, ki jo sestavlja devet vasi, kar lepo ponazarja **klas v občinskem grbu**, ki ima devet zrn. Kraj se ponaša z zanimivostjo, ki jo nedvomno pozna vsak Slovenec tudi zunaj meja države. Imenuje se kurent ali bolje korant, ki izhaja prav iz Markovcev. Ta naj bi po ustnem izročilu preganjal zimo, pri tem pa mu pomaga še veliko drugih pustnih likov: orači, piceki, rusa, vile, medvedi, kopaši in kopajnarice, gostúvajnci ... **Pust ali fašenk** je v mnogih vaseh občine pravi ljudski praznik, še posebej v Markovcih.

Vas varuje sv. Marko Čeprav se kraj Markovci prvič omenja šele leta 1215, najdeni ostanki rimskega vodovoda in orodja ter pomembna najdišča rimskih vojaških grobov pričajo o davni navzočnosti človeka na rodovitni markovski zemlji. Ozemlje je nekdaj pripadalo dornavski gosposčini. V središču vasi stoji najstarejše drevo, lipa, vendar njegova starost ni znana. Poleg te mogočne lipe stoji tudi **kapela Blažene device Marije** iz leta 1863.

Cerkvena kronika omenja, da je v 14. stoletju na mestu sedanje cerkve stal **grad Pabstein**. Leta 1477 so zaradi prestavljanja toka reke Drave, ki je zajedal levi breg in z odnašanjem zemlje ogrožal Ptujsko polje, pred župniščem postavili kamnit steber s kipom krajevnega zavetnika sv. Marka. Leta 1493 so med pustošenjem po deželi Turki razdejali grad Pabstein in na njegovem mestu je dal ogrski poveljnik Jakob Sekelj leta 1519 zgraditi **cerkev** v čast **sv. Marka**. Leta 1871 so na njenem mestu zgradili novo cerkev in ji leta 1872 dodali zakristijo ter leta 1936 še stransko kapelo. V 90. letih 20. stoletja so cerkev temeljito obnovili, oktobra 2002 pa so praznovali 130. obletnico njene vnovične posvetitve.

Na pokopališču stoji podružniška cerkev sv. Marije iz leta 1841. Kužno znamenje, ki ga je postavil Jernej Breznik leta 1617, pa je znamenje boja proti kugi, ki ni prizanesla niti Markovčanom.

Največje bogastvo so ljudje Markovci so postali župnija leta 1789, ko se tu začnejo porajati tudi prve oblike šolstva.

Redni pouk je potekal od leta 1810 v mežnariji. Prva šolska stavba je bila postavljena leta 1840, njena naslednica, stara šola, pa leta 1890. V zgradbi stare šole je pouk potekal do leta 1979, ko je bila zgrajena sedanja, sodobna šola, ki jo obiskuje več kot 400 učencev. Markovčani, znani po mnogih aktivnostih, ki jih organizirajo pod okriljem vaških skupnosti in različnih društev, v tem duhu vzgajajo tudi mlade. Na šoli deluje veliko občolskih

dejavnosti, med katerimi so poleg etnografske pomembnejše še glasbena, plesna oziroma folklorna in športna. Območje današnje občine je bilo samostojna občina, imenovana »Sveti Marko niže Ptuj«, že v letu 1937. Glavni panogi sta bili poljedelstvo in živinoreja, zaradi veliko **ajdovih polj** pa je bilo zelo razširjeno tudi **čebelarstvo**. Občina je spadala v tako imenovano **lūkovo deželo**; veliko čebule so na posebnih vozovih z usločeno streho izvozili v Maribor in Krapino.

Največje bogastvo občine Markovci pa so že od nekdaj njeni delavni in ustvarjalni ljudje. Ti kraji so znani po številnih folklornih prireditvah ter zagnanem ohranjanju in obujanju pozabljene kulturne dediščine. Med znane Markovčane prištevamo zgodovinarja **dr. Ljudevita Pivka**, rojenega leta 1880 v Novi vasi pri Markovcih, župnika, zgodovinarja in kronista **Mateja Slekovca**, ki je tu služboval v letih od 1887 do 1903 (v spomin na njegovo delovanje je domačini leta 1994 na župnišču v Markovcih odkrili spominsko ploščo), vsestransko kulturno ustvarjalko **Terezijo Maroh** (1924–2004), akademskega slikarja **Janeza Šibilo**, rojenega leta 1919 v Novi vasi pri Markovcih,

in **Franca Kolariča**, častnega občana občine Markovci, ki je z dolgoletnim delom na področju folklorne in etnografije veliko pripomogel k ohranitvi izročila v občini in širše.

Krajinski park Šturmovci Na 125 hektarjih med Halozami, Ptujskim jezerom ter Ptujskim in Dravskim poljem se razteza območje, ki je zaradi biološke raznolikosti od leta 1979 zavarovano kot krajinski park. Ime **Šturmovci ali Šturmovec**, kot parku pravijo domačini, izvira iz nekdanjega nemškega imena Sturmau (der Sturm – vihar, die Aue – loka) in priča o živahnem spreminjanju toka reke skozi čas. Večji del parka leži na dravskem otoku, ki je največji slovenski otok. Tu so pred nastankom Ptujskega jezera domačini pasli živino, kosili travo in sekali les. Današnji Šturmovci so tako kompleksen življenjski prostor, ki harmonično združuje značilnosti naravne in kulturne krajine. Tu so se ohranile številne rastlinske in živalske vrste, ki brez rečne dinamike ne bi mogle preživeti.

Šturmovci v svetu slovijo predvsem zaradi ptic. Na eni najboljših ornitoloških točk v državi lahko med drugim vidite galebe, čigre, pobrežnike, gosi, race, čaplje, ponirke, kormorane, slapnike, črne liske in rečne galebe. Tu živijo tudi vodomci, mali martinci, mali deževniki, obrežne lastovke, dirjiški detli, smrdokavre in rjavi srakoperjji. Park je skupaj z reko Dravo med Mariborom in Zavrčem

Jez na Dravi

uvrščen na seznam evropskih ornitološko pomembnih območij.

Markovški korant Korant ali kurent je najbolj priljubljena tradicionalna pustna maska s Ptujskega in Dravskega polja ter Haloz. Podobnost s kurenti zasledimo že v grški mitologiji. Starogrški kureti (gr. Kouretes) so malega Zevsu v jami skrivali pred očetom Kronosom. Kronosu je bilo prerokovano, da ga bo premagal lastni sin, zato ga je hotel požreti. Kureti so bili oboženi z velikimi meči, in ko je Zevs zajokal, so z meči povzročili strašen trušč in tako preglasili njegov jok. Tako lahko povezavo z našim kurentom najdemo v imenu, strašnem trušču (zvonce) in meču (ježevka).

Markovški župnik Franc Grobler predvideva, da so ga v te kraje okrog leta 1500 prinesli Uskoki, pisni viri pa besedo kurent povezujejo z rodbinskim imenom iz Šmartnega na Pohorju. Podrobnejši opis kurenta v 18. stoletju pa najdemo v zapisu kronike župnika in kronista v cerkvi sv. Marka v Markovcih Mateja Slekovca. Zapis je nastal okrog leta 1897, ko opiše kurenta kot zelo zanimivo spako, ki je videti, kot da bi iz pekla pobegnila in se pobratila s samim Luciferjem. Maska je bila malce drugačna od današnje. Imela je kapo, ki je bila zadaj kosmata. Obrazni del je bil iz starega usnja s prišitim nosom in z izrezanimi odprtini za oči ter usta. Imel je dolg rdeč jezik. Kapa je imela rogove iz usnja ali klobučevine, na koncu roga pa je bilo še gosje pero. Oblečen je bil v narobe obrnjen ovčji kožuh. Na hrbtu je imel privezan krajji zvonec, v rokah pa ježevko.

V svoji prvotni obliki je kurent predstavljal nekaj nadnaravnega. Kot demon se je bojeval z zimo in klical v deželo pomlad. Z divjim plesom in oglašanjem zvoncev ponazarja pradedni poskus ljudi, da bi vplivali na naravne zakonitosti. Otroci so v strahu bežali pred njim, dekleta pa, če kurentove oprave niso poznala, so se mu poskusila izogniti ali pa odkupiti z robcem.

Nekoč so se v korantovo opravo smeli obleči samo neporočeni fantje. Danes za to kosmato masko najdemo tudi poročene fante, ženske, dekleta in celo otroke. Koranta najbolj znanu je njegova kapa, ki mu zakriva celoten obraz. Včasih so jo fantje izdelali sami doma, zato so bile kape zelo različne med sabo. Danes markovški fantje nimajo ne časa ne volje, da bi si kape izdelovali sami. Izdelujejo jih posebni mojstri, cena zanje pa je zelo visoka. Danes je kurent izgubil svoj pomen in vlogo v domačem okolju. Srečamo ga lahko v vseh letnih časih, predvsem na različnih športnih in drugih prireditvah. **D**

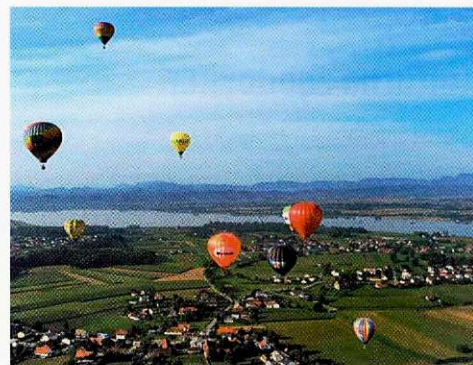
Ženitovanjski kopijaši so postali sestavni del fašenka v Markovcih.

Markovci

Župnijska cerkev sv. Marka

Dravsko polje in Ptujsko jezero

Tradicionalna domačija

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.markovci.si, www.td-markovci.si

Kobariško zrcalo

1.

Slovenska matica

Kobariško zrcalo je romaneskni trojček (triptih) mojstra slovenske literarne besede Saše Vuge. V prvi pripovedi, ki nosi naslov *Abelkajn*, se je pisatelj lotil problematike slovenskega bratomora med komunistično revolucijo, torej sovraštva in nasilja med Slovenci. V drugih dveh pripovedih so glavni »junaki« Italijani, ki so v prvi polovici 20. stoletja grabili po slovenski zemlji. Najprej med prvo svetovno vojno (1915–1917), kar je obdelano v drugi pripovedi *Kobariško zrcalo*, potem pa še 25 let naprej, do septembra 1943. Prav dokončnega italijanskega poraza septembra 1943 se je pisatelj dotaknil v tretji pripovedi *Božjastno pravljicni september*. Pisatelja, ki je doma iz Mosta na Soči, se je v triptihu obdelana problematika življenjsko dotaknila, saj je bil njegov prvi, mladostni jezik vsiljena italijanščina, svoje materinščine, knjižne slovenščine, pa se je učil šele po vojni v šolah.

Kulturna zgodovina

Založba Sophia

Ljudska kultura je ob že uveljavljeni visoki kulturi postala eno pomembnejših raziskovalnih področij z vključevanjem zgodb navadnih ljudi in vsakdanjega življenja, kot rezultat srečanja z antropologijo pa se je sočasno pojavila tudi mikrozdgodovina, pristop »od spodaj«. Pri tem Peter Burke ni mogel mimo protislovij, povezanih s samim razumevanjem pojmov kultura, ljudstvo, civilizacija ipd. Novo kulturno zgodovino bolj kot miselni sistemi in teorije zanimajo mentalitete, občutja in prakse (od potovanja do zbirateljstva itd.), od reprezentacije stvarnosti se je usmerila k njenemu konstruiranju. Med privlačne oblike nove kulturne zgodovine sodijo med drugim zgodovina imaginacije, telesa, branja, spomina, kulture oblačenja in bivališč itd. Vse to bogastvo pristopov, tem in avtorjev – skupaj s pogledom v prihodnost kulturne zgodovine – je Burke predstavil v kratki razpravi, prepleteni s primeri in ilustracijami, *Kaj je kulturna zgodovina*.

Milan Jesih

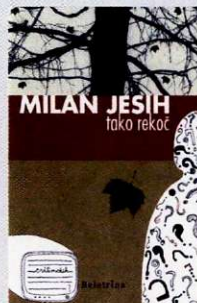
2.

Študentska založba

Formalno gledano najnovejša pesniška zbirka Milana Jesiha *Tako rekoč* ostaja pri jambnem verzu, pesmi nadaljujejo značilne Jesihove teme, le da se v njih večkrat postavljajo – in sesipajo – poudarjeni fiktivni svetovi, ob literaturi slikarstvo, teater in film. Avtor sicer priznava, da je pišoča zavest nujno središče poezije, katerega sredobežnosti se sicer ni mogoče odtegniti, vendar dlje kot potuje od sebe, večji teritorij lahko zajame. Tako je, ne-

1.

2.

3.

4.

koliko tudi zavestno, v večini pesmi odpravil prvo osebo, kdaj pa kdaj je sestopil tudi v območje realnih medčloveških razmerij.

Vojna, kaj pa je to?

Založba Karantanija

Založba Karantanija je izdala zbirko kratkih spominskih črtic Franceta Žagarja s skupnim naslovom *Vojna, kaj pa je to?* Najprej sledimo razmeroma lahkotnim otroškim spominom na čas italijanske okupacije v ljubljanskem predmestju Rudnik. Enako so mu pri srcu italijanski vojaki, partizani, domobranci, zraven pa še tisti, ki so se spretno izmikali vojskovanju. Bil je vesel, kadar je kdor koli od njih ravnal človeško, in pretresen, kadar je slišal za okrutnosti in poboje. Občasna lakota, strah, stiske mu niso vzele poguma, kajti imel je osnovno varnost: v vojni ni izgubil doma in staršev.

Osimska meja

3.

ZRS

Znanstvenoraziskovalno središče Koper je v zbirki *Annales Majora* izdalo zbornik prispevkov z naslovom *Osimska meja*. Od 22 omenimo le nekatere: *Pot v Osimo* (Jože Pirjevec), *Sodelovanje narodnoosvobodilnega gibanja Slovenije in severne Italije v II. svetovni vojni ter Osimski sporazumi* (Anton Vratuša), *Osimo v zgodovinski perspektivi soseščine Italijanov in Slovencev* (Janko Pleterški), *Od Versajske konference do Osimskih sporazumov: vloga slovenskih politikov in diplomatov pri določanju meja* (Božo Repe), *Priprave na osimska pogajanja* (Viljenka Škorjanec), *Osimo in manjšine* (Nevenka Troha), *Pravno varstvo narodnih manjšin in mednarodne obveznosti Republike Slovenije* (Vera Klopčič), *Osimski sporazumi in odmev v Italiji* (Borut Klajban), *Odmevi in posledice podpisa Osimskih sporazumov med Slovenci v Italiji* (Gorazd Bajc), *Odziv ezulskih organizacij in krogov na Osimski sporazum* (Sandi Volk), *Zgodovinski vpogled v premoženjsko vprašanje cone B STO v povezavi z Osimskimi sporazumi* (Deborah Rogozni-

ca), *Sukcesija Osimskih sporazumov in zapleti v slovensko-italijanskih odnosih* (Marko Kosin), *Uresničitev dolgoletnih želja – samostojna škofija* (Marjan Vogrin), *Uresničevanje Osimskih sporazumov na Goriščem* (Jože Šušmelj).

Pillerijevi spomini

Založba Mladika, Trst

Tržačan Giorgio Pilleri, profesor za nevroanatomijo in primerjalno nevropatologijo, direktor Nevroanatomskega inštituta v Bernu, se je ukvarjal s presenilnimi boleznimi, z Alzheimerjevo boleznijo in Pickovo atropijo. Tržaška Mladika je izdala njegove obsežne spomine (544 strani) in v njih Pilleri v prvem in drugem delu opisuje svojo mladost v Trstu ter izobraževanje na Dunaju in v Švici. Preostali del knjige vsebuje opise avtorjevih potovanj. Večji del življenja je posvetil preučevanju delfinov. Potovanja po njihovih sledih so ga vodila v najbolj oddaljene kotičke sveta: v močvirja Amazonke, na nenaseljene ptičje otoke v Severnem morju, v pakistansko puščavo, na propadajoč iranski otok v hormuški ožini, na Japonsko, v ZDA, v Južno Afriko, Indijo in drugam. Delo je napisano živahno in prijetno, veliko je anekdot, prevevata pa ga bogastvo in globina Pillerijevega duha.

Vodnik po tajnih družbah

4.

Založba Mladinska knjiga

Človeštvo že dolgo časa zaznamujejo skrivne družbe, ki jim večinoma poznamo samo ime. Michael Bradley se je v knjigi *Vodnik po tajnih družbah* lotil zahtevne naloge in zbral podatke – oplemenitene z lastno historično interpretacijo – o asasinah, iluminatih, bilderbergerjih, prostozidarjih, templjarjih, Opusu dei, Sionskem priorstvu in drugih; veliko pozornosti pa je namenil tudi predstavitvi novejših skrivnih združenj, v katerih so delovali najplivnejši ljudje 20. stoletja. Knjiga, ki je zdaj izšla še v zbirki *Žepnice*, je pred kratkim izšla tudi v običajni izdaji s trdimi platnicami.

Risbe slovitega arhitekta

V. M.

Ob 500. obletnici rojstva slovitega arhitekta iz Padove Andrea Palladia (1508–1580) je v Cankarjevem domu v Ljubljani na ogled razstava *Komentarji Julija Cezarja*, cikel 42 grafičnih listov iz zasebne zbirke Rinaldi.

Leta 1575 je Pietro De' Franceschi s sinovi izdal knjigo *Komentarji Gaja Julija Cezarja*, ki je bila bogato ilustri-rana z risbami arhitekta Andrea Palladie, prikazovale pa so hiše, vojne, mestne načrte in druge pomembne teme, ki jih je slikar ustvaril, da bi poenostavil bralčovo razumevanje zgodovine. Te risbe so bile sad Palladijevega zanimanja za antiko. Palladio je tudi svoja sinova usmeril k študiju klasične kulture. Naredila sta prve grafike za *Komentarje*, vendar je njuna prezgodnja smrt očeta prisilila, da je nadaljeval delo in ga končal leta 1573. Cezarjeve vojaške podvige je narisal na 42 grafikah, ki jih odlikuje velika sposobnost povzemanja. Grafične liste zaznamujejo stroga geometričnost, čistost znaka in jasnost volumnov.

Arhitektura in človek Palladio se je seznanjal s klasicističnim študijem ter klasično arhitekturo pod

vplivom Vitruvija in sodobnikov, kot sta arhitekta Bramante in Alberti. Kot velik teoretik in hkrati ploden ustvarjalec je izoblikoval svoja arhitekturna načela in jim dosledno sledil: načelo popolne harmonije v tlorisu in oblikovanju arhitekturnega telesa, lepota v skladnosti razmerij med arhitektonskimi masami, izključevanje odvečnih dekorativnih elementov, svojevrstna uporabnost in zgodaj razvit čut za vlogo človeškega dejavnika v arhitekturi.

Pomembnost teh Palladijevih grafik so spoznavali v naslednjih stoletjih, popolno priznanje pa je dobil v delu *Komentarji Julija Cezarja v našem vulgarnem jeziku* Giuseppeja Marie Porcelija, ki je izšlo leta 1782 v Neaplju.

Cezarjeve vojne In kaj grafike prikazujejo? Vojaške spopade Gaja Julija Cezarja, ki ni bil samo odličen rimski vladar in bojni strateg, ampak tudi avtor komentarjev svojih vojn proti Galom v

Andrea Palladio

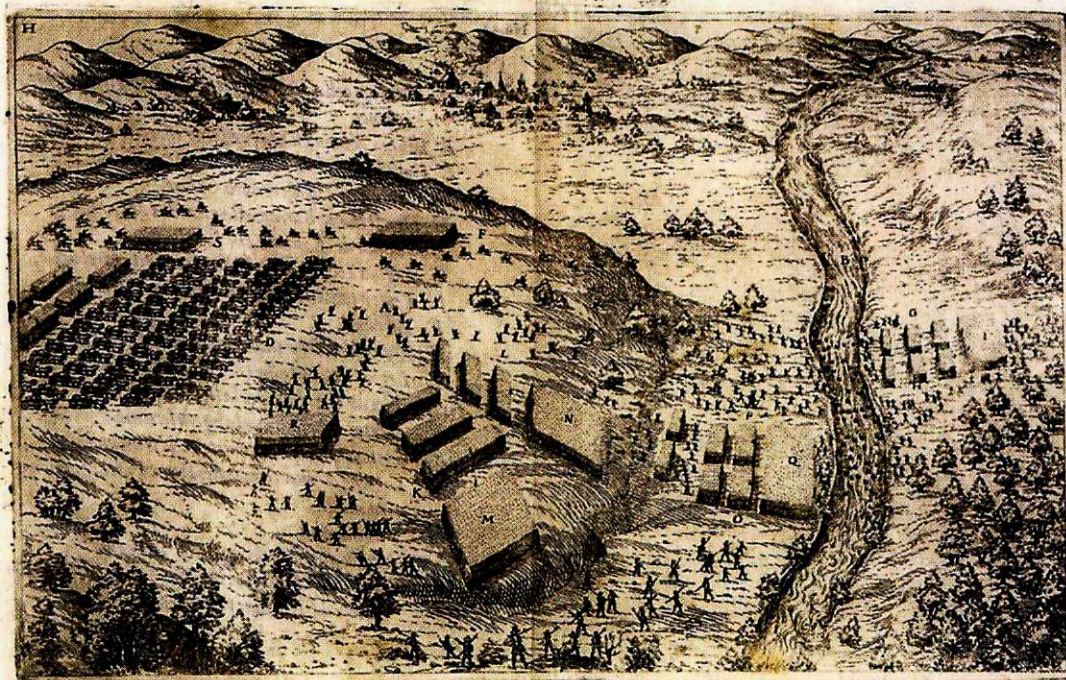
današnji Franciji in rimske državljanske vojne, ki vključuje tudi t. i. aleksandrijsko vojno, zraven pa še nekatere afriške in španske vojne. Na grafikah tako sledimo prizorom petih vojn. Komentarji o vojni proti Galom ilustrirajo sistematično podreditev Galov, kar je Cezar opisal v sedmih knjigah: od vojnega pohoda proti Helvetom in Ariovistu (58 pred Kr.) ter padca Alezije in poraza Vercingetoriksa (52 pred Kr.). Zaradi obtožb, da je zlorabil moč

svojih nasprotnikov, je Cezar vojno predstavil kot zgodovinsko potrebo s ciljem izogniti se temu, da bi Germani po prečkanju Rena prispeli do obrobja Rima.

Tri knjige je Cezar namenil opisom državljanske vojne med letoma 49 in 48 pred Kr. Zametki državljanske vojne izvirajo iz političnih problemov ter iz Cezarjevega in Pompejevega prizadevanja za pridobitev moči. Vojna pomeni konec globoke krize, v kateri so se znašle rimske ustanove. Odločilna bitka je bila 9. avgusta leta 48 pred Kr. pri Farzalu, v kateri je zmagal Cezar.

Cezarjeva zmaga Knjiga o t. i. aleksandrijski vojni opisuje dogodke med letoma 48 in 47 pred Kr., potem ko je Cezar na egipčanski prestol postavil Kleopatro, sestro Ptolemaja, ki je ubil Pompeja, da bi si pridobil naklonjenost rimskih poveljnikov. T. i. afriška vojna prikazuje dogodke iz leta 46 pred Kr., bitko Cezarja proti Pompejcem, ki jim je pomagal kralj Namibije. Potem ko je porazil pompejske konjeniške enote Metela Scipiona pri Tapsu in mesto Zama spremenil v rimsko provinco, se je Cezar vrnil v Italijo, kjer je pripravil gospodarske in socialne reforme. V t. i. španski vojni so prikazani dogodki med vojno, ki jo je Cezar leta 45 pred Kr. vodil proti Pompejevima sinovoma Gneju in Sekstu. Med to bitko pri Mundi je Cezar dokončno porazil Pompejce.

Razstavo je Cankarjev dom pripravil v sodelovanju z Italijanskim kulturnim inštitutom, na ogled pa je do 9. februarja. **D**

Rimsko vojsko na več frontah napadejo Nervi, Atrebati in Viromandi. Cezar s pametnim manevrom nasprotnike premaga.

Svobodna do zadnjega diha

Lucija Horvat, foto: SNG Opera in balet Ljubljana

Na oder Gallusove dvorane v Cankarjevem domu je SNG Opera in balet iz Ljubljane postavilo opero o usodni zapeljivi Ciganki Carmen francoskega skladatelja Georgesa Bizeta.

Francoski skladatelj Georges Bizet (1838–1875) je ustvaril Carmen med letoma 1873 in 1874 po libretu, ki sta ga s skladateljevim sodelovanjem in po noveli Prosperja Mériméeja napisala Henri Meilhac in Ludovic Halevy. Postala je ena najbolj priljubljenih oper, čeprav jo je publika na svetovni premieri marca 1875 v Parizu sprejela dokaj ravnodušno in mlačno. »S svojo Carmen je Bizet razburkal pariško operno javnost, s čimer je vsaj opozoril na svoj 'prevratniški' potencial. Pariško občinstvo se je pravzaprav odzvalo na Bizetov odmik od lokalnih pričakovanj in konvencij komične opere ter širših družbenih vrednot. Prav odstopanje od različnih norm in odzivi kritikov na takšno ravnanje najbolj nazorno osvetljujejo Bizetovo inovativnost in družbeno klimo, v kateri je skladatelj ustvaril svojo mojstrovino,« je zapisal Matjaž Matošec.

Usodna ženska Za glavno zvezdo operne zgodbe je ljubezen le razvedrilo in poživitev, eden od užitkov, ki jih ponuja življenje, zato postane usodna ženska in vzrok za propad mnogih moških. Tako zapelje tudi desetarja don Joséja in ga prepriča, da se zaradi ljubezni do nje upre svojim nadrejenim. Don José se odreče ugledu in se pridruži skupini tihotapcev, s katerimi živi tudi Carmen. Toda njegova sreča je kratkotraj-

Andželina Švačka – Carmen na četrtkovi premieri

Michaela išče Don Joseja.

Množica na trgu

na, Carmen se ga kmalu naveliča in ga zapusti zaradi nove ljubezni. Don José izgubi razum in se ji krvavo maščuje. Francoski režiser letošnje Carmen Charles Roubaud svoj pogled na zdaj že pregovorno »fatalko« pojasnjuje z naslednjimi besedami: »Carmen je Bizetova pripoved/napoved neke popolnoma druge zgodbe, zgodbe, ki gre prek dobrega in

zla, prek političnih in družbenih zavez, zgodbe popolnoma svobodnega bitja v grozečem svetu, ki zaudarja po državljanski vojni in moški (so)krivdi.«

Govorjeni recitativi Carmen že dobrih 130 let buri duhove tako gledalcev in poslušalcev kakor tudi njenih poustvarjalcev. V Ljubljani so jo prvič uprizorili leta 1896 na odru Deželnega gledališča, nazadnje pa v sezoni 1988/89. Navadno jo uprizarjajo s petimi recitativi, letošnja

uprizoritev pa je posebna zaradi govornih recitativov, kar jo je še bolj približalo gledalcem, ki klasične opere morda niso najbolj vajeni. Izvedba v francoščini tokratni postavitvi Carmen dodaja pridih svetovljanstva. Francoski režiser Charles Roubaud je dogajanje postavil v okvir španske državljanske vojne in se tako uspešno izognil skušnjavi, da bi Carmen postavil preveč tradicionalno ali pa da bi jo preveč povezal s sodobnostjo. Sam lik Carmen je predvsem sinonim za svobodo, saj Carmen želi biti in tudi ostaja svobodna do zadnjega diha in za vsako ceno. Morda jo kdo dojema le kot lahkoživko, pa vendar ni le to, saj ima svojo psihološko globino. Ta se izraža predvsem v glasbi, ki je po besedah režiserja Roubauda dramaturško zelo strogo zastavljena.

Dobri pevci Odlični orkester in zbor s profesionalno pevsko zasedbo, sestavljeno iz slovenskih in francoskih pevcev ter dveh gostov iz Kijeva in z Dunaja, je tokratno Carmen, kar ji dirigira Peter Feranec, postavil med najboljše predstave, ki jih je v letošnjem letu mogoče videti na slovenskem odru. Štiri glavne vloge v Carmen pojejo Branko Robinšak, Luca Lombardo in Marian Talaba v vlogi don Joséja, Jože Vidic, Martin Malachovsky, Bernard Imbert in Robert Vrčon v vlogi Escamilla, Andželina Švačka, Annie Vavrille in Sophie Fournier v vlogi Carmen ter Sabina Cvilak, Martina Zadro in Urška Žižek v vlogi Micaele. Za kostume je tokrat poskrbela Katica Duflost, scenografija pa je delo Emmanuelle Favre. Izdelali so jo s tiskanjem na podlagi skic, ki jih je naredila scenografka. Scena je tako izdelana iz več tisoč kvadratnih metrov tiskanih površin. **D**

Lo. Li. Ta. – Lolita

Na velikem odru MGL je luč sveta zagledala prva slovenska uprizoritev Lolite. Odrsko priredbo scenarija po romanu Nabokova za film Stanleyja Kubricka je napisala dramaturginja Ira Ratej. Roman Lolita Vladimirja Nabokova je prvič izšel leta 1955 pri pariški založbi Olympia, potem ko so ga zavrnilo štiri ameriški založniki. Postal je uspešnica, bil deležen slabih in dobrih kritik, Lolita pa se je ugnezdila v podzavesti množic kot asociacija na pedofilijo, seks in opolzlost. Ira Ratej se je pri predelavi scenarija osredinila predvsem na profesorja Humberta Humberta, ki ga je z odlično igro utelesil Boris Ostan, in na njegovo zavest, s katero preizkuša našo liberal-

nost, ker Lolito, ki je še otrok, doživlja kot nimfico. Naslovno vlogo v postavitvi MGL prepričljivo igra Iva Kranjc, dialogi v predstavi so psihološko izostreni in s precizno natančnostjo razkrivajo Humbertovo doživljanje Lolite, zgroženost in obup njene matere (Mirjam Korbar Žlajpah) ob ugotovitvi, da je Humbertova poroka z njo ena sama prevara, ter Lolitino sprva nedolžno razigranost, kasneje pa travmatičnost zlorabljenega petnajstletnice, ki je sovražno razpoložena, nezadovoljna in zaprta vase. V njej narašča sovraštvo do Humberta, ki ga tudi verbalno izraža. V njej narašča sovraštvo do Humberta, ki ga tudi verbalno izraža. V njej narašča sovraštvo do Humberta, ki ga tudi verbalno izraža. Včasih se zdi, da ima dekle nad Humbertom moč, a vendar je on tisti, ki ima navdvlado v njunem odnosu, v katerem oba ves čas izgubljata; Lolita zato, ker je še otrok, Humbert zato, ker ima premočno željo. L. H.

Lolita, slovenska uprizoritev

Muzeji povezujejo

Mestni muzej Ljubljana je v letu, ko je v ospredju medkulturni dialog, pripravil tretjo razstavo projekta Muzeji povezujejo. Tokrat predstavljajo krščansko Adventistično cerkev, od srede naprej pa je spet na ogled Župančičeva spominska zbirka, ki je dobila prostor v Knjižnici Otona Župančiča. Adventistična cerkev izhaja iz krščanske tradicije in letos praznuje stoletnico. Razstava, ki bo v drugem nadstropju muzeja na ogled od 10. februarja, poljudno predstavlja bistvene sestavine prepričanj, verovanj, vsakdanjega življenja in praznikov te verske skupnosti. Bolj oseben vpogled v življenjski vsakdan adventistov in izzive, s katerimi se soočajo, pa so ponudili okrogla miza in druge spre-

Oton Župančič

mljajoče prireditve, predavanja in delavnice ter koncerti. Razstava o Adventistični cerkvi naj bi pripomogla k boljšemu razumevanju in večanju strpnosti. Župančičeva spominska zbirka – zapuščina pesnika Otona Župančiča (1878–1949) – je bila kot stalna razstava v Mestnem muzeju Ljubljana na ogled od leta 1985 do leta 2000, avtor postavitve je bil Joža Mahnič. Letošnja 130. obletnica pesnikovega rojstva je priložnost za njeno oživitve. Razstava je našla novo domovljuje, saj bo postavljena v pritličju prenovljene Knjižnice Otona Župančiča. Ogle dati si bo mogoče Pesnikovo delovno sobo, sprejemnico za goste in bogato knjižnico, ki šteje več kot 3000 enot v različnih jezikih. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 31. 1. 2008

19.30 Šentjakobsko gledališče: Jaroslav Hašek: Prigode dobrega vojaka Švejka

19.30 MGL: J. Masteroff, F. Ebb, J. Kander: Kabaret – muzikal

20.00 SNG Drama: Julian P. Barnes: Prerekanja

20.00 MGL: José Sanchis Sinisterra: Carmela in Paulino, variete na fino

PETEK, 1. 2. 2008

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Vladimir

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Ivan Cankar / Silvan Omerzu: Hiša Marije Pomočnice

19.00 MGL: M. Gavran: Vse o ženskah

SOBOTA, 2. 2. 2008

19.30 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Vladimir

20.00 MGL: Sergi Belbel: Mobilec

20.00 Cankarjev dom: G. Bizet: Carmen – opera

NEDELJA, 3. 2. 2008

17.00 Mini teater Ljubljana: S. Malenov, W. Hauff: Začarani štoklji – lutkovna predstava

20.00 Teater Komedija: Rob Becker: Jamski človek – monokomedija

PONEDELJEK, 4. 2. 2008

17.00 Cankarjev dom: G. Bizet: Carmen – opera

19.30 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Razred

19.30 Slovenska filharmonija: Paul Galbraith, kitara – klasična glasba

TOREK, 5. 2. 2008

17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: Dobili bomo dojenčka – pustovanje z lutkami (za otroke)

19.00 Cankarjev dom: G. Bizet: Carmen – opera

19.30 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

SREDA, 6. 2. 2008

11.00 Cankarjev dom: Big Band RTV Slovenija: Sprehod skozi zgodovino džeza – džez

15.30 & 19.30 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

19.00 Cankarjev dom: G. Bizet: Carmen – opera

19.30 Šentjakobsko gledališče Ljubljana: J. Jacobs, W. Casey: Briljantina – muzikal

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Pošastno

Monika Maljevič

J. J. Abrams tokrat v vlogi producenta pripravlja pošastno presenečenje za človeštvo, ki se sooča z eno najhujših groženj v zgodovini obstanka naše civilizacije.

Film sledi petim mladim Newyorčanom, katerih zabavo pretrga prihod strahovite pošasti, ki v nekaj trenutkih uniči dobršen del mesta. Nekateri poskušajo zbežati, drugi se želijo bojevati, tretji skriti, toda vsi poskusi preživetja se zdijo obsojeni na propad. Večer pred odhodom na Japonsko se Rob, igra ga Michael Stahl-David, znajde na zabavi, ki so mu jo za slovo pripravili njegovi prijatelji. Toda prijeten večer se nepričakovano zaplete, ko se okolica nenadoma silovito strese. Potres strezni vse, zabava se umiri in družba odhiti na streho, da bi ocenila, kakšna škoda je nastala. Tedaj pa na obzorju eksplodira ognjena krogla in v mestu začne zmanjkovati električnega toka. Zmeda sledi vsesplošna panika. Med kriki ljudi se zasliši nečloveško rjovenje in ne traja dolgo, ko morajo Rob in njegovi prijatelji bežati čez nekoč znano mesto, ki ga je

Cloverfield

Režija: Matt Reeves

Žanr: znanstveno-fantastični triler

Scenarij: Drew Goddard

Produkcija: Sherryl Clark, Guy Riedel, J.J. Abrams

Igrajo: Michael Stahl-David, Mike Vogel, Lizzy Caplan, Jessica Lucas, Odette Yustman, T. J. Miller

Premiera: 31. 1. 2008

Distribucija: Karantanija Cinemas

Ustavila sta se tudi v eni od trgovin z igračami, ki je ponujala celo paleto igrač, povezanih z Godzilo. Takrat ga je prešinilo, da je na Japonskem ta pošast pravi fenomen, kakršnega Amerika ne pozna.

Kmalu potem se je odločil posneti film z novo pošastjo, dobro pa se je zavedal, da bo moral biti pristop povsem drugačen, kot je bil v dosedanjih filmih. Izvirna zamisel je bila nov zorni kot – ne skozi oči vsevidnega režiserja, ki se s kameri dviga nad pošast, temveč skozi oči morebitne žrtve, ki je v primerjavi s pošastjo velika kot zrnice peska. Ko se je zamisel s petih strani osnutka razširila na 58 strani ogrodja za scenarij in so ga na Paramountu potrdili, se je začelo iskanje režiserja. Novinca v tem žanru Matta Reevesa so izbrali predvsem zato, ker niso hoteli, da bi se iz zamisli rodila še ena grozljivka v seriji nesmiselnih gnusljivk, ki so preveč nasilne ali skoraj na pol pornografske. Osrediniti so se hoteli na like.

Nastal je film, v katerem je pošast samo okoliščina, v kateri se znajde skupina prijateljev, vse skupaj pa snema popoln amater z domačo videokamero.

Zgodba je pravzaprav zelo preprosta in linearna, like temeljito spoznamo že na začetku, in ko se začne kaos, se nam ni treba vračati k njim, ustavljeni akcije, da bi jih spoznali, trgati niti zgodbe.

Napetost se lahko stopnjuje brez ovir, gledalec pa se lahko prepusti čustveni poplavi, ki spremlja dogajanje. Skozi vso zgodbo pa nevsiljivo in jasno spozna tudi intimno ljubezensko zgodbo dveh glavnih junakov.

Čeprav to zveni preprosto, s filmskega stališča ni bilo najlažje najti načina, kako preplesti dve vzporedni zgodbi, če pa je ves film posnet kot domači video. Rešitev, ki so jo uporabili, je preprosto genialna. Seveda pa je nov pristop, ki smo ga doslej pravzaprav bili vajeni videti le v poročilih o naravnih nesrečah, ki so jih s kamerami ali z mobilnimi telefoni posneli udeleženci, filmske ustvarjalce prikrajšal za številne filmske prijeme – široke kadre, montažo kratkih kadrov, različne zorne kote in podobno. In seveda so se morali profesionalci v tem poslu postaviti v kožo amaterjev. **D**

zaznamovalo nekaj nezemeljskega, srhljivega, pošastnega ...

Zamisel za film se je porodila junija 2006, ko je producent, scenarist in režiser J. J. Abrams s sinom potoval po Japonski in predstavljal film Misija: nemogoče 3.

DOCTOR*OLOGY: ZBIRKA HUMORNIH MEDICINSKIH DOKUMENTARCEV Z LESLIEJEM NIELSENOM

VSAKO SREDO DVD-DOKUMENTAREC ZA SAMO 4,99 EUR OB NAKUPU TEDNIKA 7 DNI

V zbirki je šest DVD-dokumentarcev:

- DVD 1: Gastroenterologija, dermatologija (izid 30. 1.) ✓
- DVD 2: Oftalmologija, kardiologija (izid 6. 2.)
- DVD 3: Nevrologija, hematologija (izid 13. 2.)
- DVD 4: Otolaringologija, hepatologija (izid 20. 2.)
- DVD 5: Imunologija, pulmologija (izid 27. 2.)
- DVD 6: Anesteziologija, travmatologija, ginekologija in urologija (izid 5. 3.)

Naročniki tednika 7 dni ali Večera si lahko DVD-je zagotovite z naročilom po telefonu: 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53 500, e-pošti: knjiga@vecer.com, spletni trgovini trgovina.vecer.com ali po pošti na naslov: ČZP Večer, 2504 Maribor. DVD-je vam bo raznašalec prinesel na dom, plačilo po položnicah za 7 dni ali Večer. Zaloge so omejene.

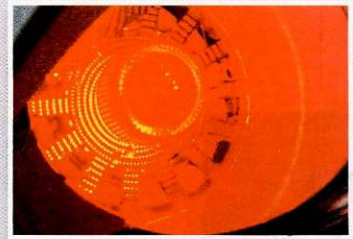
7dni

Vroča kot bikoborba

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Seat altea freetrack 2,0 TDI 4

Če bi imela altea freetrack roge in bi ji na 'corridi de toros', pesku sevillske arene, z rdečim platinom v roki in ostrim pogledom v črnih očeh nasproti stal sam presveti José Miguel Arroyo Delgado, najboljši španski matador, bi utegnila biti stvar zelo vroča in seveda napeta. Da je altea freetrack najboljša altea doslej, se da ugotoviti že v prvem stiku z njo.

Najprej pogled; vročekrvnost, zlita s čutnostjo in španskim temperamentom. Če sta prav ta čutnost in temperament zapisana že v genih osnovne al-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	SEAT ALTEA FREETRACK 2,0 TDI 4
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1968
moč v kW (KM) pri vrt./min	125 (170) pri 4200
največji navor v Nm pri vrt./min	350 pri 1800
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4493 x 1788 x 1622
medosna razdalja v mm	2576
prtljažnik v litrih	490
masa praznega vozila v kg	1568
največja hitrost v km/h	204
pospešek 0-100 km/h v s	8,7
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,5/5,7/6,8
poraba na testu v l/100 km	9,0
cena vozila v EUR	30.607

tee, so oblikovalci vročekrvnost dodali z izbiro podaljška XL in s križanjem s SUV-trendi. Dvo-barvnost, bleščeč biserni sijaj bele barve karoserijskega dela ter srebrno-temno siv odtенок grobih kristalov na razširjenih odbijačih ter oblogah blatnikov in pragov, napravi testni avtomobil prav takšen, kot mora biti. Privlačen. Razlog za še večjo privlačnost pa tiči še v rahlo povečani razdalji od tal, večjih kolesih, srebrno matiranih vodilih za prtljažnik na strehi ter prav takšnih okrasnih letvicah iz cenene plastike v prednjem odbijaču in difuzorju zadaj. Opcijsko vso stvar

še olepšajo krepkeje zatemnjena stranska stekla v zadnjih dveh vrstah. Kot napeta mišičasta pleča španskega bika.

Privlačna zunanost Mičnost zunanosti bo v notranjosti za nekatere dvorezen meč; prav gotovo pa bo prvi stik z njo presenečenje. Oblikovno ostaja alteina notranjost tudi v tej izvedbi, pohvalno, samosvoja in povsem hišna. Torej armaturna plošča s proti vozniku zaokroženo sredinsko konzolo, tremi cevastimi izrezi za merilnike za volanom in stopničko proti grebenu menjalnika. Sedeži so vrhunski, z odličnim oprijemom, dobro podporo, s pravo trdoto in z neutrudljivostjo ter vzeti iz športnih hišnih različic z oznako FR. Tudi zadaj, na vzdolžno pomični klopi. Vse drugo, razen drobnih detajlov, pa pravzaprav ostaja enako. Presenečenje? Dvobarvnost. V kombinaciji, ki je ne bi pričakovali nikoli. V testiranem avtomobilu za primer v čokoladno rjavi in marmorirano črni. Ja, glavni del armaturne plošče, obloge na vratih in vzorci na sedežih ko v barvah, ki smo ju nazadnje videli v yugu 45E leta 1985. Hudo, a se da kaj hitro privaditi. Za prepričljivejši stik z naravo so oblikovalci kot detajle dodali še manšeto menjalnika ter gornjega dela naslonov sedežev iz umetnega približka bivoljemu usnju. Da je takšna altea namenjena mlajšim družinam, je vidno pri pogledu navzgor, kjer je na tapiserijo pripeta strešna sredinska konzola s tremi pedali in LCD-monitorjem v zadnjih vratcih. Slednji je namenjen zabavi tistih na zadnjih sedežih; z njim pa se avdio in vizualno povežejo prek konektorjev na zaključku kon-

zole med sedežema. Voznik bo za to zvrst zabave med vožnjo prikrajšan, bo pa našel svojo zabavo tam, kjer altea freetrack blesti. V vožnji.

Pogon blesti Dovršeno podvozje, ki mu brez oklevanja dodamo pridevnik 'športno', je zagotovo najboljši del avtomobila. V kombinaciji z najmočnejšim, sedaj že ostarelim glasnim; počasni prihaja namreč novi (s sistemom skupnega voda ter tišjim in mirnejšim tekom), koncernskim (Volkswagnovim) dvolitrskim turbodizelskim motorjem s 125 kilovatni moči (170 KM) ter 350 Nm navora pri 1800 vrtljajih na minuto, šeststopenjskim ročnim menjalnikom in znanim štirikolesnim pogonom (4motion), ki razdeljuje moč s pomočjo sredinsko nameščene Haldexove sklopke, je pika na i za vsakršne voznikove želje. No, šibka točka se pokaže le pri najnižjih vrtljajih motorja; neprijetno stresanje in šklopotanje transmisije opozarja, da so vrtljaji motorja zlezli pod številko 1600, in od tod navzdol je motor dobesedno mrtev. Kar se dogaja nad to številko, pa je povsem druga pesem. Močan in zvezen vlek navdušuje. V 8,7 sekunde pride z mesta do 100 km/h, pospeševati neha pri 204 kilometrih na uro. Vmes pa je še toliko bolj učinkovita. Bikova moč. Štirikolesni pogon izkorišča navor motorja stoođstotno, nikjer ni ne duha ne sluha o zdrsih, cukanju in brezplodnem vrtenju koles v prazno, ki ga izkazuje le prednji pogon običajnih izvedb altee. Stabilnost, smerna vodljivost in predvidljivost je tako zelo dobra. Povprečne hitrosti so tudi pri najbolj umirjenih zelo velike. In to za zmerno ceno devetih porabljenih litrov plinskega olja na testni vožnji. Altea freetrack je tu res prepričljiva.

Bik gor ali dol; zgodba z alteo freetrack in Joséjem Miguelom bi se končala nepričakovano. Verjetno bi kot midva ostala večna prijatelja. Tako kot bo nepričakovano ostal še marsikdo.

V Sevilli pa naj preganjajo druge bike. **D**

Renault

LAGUNA GRANDTOUR Po oktobra predstavljeni limuzinski izvedenki je sedaj na voljo tudi kombilimuzinska izpeljanka tretje generacije lagune. Od predhodnice je zrasla v vse dimenzije, tako da sedaj ponuja še več prostora za potnike in prtljago. Izbirati je mogoče med dvema oblikama karoserije, tremi paketi opreme, petimi motorji ter dvema, obkraj šeststopenjskima menjalnikoma. Agregati, ki so na voljo, strežejo z močjo od 81 do 127 kW, kasneje pa bodo ponudbo oplemenitili še dva šestvaljna motorja ter kupejska različica.

CLIO GRANDTOUR Avtomobilski razred, v katerega vstopa clio grandtour, skupaj z njim šteje samo tri 'igralce'. Peugeot 207 SW in škodo fabia kombi. Medosna razdalja je ostala nespremenjena, tako da potniški prostor ni spremenjen, prirastek je občuten le v prtljažniku. Cene za tovrstno izvedenko slovenskega ljudskega avtomobila se gibljejo med 12.140 ter 16.680 evri.

KANGOO Le kdo ne pozna kangooja, ki je po 2,3 milijona prodanih vozilih pravi kulturni avto v svojem razredu. Novi je namenjen vsem, ki dajo prednost uporabnosti pred zunanostjo vozila. S praktično prilagodljivo prostornostjo bo prišel prav marsikomu. V prodajne salone bo prišel 11. februarja s ceno od 11 do 16 evrskih tisočakov.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stz)
Celovška cesta 206

Odpriro:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odpriro:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

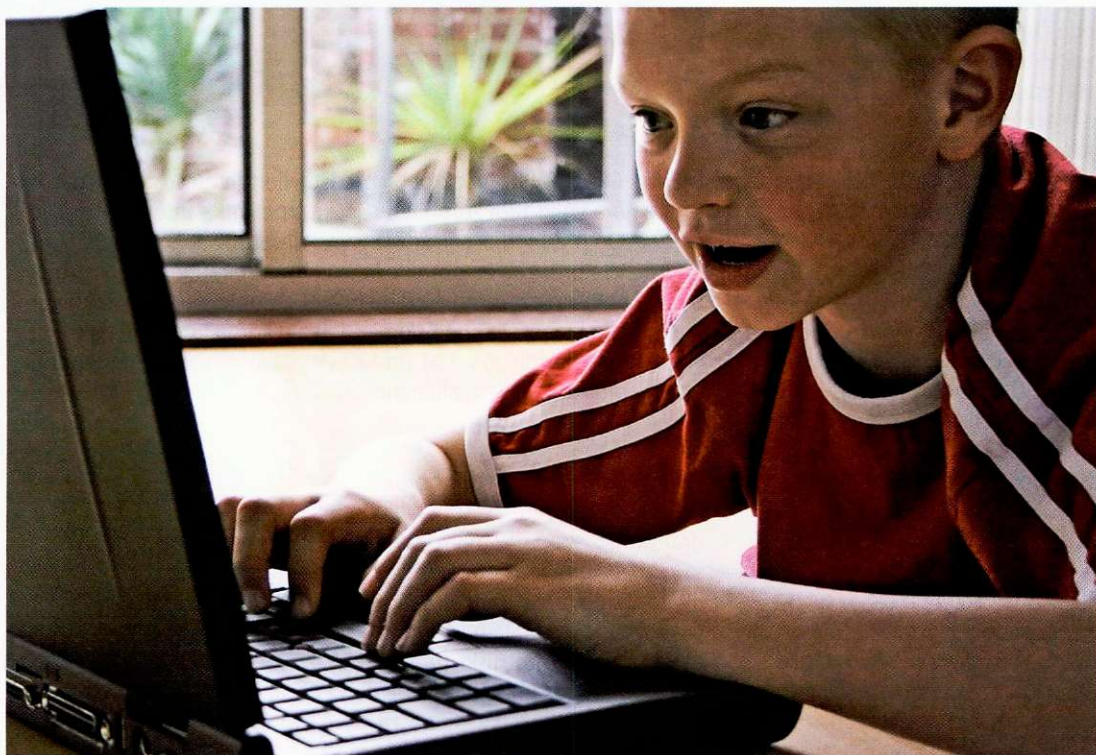
Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Nove oblike zasvojenosti

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Računalniške igrice so posebno poglavje v svetu sodobne tehnologije. Medtem ko se strokovnjaki ukvarjajo s kreiranjem novjših in bolj izpopolnjenih igric, si druga vrsta strokovnjakov prizadeva za spopad s fenomenom zasvojenosti.

Zasvojenost z igricami je bolezenska motnja.

Podatki analitične hiše NPD Group je industrija računalniških iger lani presgela vrednost 18 milijard dolarjev. Številke vključujejo tako prodajo programske kot tudi strojne opreme v ZDA in Kanadi. Če se bo taka rast nadaljevala, bodo računalniške igrice postale vrednejše od Hollywooda. Razlogi za tako uspešno prodajo se skrivajo predvsem v velikem uspehu igralnih konzol PlayStation 3 in Nintendo Wii. Seveda pa tudi številne druge igre zapolnjujejo čas mladih in starih. Fenomen odvisnosti od računalnika, ki se pojavlja predvsem pri otrocih in mladostnikih, je bil še pred do-

brima dvema letoma neraziskan, zadnje čase pa že postaja zanimivo področje intenzivnih raziskav in tudi prvih poskusov specialističnega zdravljenja.

Časovne omejitve so nujne

Skoraj 4.000 staršev iz Velike Britanije, Francije, Italije in Nemčije

je izjavilo, da bi igranje računalniških igric pri otrocih morali omejiti na eno uro na dan. Raziskava je tudi pokazala, da 43 odstotkov staršev ne ve, da igranje lahko časovno omeji. Velik del staršev niti ne pozna sistemov, ki določajo primernost igrice za posamezno starostno obdobje. Raziskavo o

vplivu interneta in računalniških igric na otroke vodi dr. Tanya Byron, ki bo ugotovitve v celoti objavila v tem letu. Ponudniki računalniških iger slednje že dlje časa opremljajo z opozorili, za katero starostno skupino so primerne, vendar jih starši le malokrat upoštevajo. Zato se skoraj praviloma dogaja, da igre, ki so namenjene odraslim, igrajo otroci.

Zasvojenost – motnja?

Pojavlja se torej resno vprašanje, kje je meja pri računalniških igricah. Strokovnjaki opozarjajo, da je tovrstna zasvojenost hujša kot odvisnost od heroina. Po podatkih ameriškega združenja psihologov se okoli 90 odstotkov mladih Američanov zabava s pomočjo računalniških igric, okoli 15 odstotkov (5 milijonov) le-teh pa strokovnjaki uvrščajo med zasvojenost. Zaradi tega si skupina zdravnikov prizadeva to obliko zasvojenosti uvrstiti med psihične motnje, saj bi tako pritegnili pozornost javnosti in omogočili bolnikom, da bi jim zavarovalnice krile stroške zdravljenja. Simptomi zasvojenosti z računalniškimi igricami pri otrocih in najstnikih so grozeči: zadrževanje v sobah, ignoriranje prijateljev, družine in celo hrane, zanemarjanje umivanja in slabšanje ocen. V eni izmed študij, v kateri je sodelovalo približno sedem tisoč anketiranih, so ugotovili, da je med uporabniki računalnikov kar 22 odstotkov takih, ki zaradi računalniških igric občasno zanemarjajo šolo ali poklic, kar 15 odstotkov med njimi pa jih je zaradi prevelikega prijateljstva z računalnikom že izgubilo službo ali partnerja.

Primer iz Nizozemske Dvajsetletni Roderick je na prvi pogled kot vsak fant njegovih let. Slušal-

Na Nizozemskem imajo na kliniki za zdravljenje odvisnosti oddelek za »igrčarje«.

Otroci čedalje več prostega časa preživijo za računalnikom in izgubljajo socialni stik.

ke predvajalnika MP3 okrog vratu, razvlečen pulover, pobešana ramena, navzven malomarno in celo nekoliko malodušno vedenje ... Vendar so na njegovem obrazu izraziti podočnjaki, koža pa neverjetno bleda. Roderick je resno bolan. Njegova diagnoza je odvisnost od računalniških iger oziroma zasvojenost z računalnikom. Zaradi tega se je znašel na prvi tovrstni evropski kliniki Smith & Jones, ki so jo pred kratkim odprli v Amsterdamu. V bolnišnici, kjer so doslej zdravili odvisnost od alkohola, kokaina in marihuane, so namreč pred kratkim prvi v Evropi uvedli tudi oddelek s programom za tako imenovane igričarje (gamer). Zdravljenje dvajsetletnega odvisnika, ki zadnje čase ni imel volje ne do hrane ne do spanja, bo brez vseh zdravil trajalo od štiri do šest tednov, zdravniki, ki so zasvojenost z računalniškimi igricami strokovno že opredelili

kot bolezen, naj bi pri njem poskušali znova obuditi vsaj nekaj nekdanjega smisla za navezovanje socialnih stikov, predvsem pa naj bi ga iztrgali iz virtualnega sveta, v katerega je, podobno kot to počno kronični alkoholiki ali zasvojenci z mamili, pobegnil pred tegobami realnega življenja. Zgodba dvajsetletnega Rodericka, ki se zdravi v skupini 25 podobno računalniško zasvojenih pacientov, starih od 15 do 30 let, v marsičem spominja na pripoved narkomana. Začelo se je pri štirinajstih letih, ko je prvič dobil v roke miško in igralno palico. Sprva je pred računalnikom sedel samo do dve uri na dan. Kmalu pa je nekoč vzorni učenec začel iz dneva v dan globlje toniti v svoj virtualni svet, dokler ga niso Co-unterstrike, Quake, Everquest in še posebej Guild Wars, igrica, ki jo je imel najraje, popolnoma izrinili iz realnega sveta.

Alternativa Mnogi starši si, logično, želijo, da bi njihovi otroci manj časa igrali računalniške igre in se namesto tega raje učili, se ukvarjali s športom ali kaj podobnega. Novo odkritje ameriškega profesorja pa lahko to popolnoma obrne na glavo. Iznašel je namreč računalniško igro, ki bo nadomestila klasične načine učenja. Doug Thomas, profesor z univerze v južni Kaliforniji, je razvil računalniško igro, ki bo otrokom, starim od 10 do 12 let, ponudila možnost zabave in učenja hkrati. S pomočjo igre se bodo otroci lahko naučili večščin, ki jih človek pridobi šele s časom. Upajmo, da bo zadeva resnično izpolnila pričakovanja in da ne bo povzročila nove oblike zasvojenosti. **D**

Na kratko

TURIZEM V VESOLJU V vesolje bomo kmalu lahko odšli na izlet. Podjetje Virgin Galactic je namreč predstavilo zadnje slike plovila, ki bo turiste popeljal v vesolje. Gre za poseben sistem, ki bo raketoplan najprej dvignil v nebo, potem pa se bo ta odklopil od nosilnega letala in potnike popeljal v Zemljino orbito. Lastnik podjetja Virgin Richard Branson meni, da ima vesoljski turizem velike možnosti, in si želi, da bi mu projekt uspel. »To bi lahko ogrozilo investicije v mobilno in internetno tehnologijo, ki sta se prav tako razvili iz vojaške industrije,« je prepričan Branson. Sistem naj bi v vesolje popeljal osem potnikov hkrati, delovati pa naj bi začel že leta 2010. Ta čas naj bi imeli zgrajenega okoli 60 odstotkov prototipa. Potniki bodo morali za sedež v plovilu predvidoma odšteti 200.000 dolarjev, podjetje pa je že objavilo podatek, naj bi bilo že 200 interesentov, še 85.000 pa naj bi jih izrazilo željo po poletu v vesolje. Branson pravi, da je pomembno tudi to, da bo lahko nosilni sistem v orbito z nizkimi stroški izstrelil satelite. Prav tako naj bi bil projekt pomemben za znanstvenike, saj bodo tako lahko veliko ceneje raziskovali podnebje in skrivnosti vesolja.

Vesolju se obeta turizem.

NEVARNOST ŽVEČILNIH GUMIJEV

Žvečilni gumiji brez sladkorja lahko vodijo do čezmerne izgube telesne teže in črevesnih obolenj. Vsaj tako opozarjajo nemški znanstveniki. Po njihovem mnenju naj bi bil vzrok za takšne negativne učinke sorbitol, najbolj razširjeno umetno sladilo v žvečilnih gumijih, ki deluje kot odvajalo. Znanstveniki v britanski reviji British Medical Journal tako navajajo primer dveh pacientov, ki sta zbolela, potem ko sta prežvečila po 20 žvečilnih gumijev na dan. Predelovalna industrija sicer zatrjuje, da sorbitol ni škodljiv za zdravje ljudi; najdemo ga lahko ne samo v sladkarijah, ampak tudi v izdelkih za diabetike, uporablja pa se tudi v odvajalih. Kot zatrjujejo izdelovalci, sorbitol sestavljajo sadni izvlečki, zato po njihovem mnenju ni nevaren. Nemški raziskovalci pa ob tem dodajajo, da prevelik vnos omenjenega sladila v telo lahko povzroči trebušne težave. Tako je neka 21-letna ženska osem mesecev trpela za črevesnimi bolečinami, poleg tega je izgubila še 11 kilogramov telesne teže. Šele ko so zdravniki opravili številne teste, so ugotovili, da je bil vzrok za to čezmerno žvečenje žvečilnih gumijev.

Žvečilni gumiji – razlog za težave

Slave Klavora 1
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

Radio Krka
 106.6 MHz

Od transporta do tekmovanja

Kristjan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

Sanke so mnoga tisočletja uporabljali kot prevozno in transportno sredstvo. Z leti sta oblika in način sankanja napredovala, tekmovalni duh ljudi pa je sankanje uveljavil tudi kot športno panogo.

Začetki slovenskega sankanja

Tekmovalno sankanje nekoč...

... in danes!

Praoblake sankanja so bile znane že pred mnogo tisočletji. Začetki segajo v prazgodovino oziroma v stari vek, okrog 4 tisoč let pr. Kr. Sani so tedaj rabile le kot zimsko prevozno sredstvo oziroma transportni pripomoček za vlečno ali samo-

težno uporabo na gladki podlagi. Za vleko sani so uporabljali konje, pse, severne jelene in celo domače govedo. Najprej so sani uporabljali le na snegu oziroma ledu, kasneje pa so jih začeli uporabljati tudi na kopnem. Sani, kot jih poznamo, so v najpreprostejši

izvedbi z enim samim saniščem in zelo široko smučo, imenovano smuka ali vlačuga, z izpopolnjeno obliko spredaj in značilno ukrivljene navzgor.

Seveda so bile prve sani v celoti v lesene. Tri najstarejše ohranjene vikinške sani iz 8. stoletja pr. Kr. so imele vitke sanice in zelo razkošno prednjo nadgradnjo. Našli so jih leta 1905 v pokrajini Slagen na Oslofjordu na ladji Oseberg. Kasneje so se razvile še kovinske, plastične in v novejših dobah celo motorne sani. Sankanje kot zabavo pa v literaturi prvič navajajo v letu 1520. Kar nekaj časa je veljalo le kot prevozna možnost, kot šport pa se je začelo razvijati šele proti koncu 19. stoletja v Švici. Natančneje, leta 1883 so na cesti Klosters–Davos priredili prvo mednarodno tekmovanje v sankanju. Leta 1914 je bilo v češkem Liberecu prvo evropsko prvenstvo, ki se ga je udeležilo 21 tekmovalcev iz Amerike, Avstralije, Anglije, Nemčije, Nizozemske, Norveške, Švedske in Švice. Leta 1955 je bilo prvo svetovno prvenstvo v Oslu na Norveškem. Leta 1964 pa se je sankanje prvič pojavilo na olimpijskih igrah. Leta 1957 je bila ustanovljena svetovna organizacija sankaskega športa – Federation internationale de luge de course (FIL), v katero je danes včlanjenih 44 držav, med njimi tudi Slovenija.

Sani in oprema Že v dvajsetih letih prejšnjega stoletja so nastale tekmovalne sanke, ki na sprednjem delu niso bile prečno povezane. Sedež je narejen iz prepletenih pasov konopljevine. Jekleni sanišči nista pravokotni na tla. Sanke tako drsijo samo po ostrih notranjih robovih, kar ob manjšem trenju omogoča večjo hitrost in stabilnost na progi. Videz spodnje ploskve je približno

enak kakor pri spodnji ploskvi smučke, le da je notranji kovinski rob drsne ploskve oster kot britev. Tako lahko večkrat vidiš tekmovalca, ki ima zaradi neprevidnega brušenja obvezane prste.

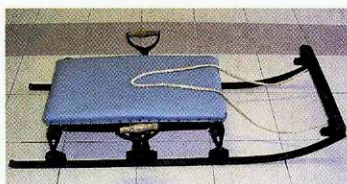
Vsak tekmovalec ima na voljo več drsnih ploskev, izbira pa jih glede na konfiguracijo proge oziroma na vremenske razmere. Na obeh sprednjih navzgor zakrivljenih saniščih je pritrjen jermen, s katerim tekmovalec krmari tako, da s pritiskanjem zunanje krivine v ovinku (z nogo) s prenosom teže usmerja sanke. Po pravilih je oddaljenost obeh sanišč 45 centimetrov. Največja teža enosedežnih sank je 20, dvosedežnih pa 22 kilogramov. Da bi dosegli to dovoljeno zgornjo mejo, smejo tekmovalci pritrditi na sanke posebne obtežitve. Tekmovalec v sankanju mora obvezno nositi čelado, njegova obleka se mora kar se da prilagajati telesu, nositi mora ščitnike za komolce in kolena ter poseben ščitnik okoli trupa v višini ledvic. Le ta ga namreč varuje pri padcih ali drsenju ob ledeni ogradi proge. Sankaški čevlji imajo na petnem delu podplata kovinske konice, ki omogočajo zaviranje tudi na gladkem in trdem ledu.

Ni preprosto Vožnja s tekmovalnimi sanmi je na videz, a le na videz, zelo preprosta. Proge so urejene z varovalnimi ogradami. Polivajo jih z vodo, da zmrznejo, nato pa jih s posebnimi stroji po-teptajo in zgladijo v zrcalno čisto podlago. Na ravninah in manjših zavojih tekmovalec na saneh leži na hrbtu. Pred zavoji zavira, v zavojih se nagiba levo ali desno ter ohranja koncentracijo vse do ciljne črte. Brez garanja tudi pri tem športu ni mogoče veliko doseči. Treba je iti po čim krajši poti po ravnini, s čim manj zaviranja

Sani kot prevozno sredstvo

pred zavoji, skozi zavoje pa hitro, brez spodsavanja. To je težaško delo in ključ do uspeha. Ob ogledu proge si tekmovalci zapomnijo, od kod do kod bodo zavirali, kje je vhod v zavoj, potek vožnje skozi zavoj in čim krajšo pot po ravninah. In ko pred startom tekmovalce vse to še enkrat premislili, ve, da si mora vsako stotinko, vsak centimeter prednosti priboriti sam, kajti v boju s časom mu ni nič podarjeno.

Sankanje v Sloveniji V Sloveniji so se sankajska tekmovanja razvijala kot v tujini. Že leta 1907 so jih tržiški športniki organizirali na vrhu Ljubelja v Sv. Ani (sedanji Podljubelj). Sankajske tekme so potekale s starega mejnega prehoda na vrhu Ljubelja po vijugasti makadamski cesti proti Podljubelju vse do Lajba in v nasprotni smeri od vrha Ljubelja na avstrijsko stran do gostilne Deutscher Peter. Istega leta so celo ustanovili prvi sankajski klub z imenom Rodelklub Tržič. Leta 2007 je minilo 100 let od ustanovitve prvega sankajškega kluba, kar so v Tržiču zaznamovali z zanimivo razstavo v Podljubelju. Domačini so nekaj časa stali ob strani, saj so menili, da je sankanje le otroška igra. Kmalu pa so se pridružili naprednejšim nemškimi športnikom. Tržiški sankajci so se kmalu začeli udeleževati tudi tekmovanj v Bohinju in se prav dobro odrezali. Leta 1921 je v Bohinjski Bistrici pri hotelu Belvedere, kjer so imeli umetno sankališče, potekalo prvo državno prvenstvo Jugoslavije in Slovenije. Zmagovalec Stanko Kmet iz Ljubljane je bil tako prvi prvak Jugoslavije in Slovenije. Leta 1923 je Anton Jelenc zbral športnike in sklical občni zbor, na katerem so ustanovili Športni klub Tržič. Tako je nastala prva slovenska sankajska selekcija. Omeniti velja, da to ni bil izključno sankajski klub, ampak so bile v njem poleg sankajske še selekcije smučarjev, lahkih atletov in kolesarjev. **D**

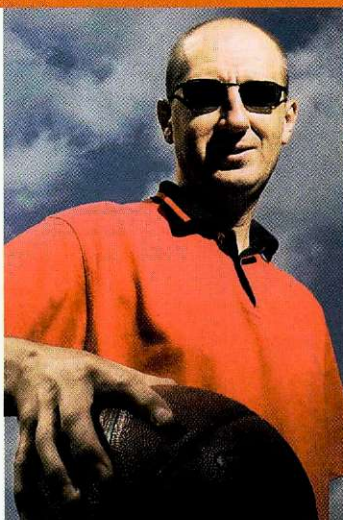

Srbski teniški igralec **NOVAK ĐOKOVIĆ** je zmagovalec turnirja za grand slam v Avstraliji. V finalu je kot tretji nosilec na enem od turnirjev velike četverice ugnal nepostavljenega Francoza Jo-Wilfrieda Tsonga s 4:6, 6:4, 6:3, 7:6.

EUROPEAN CHAMPION 2007

DANSKA MOŠKA ROKOMETNA REPREZENTANCA je zmagala na EP na Norveškem, potem ko je v finalni tekmi v Lillehammerju premagala Hrvaško s 24:20 (13:10). V tekmi za 3. mesto je Francija ugnala Nemčijo s 36:26 (18:9). Slovenija je bila deseta.

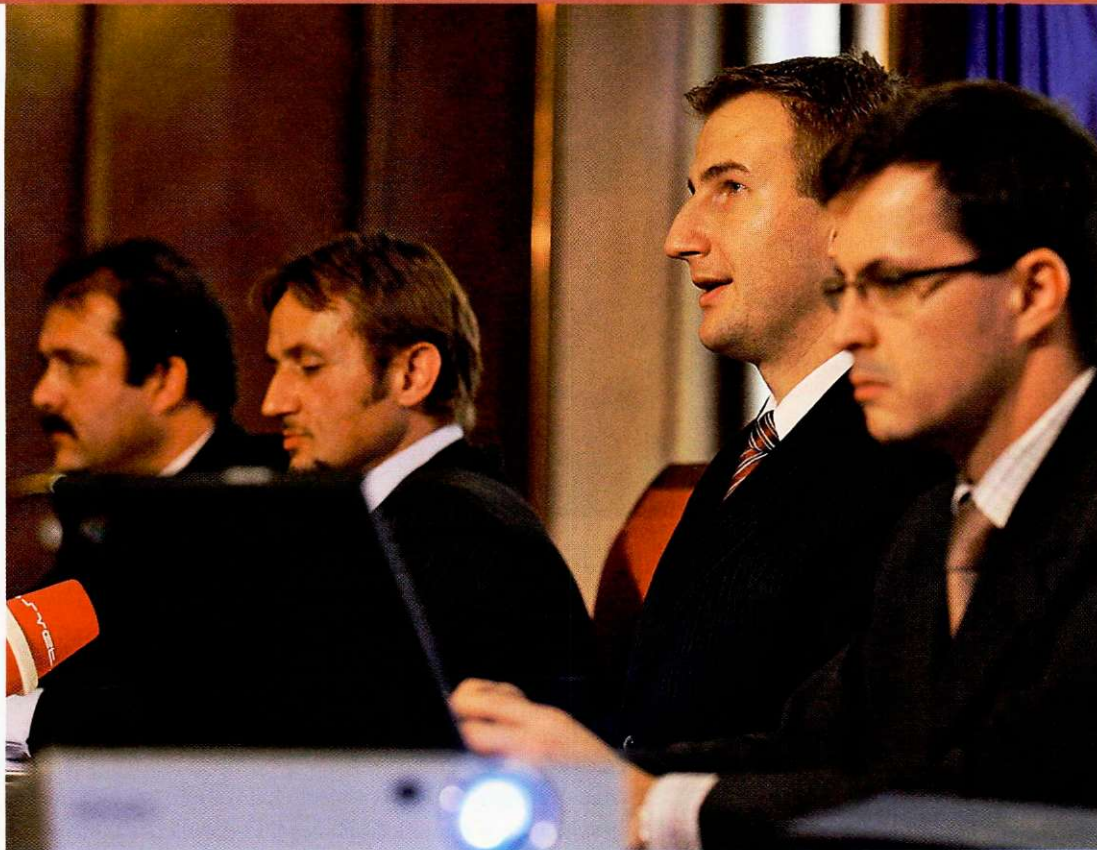
Ubogi navijači

Esad Babačić

Med gledanjem finala evropskega rokometnega prvenstva me je prijateljica vprašala, kako si lahko sodniki privoščijo takšno škandalozno sojenje, ko pa jih gleda toliko milijonov ljudi.

Priznati moram, da odgovora nisem kar izstrelil, saj tudi meni ni jasno, kako si upajo kaj takšnega. Po kratkem razmisleku pa sem vendarle izdahnul, da so za to verjetno krivi tisti, ki jih ščitijo, torej krovna rokometna organizacija. Kako naj si človek drugače razlaga legalizacijo kaosa, ki ga na skoraj vsaki rokometni tekmi, ki o nečem odloča, zrežirajo možje v sivem, rumenem ali črnem. Nekomu pač ustreza takšno sojenje, da bi prikrikl nedorečenost v pravilih rokometne igre. Toliko anomalij, kot jih prenese rokomet, ne prenese noben drug šport z žogo. Ko se že prepričamo, da imajo sodniki zadeve vendarle pod nadzorom in so prav oni tisti, ki vedo, zakaj pri vsej zadevi gre, pridejo nova in nova neljuba presenečenja. Zadeve gredo tako daleč, da na koncu ne vemo, kdo je bil bolj in kdo manj oškodovan na kateri tekmi. Pritožujejo se vsi povprek in vsakdo ima argumente v svoj prid; na koncu pa se vse skupaj pomiri, saj je vsem jasno, da so vsi v istem loncu. V polfinalu so bili užaljeni Francozi, čeprav so bili pretepeni Hrvatje, v finalu pa so ponoreli naši južni sosede, ki preprosto niso mogli premagati Dancev. Ne bom trdil, da gre za posebne direktive, ki bi bile podlaga za sojenje v prid enim ali drugim, bolj kot to se mi dozdeva, da gre za črne luknje v občutku za to, kaj je prav in kaj narobe. Sodniško presojo lahko pri rokometu uvrstimo med ezoterične pojave. Vsak prekršek v napadu je drama zase, saj se sodniki pri sojenju zanašajo na občutek, ki pa ni vedno na mestu. Ko do konca izgubijo kompas, začnejo popuščati enemu ali drugemu moštvu in takrat se šele začne prava sodniška kalvarija. Tudi trenerji posameznih reprezentanc se zavedajo, da je v vsem tem kaosu mogoče vplivati na odločitve posameznih sodnikov, zato pritiskajo in pridno igrajo vlogo žrtve, kar jim pogosto pomaga. Na koncu ni nihče kriv in to je temeljni problem. Kakršna igra, takšni sodniki, bi lahko ugotovili po vsem, kar smo videli v zadnjem tednu evropskega prvenstva na Norveškem. Rokomet je resda eden od najbolj napetih in dinamičnih športov, vendar pa je tudi zelo naporen za navijače, ki si ženejo k srcu vsako žogo. Slovenski navijači pri tem nismo izvzeti, čeprav naši redko pridejo do tistih zares infarktnih tekem, ki odločajo o vrhunskih uvrstitvah.

Tiskovna konferenca Generalne policijske uprave v Ljubljani

Prijeli tihotapce ljudi

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven

V koordinirani akciji so policisti iz Slovenije, Hrvaške in Albanije razbili mrežo, ki je tihotapila ilegalne prebežnike iz Albanije v Slovenijo in naprej v druge države.

Zaradi uspehov policije v boju proti prevoznikom, ki čez mejo tihotapijo ilegalne prebežnike, je za nekaj časa tovrstna aktivnost v Sloveniji vsaj navidezno zamrla. Brezvestni podjetneži, ki služijo velike denarje s trgovanjem s človeško bedo, pa svojih nečednih poslov in z njimi povezanih velikih zaslužkov nikakor niso opustili. V zadnjih dneh so tako policisti v mednarodno koordinirani akciji razbili kriminalno združbo, ki je tihotapila ilegalne prebežnike predvsem z območja Albanije prek Balkanskega polotoka na slovensko ozemlje in nato večinoma naprej v druge evropske države.

Delovanje mednarodne kriminalne združbe ni ostalo neopaženo, zato je prišlo do več sestankov med policijskimi upravami Slovenije, Hrvaške in Albanije. Kriminalna združba je prek

svojih posrednikov v Albaniji ponujala prevoze ekonomskih emigrantov v zahodnoevropske države. Ilegalni prebežniki, ki so sprejeli ponudbo tihotapcev ljudi, so bili večinoma albanski državljani. Cena za prevoz

je bila odvisna od dolžine poti, v povprečju pa je pot od Albanije do Slovenije stala ilegalce približno 3.000 evrov na osebo. Tihotapci z ljudmi so dajali »popust« za tihotapljenje družine; takšen »aranžma« je veljal okoli

Ilegalce so iz Albanije prek Balkana tihotapili v Slovenijo.

5.500 evrov. Ilegalne prebežnike je iz Albanije pot vodila v dveh krakih, eden je potekal prek Bosne in Hercegovine, drugi pa čez Srbijo. Na Hrvaškem sta na prebežnike čakali dve skupini, eno so sestavljali domačini iz okolice Varaždina, eno pa domačini iz okolice Reke. Do teh dveh izhodišč so ilegalce pripeljali večinoma v avtomobilskih prtlačnikih. Prevoz je bil surov, nehuman in ponižujoč, za nameček pa še nevaren.

S hrvaškega ozemlja so nato vodniki prebežnike peš prepekljali čez slovensko mejo in jih izročili svojim zvezam na slovenskem ozemlju. Nekatere ilegalce so nato namestili na različnih lokacijah v Sloveniji, nekatere celo prisilno. Za večino prebežnikov so pripravili zveze za pot v druge evropske države.

Kopica ovadb Prejšnji teden so se policisti v Albaniji, Sloveniji in na Hrvaškem odločili, da zadajo udarec mreži tihotapcev ljudi v enotni koordinirani akciji.

V slovenskem delu akcije je sodelovalo dvesto dvajset policistov in kriminalistov. Opravili so enainštirideset hišnih preiskav in prijeli petindvajset oseb. Kazenskih ovadb so podali za osemindvetdeset oseb različnih narodnosti, očitajo pa jim storitev oziroma sodelovanje v sto sedmih kaznivih dejanjih. Osemnajst prijetih kriminalcev bo do sojenja v priporu. Vseh petindvajset, kolikor so jih prijeli, je večinoma albanske narodnosti in so imeli v združbi vodilno vlogo. Drugi, proti katerim so bile podane ovadbe, so bili najeti sodelavci, prevozniki, ki so za vožnje, za katere so prebežniki plačali od petsto do šeststo evrov, dobili po dva stotaka.

Na Hrvaškem so policisti razbili kriminalno združbo, ki je delovala v okolici Varaždina. Ocenili so, da so prek meje ilegalno spravili vsaj sto šestdeset prebežnikov in s tem zaslužili okoli osemdeset tisoč evrov. Trinajst kriminalcev je ta čas v zagrebškem priporu, pet pa se jih je izmuznilo in jih še iščejo. Albanska policija je v svojem delu akcije prijela deveterico kriminalcev in jih poslala v pripor. **D**

Ovadbna proti županu

Zoper celjskega župana Bojana Šrota je Državno tožilstvo v Krškem vložilo obtožni predlog zaradi nevestnega dela.

Krško tožilstvo je vložilo obtožni predlog proti Bojanu Šrotu, celjskemu županu in predsedniku Slovenske ljudske stranke. Skupaj s Šrotom je bila ovadena tudi Monika Sečnik, nekdanja direktorica Zavoda za planiranje in izgradnjo Celje. Vložena kazenska ovadbna obema očita malomarno in nevestno opravljanje dela pri prodaji kina Dom.

Šrot je kot župan Sečnikovi kot direktorici zavoda za planiranje in izgradnjo naročil, da odkupi propadajočo stavbo kina, to pa naj bi nato občina porušila. Pri nakupu se je Sečnikova zanašala na ocene štirih cenilcev, ki so ocenili vrednost stavbe. Potem ko je prejela poročila cenilcev, je sprejela odločitev o prodaji občinskega dela stavbe, nato pa s podje-

tjem Evrocomp sklenila menjalno pogodbo ter celotno stavbo odkupila za občinske potrebe. Cena menjalnega posla pa je bila previsoka, kar je Sečnikovo stalo delovnega mesta. Celjski kriminalisti so zato leta 2004 sestavili kazensko ovadbno proti Šrotu in Sečnikovi.

Ovadbno je prejelo velenjsko tožilstvo, a je kmalu presodilo, da ni upravičenega razloga, da bi Sečnikova podvomila o izračunih cenilcev. Zadeve pa naj bi bile po tedanji zakonodaji čiste, zato je bila ovadbna zavrnjena. Generalna državna tožilka je po zavrnitvi kazenske ovadbne prevzela nadzor nad delom tožilstva v Velenju in primer prenesla na krško tožilstvo, le-to pa je obtožni predlog vložilo na Okrajno sodišče v Celju. B. S.

GRADBIŠČA NA UDARU Debelo so gledali delavci gradbišča pri Vrhniku, ki so se zjutraj znašli pred izpraznjenim zabojsnikom. Nepripravili so jih spravili ob osnovne pripomočke za poklic in odnesli rezalnik asfalta, udarno kladivo, cirkular, kabelske podaljške, razno orodje in celo agregat. Odnosenega orodja je za dvajset tisoč evrov. Ljubitelji orodja, a zagotovo ne poštenega dela, so iz trgovine v Ljubljani sunili za pet tisoč evrov motornih žag, iz novogradnje na Dobrovi pri Ljubljani pa za tisoč petsto evrov ročnega električnega orodja, kot so vrtalke, kotne brusilke in podobno. Iz novogradnje na Tržaški v Ljubljani je izginilo za dvanajst tisočakov bakrene pločevine.

SPET IZGINIL KIP Morda je prav velik odmev, ki ga je imelo v javnosti nedavno izginjanje bronastih kipov po Gorenjskem, tudi v Ljubljani spodbudil nepriprave, da so se lotili podobnega opravila. Ponoči je namreč izpred Srednje gradbene šole na Dunajski v neznano izginil kip padlim dijakom in profesorjem. Gre za precej težko skulpturo prepletenih teles iz polnega bron, veliko približno meter krat meter, zaradi česar lahko sklepamo, da je bilo storilcev več. Izginuli kip je ocenjen kot neprecenljiv kulturni spomenik. Najverjetneje pa tako kot pri krajih kipov na Gorenjskem ne gre za ideološko ozadje, ampak za koristoljubje.

Za KMETE in KMETICE

SEMINAR in kratko DUHOVNO SREČANJE za KMETE in KMETICE bo v OAZI MIRU na Ljubelju nad Trzičem

od PETKA, 29. februarja,
do NEDELJE, 2. marca, do kosila.

Duhovno bo srečanje spremljal mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej, v seminarskem delu pa bodo sodelovala g. Miran Naglič in poslanka ga. Marjeta Uhan. Povabili smo tudi ministra g. Iztoka Jarca.

Za vse informacije in rezervacije se obrnite na vodstvo Doma

na tel.: 041/60-20-20 ali

e-pošta: oaza.miru@rkc.si ali na

naslov: Podljubelj 307, 4290 Trzič

splet: www.rkc.si/oaza-miru/

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

radio
velenje

www.radiovelenje.com

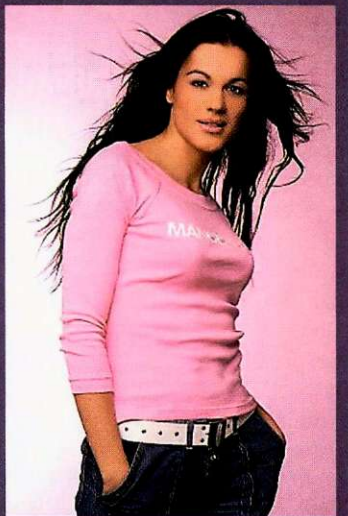
03/ 897 50 03

Rebekina dvojka

Kmalu se bo pokazalo, ali je številka dve srečna za Rebeko Dremelj. Nekdanja mis, ki se ukvarja z vsem mogočim, se bo na drugem polfinalnem večeru Eme predstavila kot druga. Rebekine priprave na letošnjo Emo so bile (in so še) v polnem teku. S skladbo Vrag naj vzame se bo, v znamenju dvojk predstavila 2. 2., na drugem polfinalnem večeru. Za pesem sta poskrbela Josip Miani - Pipi iz skupine Karma in Amon, Rebeka je nad njo navdušena. Proti koncu januarja je z zagrebško ekipo v dvorcu Brežanec posnela tudi videospot za Emino pesem. V zadnjih dneh pred izborom pa vse sile in moči usmerja v čim boljši odrski nastop.

Kaj ji bodo prinesle dvojke?

Bumerang

Postala je podjetna ...

Pevka Natalija Verboten se je nedavno podala v poslovne vode. Točneje, s svojim intimnim spremljevalcem, članom njene zasedbe in menedžerjem Dejanom Bojičem, je ustanovila glasbeno in menedžersko agencijo Bume-

rang. Vendar Natalija in Dejan ideje in navdih za ustanovitev takšne agencije nista dobila pri tekmečih, na primer pri agenciji Lendero & Co iz Ljubljane, ki je v zadnjem času na slovenski estradni, glasbeni in medijski sceni najbolj izpostavljena. »Takšno agencijo slovenska glasbena scena preprosto že dolgo potrebuje, predvsem pa izvajalci potrebujejo popolno podporo pri svojem ustvarjanju ter vseh drugih poslovnih in medijskih aktivnostih,« pravi Dejan. Agencija Bumerang naj bi pod svoje okrilje že kmalu povabila znane in uveljavljene slovenske in tudi tuje izvajalce ter jim ponudila celoten »sveženj« glasbene, produkcijske, medijske in druge podpore.

Vroča žemljica

Slavna hrvaška pevka je spet kot vroča žemljica. Tokrat ne le s svojim glasom in z zunanjo podobo, ampak s samskim stanom! Po dveh letih se je namreč končalo njeno razmerje s hrvaškim poslovnežem Matejem Čuljakom, narazen pa naj bi bila že več kot tri mesece. Tako Severina kot Mate sta molčala, zato se hrvaški javnosti ni niti sanjalo, da že nekaj mesecev nista več par. Novica se je

Seve je spet samska!

razkrila čisto po naključju, ko so se pred dnevi v tabloidih naših južnih sosedov pojavile fotografije Čuljaka v družbi skrivnostnih plavalask s komentarji, da se je do njih obnašal kar malce preveč prijateljsko. Novinarji so hitro poklicali pevko in jo poprosili za komentar o neprimernem obnašanju njenega fanta. Odgovor Severininega menedžerja pa je presenetil vse. »Severina je svojo zvezo z Matejem pretrgala že pred tremi meseci, a o tem ni hotela javno govoriti, zaradi tega tudi ne bi bilo primerno, da bi komentirala omenjene fotografije,« je izjavil. Severina in Mate sta se po hudem prepiru aprila lani že razšla, po štirih mesecih pa sta

Ne mara presuhih moških

Članica skupine Spice Girls Geri Halliwell se je skupaj z drugimi članicami skupine udeležila modne revije Roberta Cavallija v Milanu. Moški manekeni je niso niti najmanj navdušili. Pravzaprav so jo povsem razočarali. Na blogu spletne strani Spice Girls je napisala: »Šle smo na moško modno revijo Roberta Cavallija. V Milano so nas peljali z zasebnim letalom, kar je bilo zelo zabavno in glamurozno, oblačila pa so bila čudovita. Ob tem sem upala, da si bom

Koščeni moški? Ne, hvala!

na manekenh lahko napasla oči. Vendar le-ti niso bili po mojem okusu. Všeč mi je, da imajo moški malce več mesa na svojih kosteh. Kljub temu smo se z dekletki zelo zabavale, Roberto pa nam je podaril še nekaj oblek, kar je res super. Hvaležna sem mu, da mi je podaril topel zimski plašč, ki ga bom nosila v New Yorku.«

Turneja Spice Girls, na kateri Geri nadvse uživa, se bo februarja končala. Redečelaska je dejala: »Vse se odvija tako hitro. Po londonskih nastopih smo se odpravile v Manchester. To je zadnji kraj, kjer nas bodo Britanci lahko še videli. Zato uživam še v zadnjih trenutkih na turneji.«

Otrok še ni dovolj!

Zvezdniški par, ki je bil nedavno okronan za najlepšega – Angelina Jolie in Brad Pitt – ureničuje načrt, da bo imel dovolj otrok za nogometno moštvo. Par, ki ima že tri posvojene otroke in enega biološkega, se je namreč odločil, da bo posvojil še eno deklico iz Afrike. Med velikonočnimi prazniki se bosta igralca odpravila v Afriko. Pričakujeta, da bosta v eni izmed sirotišnic našla popolnega člana, ki se bo pridružil njuni veliki družini. Angelinin brat James je razkril, da si je Angelina vedno želela

veliko družino, z Bradom pa naj bi se tudi odločila, da bosta poskušala zmanjšati svoje delovne obveznosti in več časa nameniti zasebnemu življenju.

Družino bosta še povečala.

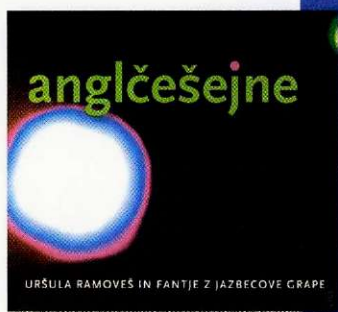

Zgoščenke izvirnih skupin

V. M.

Založba Sanje je izdala zgoščenki zasedb Uršula Ramoveš in Fantje iz jazbecove grape ter Same babe, novomeška založba Goga pa štiri zgoščenke: Jernej Bence quartet, Baltazar Band, Mojca Maljevac in Pofrancljevanje.

Založba Sanje je izdala dve zgoščenki. Pod naslovom *Anglčesejne* izvajajo skladbe Uršula Ramoveš in Fantje iz jazbecove grape. Gre za glasbo, posneto na koncertu, na zgoščenki pa je 16 skladb. Ekipa s te plošče je prvič nastopila na džezu v Cerknem leta 2006, je zapisal Peter Kisin. »Staroselskim jazbecem se je pridružil Marjan Stanič s tolkali in šiviljskimi škarjami in v tem je *Anglčesejne* samosvoj album – zveni drugače, ob tem še v živo, ko je ta skupina morda najbolj zares, in s tremi povsem novimi komadi, ki samo pritrjujejo, da je svet pod Blegošem enkrat iztiril.«

Same babe

Na zgoščenki zasedbe Same babe *Za ljubi kruhek in njene črne črne lase* je glasba z besedili pesmi Janeza Menarta. Instrumentarij skupine (Marko Jelovšek, Marko Voljč, Miha Nemanič in Viki Baba) je akustičen in skromen: kitara, kontrabas, trobenta, orglice, glasovi in drobna tolkala. V svoji glasbi spajajo etno, blues, swing, jazz, rock, punk, klasično, šanson, zaradi česar »noben drug bend ne zveni tako«, je o njej zapisal glasbeni kritik Jure Longyka.

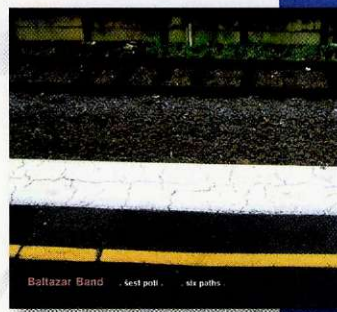
Jernej Bence quartet

Novomeška založba Goga je izdala štiri zgoščenke. Na zgoščenki z naslovom *Fascinating Rhythm* je sedem skladb, ki jih izvaja Jernej Bence quartet (Jernej Bence, violina; Amadeo Tommasi, klavir; Matevž Smerkol, kontrabas; Emil Krištof, bobni). Že ime zasedbe, predvsem pa izbor instrumentov kažeta, da gre za kakovostni džez.

Baltazar Band

Naslov zgoščenke skupine Baltazar Band je *Šest poti*, saj je na njej šest skladb (*Čarovnice, Odpleše, Škratno nebo, Hitrost: 200, smer: neznan, Baltazar in Baltazar rap*), ki jih izvaja devet glasbenikov: Tjaša Perigoj (tenorski saksofon), Marijan Dovič (violina), Jani Moder (kitara), Erik Marenče (klavir, rhodes), Robert Jukič (kontrabas), Robert Volarič (bobni), Thierno Diallo (vokal, bas kitara), Klemen Kotar (tenorski saksofon) in Aljoša Jerič (bobni).

Mojca Maljevac

Naslov *Intima* nosi zgoščenka Mojce Maljevac s sodelovanjem zasedbe Tina Omero trio. Glasbo so »ubesedile štiri različne duše«: Tatjana Soldo, Ines Cergol, Karmen Kodarin in Mojca Maljevac, izvajajo pa jo Mojca Maljevac (glas), Tina Omerzo (klavir), Gabriele Pesaresi (kontrabas) in Lorenzo Capello (bobni).

Od Francna možgani

Na zgoščenki *Pofrancljevanje* je 24 skladb skupine Od Francna možgani. Zasedba šteje šest glasbenikov: Jure Duh (električna in akustična kitara, glas, igračke), Dejan Slak (bas, klaviature, glas, elektronski bobni), Primož Malenšek (tolkala, elektronski bobni, klavir, glas, igračke), Jaka Berger (bobni, tolkala, glas) in Martin Klančič (flauta, saksofon, glas).

Luknje in Štefinator

Magični gledalec

Čeprav priznam, da sem v zadnjem času nekoliko zanemaril televizijske prenose športnih tekmovanj, se bom tokrat posvetil prav njim.

Smukaška tekma v smučarskem središču Kitzbühl je že od nekdaj tudi moja poslastica, čeprav v zadnjih dveh letih večino tovrstnih tekem preprosto »prešpicam«. Stanje slovenskega smučanja je pač naredilo svoje. Imamo pa zato nekoliko več sreče s komentatorji, kar se tiče televizijskih prenosov moških tekem svetovnega pokala v alpskem smučanju. Urban Laurenčič je tako povsem dostojen naslednik Igorja E. Berganta, čeprav se zavedam, da gre (Urban) nekaterim strašno na živce. Meni osebno je simpatičen, še posebej če ima poleg sebe Matjaža Vrhovnika, ki v svoji smučarski karieri sicer ni bil smukač, toda vseeno je dobro slišati mnenje izkušeneega smučarja. V času, ko je tekme komentiral Igor E. Bergant, je bil njegov stalni sodelavec na žalost prezgodaj umrli Tomaž Cerkovnik. Nikoli ne bom pozabil, kako sta z Igorjem pred kakšnimi petimi, morda šestimi leti na nočni tekmi v Schladmingu duhovičila na račun krepko načete proge, ki je bila polna lukenj. Pri tem sta izumila pojem »luknologija«. Ko pa so na zaslonu čisto od blizu zagledali raztrganino na zadnji plati nekega smučarja, ki se je ravno pripravljala na start, je Bergantu ušlo: »U, takšne luknje pa nisem pričakoval.« Ali pa ko je komentator U. L. po zgledu Hermanna Maierja, ki je dobil naziv »Herminator«, slovitega avstrijskega specialista za hitre discipline Stefana Eberhartera imenoval »Štefinator«.

Komentatorje, ki se znajo tudi sprostiti, zelo cenim, kajti »večno zategnjeni« komentariji me spravljajo v obup. Če so patetični »do fundamenta«, sem jim celo pripravljen odpustiti. Na žalost tudi nacionalna televizija premore dolgočasneže, ki samo tu in tam rečejo kakšno besedo, pač toliko, da gledalce spomnijo na svoj obstoj. Je pa kakšna napa-

ka včasih lahko prav zabavna. Andrej Stare je na neki hokejski tekmi, na kateri je igrala slovenska reprezentanca, napovedal slovensko himno »Hej, Slovani«, kar je bil »kiks« stoletja. Glede komentiranja nogometnih tekem ima nacionalna TV kar srečo, vsaj če ga primerjamo s komentiranjem tekem v času velikih prvenstev (evropsko in svetovno), ki sta jih prenašala Pop TV ali Kanal A. Nekateri so blesli s kakovostjo, drugi pa s svojo nerodnostjo. Največji »biser« pa je Tomaž Klemenčič, ki je s svojim izrazjem postavil povsem nove standarde v komentiranju nogometnih tekem.

Ne glede na to, da sem se tokrat posvetil predvsem komentiranju športnih oddaj, bi morda ob koncu rekel še besedo, dve o Vročem stolu, ki naj bi bil menda najakutnejši primer medijske servilnosti do sedanje vlade, kot piše urednik Dela Janez Markeš v enem od svojih komentarjev. Vendar pa, dokler bo na nacionalni televiziji kraljeval Studio City s svojo propagando in z napisi na ekranu, kot je na primer »Beda slovenskega predsedovanja«, me Vroči stol ne moti, pa čeprav je morda res naklonjen predsedniku vlade. Pa naj še kdo reče, da nacionalna TV ni pluralna ... **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Stanje se premika na bolje, saj ste se zelo potrudili. V zvezi z določeno osebo se boste morali nehati sekirati – če je izginila, je pač izginila in konec. Poskrbite za lep konec tedna in ga preživite s svojimi najdražjimi.

Bik
21.4.-21.5.

Pomoč vam je dobro dela, in če ni drugega, ste se izvlekli iz duševne stiske. Finančna stiska se sicer nadaljuje, vendar jo vsaj bolje prenašate. Na ulici boste po dolgem času srečali starega znanca in se ga razveselili.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Konec tedna bo tako sproščujoč, da se boste dela lotili z veliko več elana kot navadno. Besede, ki vam jih bodo namenili, bodo nadvse prijazne in vzpodbudne. Potrudili se boste za dobre odnose in prijateljstvo.

Rak
22.6.-21.7.

Oseba, ki je ne morete prenašati, se vam bo na vsak način poskušala pridružiti pri kosilu. Konec koncev boste le morali popustiti, saj bo sicer grozil škandal. Domača situacija bo popolnoma sprejemljiva in zadovoljiva.

Lev
22.7.-21.8.

Veliko se boste dolgočasili, saj boste precej časa sami doma. Morali se boste potruditi, da boste šli kaj v družbo, sicer utegnete postati preveč slabe volje. Posli vam bodo uspešno tekli še naprej, kot želite.

Devica
22.8.-21.9.

Veliko skrbi bo odpadlo z vaših ramen, ko se boste srečali z osebo, ki vam bo pojasnila vse okoliščine, zaradi katerih bi utegnili imeti težave. Srečali se boste z nekaterimi sorodniki in razčistili medsebojne odnose.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Na srečo se bodo razmere toliko uredile, da se boste lahko odpočili in prevzeli nove zadolžitve za ta teden. Finančno boste ta teden dobro stoječi, saj ne boste imeli veliko stroškov. Konec tedna bo presenetljiv.

Škorpion
23.10.-21.11.

MLADI škorpioni se boste lahko zabavali po mili volji, malce starejši pa boste imeli nekoliko več skrbi, ker boste imeli na sebi veliko finančno breme. Nekateri ga bodo dobro zvožili, nekateri pa malo slabše.

Strelec
22.11.-20.12.

Na delovnem mestu se bodo dogajale izjemno zanimive stvari in včasih se boste morali boriti za svoj čas, da boste lahko naredili vse, kar od vas zahtevajo, ne da bi nosili delo domov. Finančno si boste opomogli.

Kozorog
21.12.-19.1.

Kozorogi boste v tem tednu veliko delali, tako da ne boste čutili osamljenosti, ki vas sicer muči na vse načine. Delovali boste odkrito, zato lahko pričakujete kakšen odkrit napad. Bodite vedri in pogumni.

Vodnar
20.1.-18.2.

Še dobro, da ste nekateri vodnarji znani in da imate zato dovolj velik vpliv na dogodke! Predvidevanja neke osebe se bodo spremenila in ves vaš kolektiv se bo lahko posvetil delu, za katerega je grozilo, da ne bo sprejeto.

Ribi
19.2.-20.3.

Čas je, da se posvetite svojim prijateljem in najbližjim, ki so skorajda že pozabili, kako ste videti, ker kar naprej delate. Nekdo od vaših sodelavcev bo nemara potreboval moralno podporo glede na vse, kar preživlja.

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- ▶ **28.1.1784** se je v Jakulinih pri Šmarjah rodil avtor prvega slovenskega strokovnega dela o vinogradništvu in vinarstvu Matija Vertovec.
- ▶ **28.1.1949** so se na plenumu CK ZKJ odločili za kolektivizacijo v kmetijstvu.
- ▶ **29.1.1860** se je rodil ruski novelist in dramatik Anton Pavlovič Čehov.
- ▶ **29.1.1861** v Trstu so ustanovili prvo slovensko čitalnico.
- ▶ **29.1.1886** je bil izdan prvi uradni »rojni list«, to je listina za neki avtomobil. Od takrat velja za konstruktorja prvega avtomobila Carl Benz.
- ▶ **30.1.1861** je Janez Bleiweis bralcem Novic sporočil, da so po deželi razposlali v podpisovanje peticijo z zahtevo po enakopravnosti slovenskega jezika.
- ▶ **30.1.1882** se je rodil štirikratni predsednik ZDA Franklin Delano Roosevelt.
- ▶ **30.1.1993** je bila ustanovljena slovenska vojaška mornarica.
- ▶ **31.1.1849** se je v Podnanosu rodil sadjar, vinogradnik in šolnik Rihard Dolenc.
- ▶ **31.1.1884** se je rodil prvi predsednik Zvezne republike Nemčije Theodor Heuss. Rekel je: »Kdor govori po resnici, si lahko privoščiti slab spomin.«
- ▶ **31.1.1921** se je rodil ameriški pevec italijanskega rodu Mario Lanza.
- ▶ **31.1.1958** so izstrelili prvi umetni ameriški satelit Explorer.
- ▶ **1.2.1918** so se v Boki Kotorski uprli mornarji avstro-ogrske mornarice.
- ▶ **1.2.1953** je morje na Nizozemskem predrlo na stotine jezov, preplavilo okoli 2.000 kvadratnih kilometrov ozemlja in zahtevalo 1.835 življenj.
- ▶ **1.2.1990** je Slovenija nehala pošiljati miličnike v zvezni odred milice na Kosovu.
- ▶ **2.2.1808** je Napoleon zasedel Vatikan. Do tega je prišlo, ker se je papež Pij VII. upiral podpreti Napoleonovo celinsko zaporo proti Veliki Britaniji.
- ▶ **2.2.1873** se je rodila francoska gledališka in filmska igralka Cecile Sorel. Ko je bila že v zrelih letih, se je pogledala v ogledalo in pripomnila: »Ne znajo več delati dobrih ogledal.«
- ▶ **2.2.1990** je minister za obrambo Veljko Kadijević na seji predsedstva Jugoslavije predlagal, da na Kosovu demonstrativno nastopi vojska.
- ▶ **2.2.1991** so v Ljubljani ustanovili ljubljanski odbor ZK – Gibanja za Jugoslavijo.
- ▶ **3.2.1872** se je rodil Goce Delčev, makedonski ideolog in organizator makedonskega revolucionarnega gibanja na koncu 19. stoletja.
- ▶ **3.2.1758** se je v Šiški pri Ljubljani rodil slovenski pesnik Valentin Vodnik.

POGLED NAZAJ (OD 28. 1. DO 4. 2.)

Nastop Hitlerja

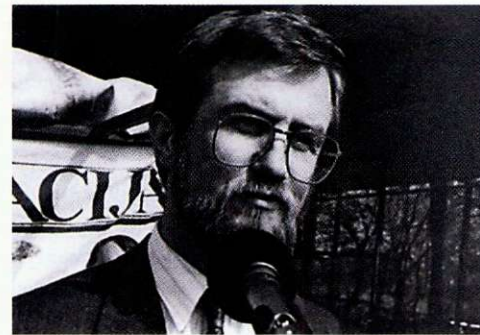
Hitler je **3. februarja 1933** seznanil nemško vojsko z načrti za izkoreninjenje boljševizma, z bojem proti versajski pogodbi in s pridobivanjem »življenjskega prostora« za nemški narod. Ko je januarja predsednik Nemčije Hindenburg za državnega kanclerja imenoval Adolfa Hitlerja, je v začetku nacionalsocialistična vlada delovala izredno miroljubno. Pred državnim zborom je Hitler vedno poudarjal svojo miroljubnost, nemškemu ljudstvu pa je razkazoval moč in brezobzirnost nacionalsocialističnega režima. Sestavil je program za odpravo brezposelnosti, njegova najbolj spektakularna vsebina pa je bila graditev avtocest.

Že 27. februarja 1933 je Hitler odpravil ustavno zagotovljene svoboščine. Odpravil je osebno svobodo, nedotakljivost stanovanj in lastnine, tajnost pisem, svobodo mišljenja, združevanja in zborovanja. Nacionalsocialistični režim je začel odpuščati državne uslužbenke judovskega rodu, napadati judovske trgovce, umetnike in podjetnike. Do začetka vojne so bili Judje povsem izrinjeni iz gospodarskega življenja. Onemogočili so jim dostop do javnih mest, prepovedali so jim obiskovati gledališča, kinematografe in muzeje. Njihove otroke so izključili iz državnih šol. Judje niso smeli imeti telefona in iti po 20. uri na cesto.

Zastava brez zvezde

28. januarja 1990 je v Cankarjevem domu v Ljubljani pod slovensko zastavo brez zvezde in pod geslom »Dostojanstvo, odgovornost, solidarnost, prihodnost« potekal prvi kongres SKD. Predsednik je (p)ostal Lojze Peterle, sprejeli so statut in program stranke ter deklaraciji o Sloveniji in o splavu. V izjavi o Sloveniji so med drugim zapisali: »Izhajajoč iz Majniške deklaracije se zavzemamo za polno suverenost slovenske države, ki naj jo uzakoniti nova slovenska ustava. Ta volja temelji

na mednarodno priznanih pravicah narodov do samoodločbe in odcepitve. Jugoslavija je za nas možen državni okvir samo pod pogojem, če bi se z drugimi narodi v njej prostovoljno in enakopravno dogovorili za novo, vsem ustrezno državno ureditev v obliki konfederacije.« Najmočnejša Demosova stranka je končala svojo pot, ko se je združila s Slovensko ljudsko stranko v SKD+SLS. Pokazalo se je, da je šlo v bistvu za »sovražni prevzem«. SLS je obnovila staro ime, nekateri člani prejšnje SKD pa so osnovali novo stranko pod imenom Nova Slovenija (NSi).

JLA iz politike!

Skupščina Republike Slovenije je **30. januarja 1991** sprejela več predlogov in pozivov za mirno reševanje jugoslovanske krize ter tudi zahtevo, naj se jugoslovanska armada umakne iz politike. Jugoslovanska armada je bila namreč vpeta v državni sistem, kot da bi bila najmanj enakopravna, to je sedma republika. V okviru zveze komunistov je nastopala kot samostojna enota. Vse to se je odražalo tudi ob nastopu jugoslovanskega obrambnega ministra Veljka Kadijevića na seji predsedstva SFRJ 3. aprila 1990, to je štiri dni pred prvimi večstrankarskimi volitvami v Sloveniji. Med drugim je de-

jal: »Oborožene sile Socialistične federativne republike Jugoslavije imajo nalogo, da branijo ustavno ureditev države in lahko vas obvestim, da so sposobne in pripravljene, da to nalogo opravijo. Oborožene sile ne smejo in ne bodo dovolile, da bi bile v izvrševanju te svoje ustavne vloge na kakršen koli način izigrane.«

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

ne uporablja. Poleg tega je to žalitev vseh državljanov Slovenije in EU, ki imajo tak priimek.

Ne le novinarski kodeksi, tudi olika veleva, da se žalitev v tisku ne objavlja.

V upanju, da je šovinistična izjava samo spodrselj uredništva in avtorja, Vas pozdravljam in prosim za javni odgovor.

Tino Mamič, Koper

Vroč stol Janeza Markeša

Naslov sem si sposodil in ga priredil za tednik Demokracija, saj odgovorni urednik Dela prav sovravno piše o predsedniku vlade. Mislim, da je temeljna težava dr. Janeza Markeša, da določena družbena nasprotja postavi v osebni okvir. Predsednik vlade naj bi bil kriv, ker si je dovolil v parlamentu predstaviti medijska dogajanja. Napada TVS, ker je na Vročem stolu sam prišel v spor z voditeljem. Seveda, napad je najboljša obramba, a vsak povprečen TV-gledalec lahko ugotovi, da je TVS najbolj pluralen medij. Problem je očitno le v tem, da na RTVS nimajo direktnega vpliva tisti, ki si lastijo večino drugih medijev. Odgovorni urednik Dela verjetno usmerja tudi priloge, saj se utrjuje skupni imenovalec o negativnem delovanju vlade, na koncu pa se praviloma doda, da se bo jeseni oblast zamenjala. Vse bolj diši po berlusconizaciji Slovenije. Mnogi se očitno še ne zavedajo, da le ta vlada lahko prepreči ne le popoln kapitalski vpliv na medije, ampak tudi tajkunski prevzem politike.

Veliko sovražnega in maščevalnega naboja, ki ga je urednik Dela pokazal na Vročem stolu, bi že pozabili, a žal on sam tega ne želi. Predsedniku vlade pripisuje odgovornost za visoke cene živil in celo za politično inflacijo. Ljubljanski

župan, ki sicer vladi očita zapostavljanje prestolnice, trdi, da je kot direktor Mercatorja uspešno krotil cene. Pred kratkim je celo izjavil, da bi bila inflacija, če bi bil on še direktor Mercatorja, nižja. To za g. Markeša ni pomembno. Očitno se je pustil podrediti predsednici NS Dela, ki ji zaradi izdajalske vloge do predsednika vlade ljubljanski župan ni pripravljen seči v roke. A nekateri, ki se imajo za načelne, iz teh rok ponižno jedo.

Ko pa že govorimo o inflaciji, potem lahko mirno zapišemo, da časopisna hiša Delo s svojo propagando bolj pospešuje inflacijo kot vlada lahko s svojo politiko sploh vpliva na cene živil. Tisti, ki so že zgodaj opozarjali na nevarnost inflacije, so torej vedeli za dogovarjanje v ozadju ali so bili celo sami med akterji. Najprej so cene zadrževali, potem je prišla sprostitelj, ki je preseglala vse razumne meje, sedaj pa ponujajo sodelovanje pri umiritvi inflacije. Vlada je računala na tržne zakonitosti, a je bila izigrana, v zasedi pa so čakali še sindikati. Tržni odnosi se bodo prej ali slej normalizirali, inflacija groženj s stavkami pa bo prav gotovo imela dolgoročne posledice. Tako kot danes spoznavamo dogajanja v ozadju pred leti, tako bomo jutri lahko sestavljali mozaik o današnjih stranpoteh, ki škodujejo interesom države.

Opozicija za naslednje volitve sestavlja ekipe iz užaljenih ljudi, ki jim svojih interesov ni uspelo uveljaviti pod to koalicijo. Pri tem pa očitno ne računa le na znanje ter stare zveze in poznanstva, ampak tudi na naboj maščevalnosti. A ko bodo volivci poleg nevarnosti berlusconizacije spoznali še usodno nevarnost slovenske maščevalnosti, se lahko upravičeno računa na zdrav razum in evropska pot demokratizacije Slovenije se bo lahko nadaljevala tudi v prihodnje.

Ernest Pušnik, Hrušica

Kakšna demokracija?

Zadnjih nekaj mesecev si bomo lahko zapomnili po živahnem dogajanju na političnem prizorišču: protivladna novinarska peticija, predsedniške volitve, glasovanje o zaupnici vladi, odhod treh poslancev iz stranke SNS itd. Če sodimo po letu 2007, ki je bilo tudi sicer leto političnega kadrovanja in preoblikovanja političnih strank (predvsem na levi), se nam obeta razburljivo volilno leto. Zato je kot nalašč priložnost opozoriti na nekatere vidike sodobne demokracije.

Ustava določa, da se oblast v Sloveniji izvaja po načelu delitve na zakonodajno, izvršilno in sodno, kar pomeni, da se naloge funkcionalno in institucionalno delijo med različne državne organe. Sistem razmerij, kjer so organi oblasti relativno samostojni in nobeden od njih ne prevlada nad drugim, imenujemo t. i. sistem »zavor in ravnovesij« (ang. »checks and balances«). Na ta način se preprečujejo monopolno odločanje ene politične opcije in politične zlorabe. V tem kontekstu je za demokratični politični sistem zelo pomembno delovanje opozicije, ki lahko nosi dva obzora: konstruktivnega in destruktivnega. Vloga konstruktivne opozicije je v nadzornih nalogah in konstruktivnih predlogih, ki pripomorejo k boljšim političnim odločitvam. Jasna vizija in tehtni argumenti imajo velik pomen, saj takšna opozicija predstavlja vlado v senci – kot alternativo obstoječi oblasti. V nasprotnem primeru govorimo o t. i. opoziciji iz principa, katere namen je samo rušenje vladne politike.

Ni tako zanemarljivo dejstvo, da so politične stranke ob osamosvojitvi na podlagi polpretekle totalitarne (v sicer milejši obliki socializma) zgodovine s seboj prinesle nekatere konstrukte, ki se v nekaterih vidikih kažejo še danes. ▶

št. 52/80

Hribarjev strah pred katoliško Slovenijo (1)

Spoštovani gospod urednik, članek v Demokraciji št. 52 z naslovom »Hribarjev strah pred katoliško Slovenijo«, ki ga je napisal gospod župnik Maks Ipavec, zasluži vso pohvalo. Čestitamo! Lep pozdrav.

Tone Švigelj, Smithfield, Avstralija

št. 2/10

Klonirani uredniki (1)

Gospod Ferluga piše slabšalno o ljudeh, katerih priimki se končujejo s črko ć. Gre za ustavno nedopustno segregacijo določene vrste ljudi samo zaradi tega, ker imajo v priimku tradicionalno črko, ki je slovenski črkopis po tradiciji

► Značilnosti strank kontinuitete so oblast, ideologija, avtoritarne izkušnje in neenotnost ter konstituiranje v zadnjem času, medtem ko se neizkušnost, neenotnost, »revanšizem« in osamosvojitvene zasluge povezujejo s pomladnimi strankami. Povsem razumljivo je, da politične stranke v parlamentarni demokraciji tekmujejo med seboj za legalen prevzem oblasti, saj demokracija med drugim temelji na kvantitativnem principu. Ne moremo pa prezreti nekaterih praks, ki kažejo na politično (ne)kulturo in raven demokracije. Denimo novinarski očitki o medijski nesvobodi, ki izkazujejo averzijo do oblasti.

Če se ustavimo ob slovenskih medijih, lahko opazimo, da so prej protivladni kot provladni. Izhajajoč iz kritične narave dela medijev je to nekaj povsem razumljivega, le da so očitki o vladnih pritiskih nelogični. S tem je povezano glasovanje o zapupnici, kar je legitimno in iz ustave izhajajoč instrument predsednika vlade, čeprav je do njega prišlo v nekoliko vznemirljivem času, ko je bilo na vidiku predsedovanje Svetu EU. Opozicija je poudarjala odgovornost vlade, da izpelje celotni mandat, ki ga je dobila od ljudstva. Če bi pristajali na takšne parole, bi se lahko vprašali, kdo je dal mandat poslancem stranke Zares, nekaterim poslancem SD (ki so zapustili LDS) in nepovezanim poslancem, prej članom SNS. Toda v parlamentarni demokraciji so poslanci predstavniki vsega ljudstva. Zato bodo o njihovi načelnosti imeli priložnost odločiti volivci na prihajajočih državnozborskih volitvah. Svojevrstni fenomen je tudi koalicijska stranka DeSUS s

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

svojimi obstrukcijami sej državnega zbora v tem mandatu kakor tudi SLS s svojim »taktiziranjem«. Strankarska disciplina je nujna za sprejemanje odločitev v državnem zboru. Primer politične destrukcije je izjava nepovezane poslanke (prej SNS) v Večeru dne 16. 1.: »... zato vlada, če bi resnično imela namen izboljšati socialni položaj, ne bi bila leta 2006 vsilila ukrepov na področju socialnih transferjev ...« Kot da vlada politično ne odgovarja parlamentu in je sama sebi namen.

Na splošno lahko rečemo, da je Slovenija z vstopom v EU in NATO postala konsolidirana oz. utrjena demokracija z nekoliko pomanjkljivo parlamentarno in politično kulturo, kar nedvomno potrjujejo nedavni politični dogodki. Demokracija je dinamična kategorija, saj zahteva nenehno utrjevanje in izboljševanje, to pa ni le naloga političnih institucij, temveč vseh »vpletenih«.

Ne bi se strinjal z večkrat izrečenim stavkom, da imajo volivci vedno prav. Prav je tisto, kar je dobro in kvalitetno ne glede na to, iz kakšnega političnega profila prihaja. Pri vsem tem ima pomembno vlogo predsednik države, ki lahko kot stabilen element ravnotežja pripomore h kvaliteti demokracije in k ugledu Slovenije tako doma kot v tujini.

Zato od političnih predstavnikov ni odveč pričakovati, da s svojimi političnimi odločitvami in z obnašanjem ter zgledom odpirajo vrata »zahodni« demokraciji.

Gregor Greif, Slovenska Bistrica

Rešitelji prihajajo

Slovenija je zanimiva država. Kar naprej se nam ponujajo rešitelji

in osvoboditelji, vendar so obrazi isti in dobro znani.

Stranke Zares, ki se je kar sama oklicala za eno od rešiteljic, ni nihče izvolil. Drugi, nič manjši rešitelj in vodja nekdanjih komunistov, zdaj socialnih demokratov, ki to seveda sploh niso. Stranko Zares vodi dolgoletni oproda Janeza Drnovška. Pod njihovo oblastjo so se zgodile največje nečednosti v naši mladi državi. Dopustili oziroma omogočili so krajšo stoletja. Njihovo 12-letno vladanje je peščico povzpeticov pripeljalo do bajnega bogastva. Zgodila se je tajkunizacija Slovenije. Seveda so jih pri tem nečednem delu podpirali njihovi glavni mentorji, tako imenovani Socialni demokrati Boruta Pahorja. Nova demokratična vlada je porabila kar nekaj časa za normaliziranje države. Imamo dobro gospodarstvo, zaznati je dvig natalitete, zvišujejo se plače in pokojnine, povečujejo se socialni transferji itd. Vendar to ni zadosti, potrebujemo nove, bolj rečeno stare rešitelje – Pahorja in seveda Golobiča. Zanimivo bi bilo izvedeti, kaj sta počela 12 let, da nista ničesar uredila. Pahor se je že kar sam oklical za novega mandatarja. Upam, da so slovenski volivci dovolj razsodni in jim ne bodo nasledli. Manekenstvo je eno, vodenje vlade pa zelo resna zadeva. Tudi izvor inflacije, ki jo povzročajo monopolisti na slovenskem trgu, bo prej ali slej pojasnjen. Volivci bi bili zelo zadovoljni, če bi končno razkrinkali vse tiste, ki so nenadoma obogateli na nenormalen način. Predvsem tisti, ki so do 25. junija imeli vodilne položaje v tako imenovanih družbenih podjetjih, potem pa so le-ta olastnili na

sumljiv način. Slovenci se moramo zavedati, da smo bili okradeni tako državljani kot država.

Vse to jim je bilo omogočeno v času vladanja LDS in ZL, zato menim, da je dovolj manipulacij. Imamo uspešno vlado in ne potrebujemo ljudi, ki so se slabo izkazali v preteklosti, zato ne nasedajmo raznim pisunom, ki blatijo našo vlado.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Medijska gonja proti vladi

Na prste ene roke lahko preštejemo medije, ki bi jim lahko dodali oznako, da so vladna trobila, preostala pa se imajo za »nevtralne«. Da je navedeno razmerje blizu resnici, potrjuje mednarodno »špecanje« novinarjev zoper vladno obnašanje do njihovih medijev. Kolikor vem, večina teh nezadovoljnejšev še hrani (za vsak primer) rdeče knjižice, ki so jih potrebovali takrat, ko so še delali za medije SZDL ali pa blizu določene sredine. Sedaj pa novinarji nenedoma hočejo preklopiti, kot da bi bili stroji, kar pa je s človeškega vidika praktično nemogoče. Podobno velja za druge poklice oziroma položaje, kot so sodniki, šolniki, tožilci ... Dopuščam pa možnost, da mediji, ki se imajo za nevtralne, zaposlujejo tudi kakega sodelavca, ki ni obremenjen s preteklostjo, in mu dopustijo napisati tudi kak pozitiven sestavek o današnji vladi. Tudi kakšno pronicljivo pismo bralcev je v teh »nevtralnih« medijih dobrodošlo, če ne zaradi drugega, že zato, da se potem polemično oglasijo ljudje, ki imajo drugačno mnenje. Lastniki in odgovorni v teh medijih pa morajo seveda skrbno tehtati, kaj od objavljenega bo koristilo in kaj škodilo

88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

nakladi ali poslušnosti, če gre za elektronske medije.

Do tega pisanja me je pripravilo predvsem to, kako nekulturno se do vladnih struktur obnaša večina lokalnih medijev, zlasti elektronskih, ki so večinoma v lasti tranzicijskih tajkunov, katerim naj bi končno začela trda presti. Njihovi novinarji že nekaj časa (kot v času Bajukove vlade), ko se nam obe-tajo stavke, »med vrsticami« pozivajo občane k stavkovni udeležbi. Največkrat gre za telefonske klice poslušalcev, ki nato po mili volji vseprek kritizirajo sedanjo vlado. Na koncu klicev pa »pobudniki protivladnih klicev« odgovore razvrščajo na pozitivne in negativne, pri čemer skoraj zmeraj prevladajo negativni. Ko gre za domači radio, včasih po glasu spoznam ključnega in se potem čudim reakciji, ko vendar vem, da je v tako opevanih preteklih let veliko slabše živl kot sedaj. Govedina za ju-hico pa se je itak v socializmu, ki ga večina obrekovalcev vlade tako hvali, proti koncu tistega sistema prodajala le še pod pultom.

Kot prisposodbo takšnega obrekovalnega vala oziroma obnašanja naj navedem primer, ki ga je mogoče uvrstiti v rubriko »še pomnite, tovariši«. Kot vemo, smo na samoupravnih zborih delavcev obravnavali pravilnike, statute ..., delavci pa so ob tem največkrat zaspali. Ko pa je prišla na vrsto točka razno, so se vsi prebudili in začeli vseprek kričati, da je malica zanič in da so plače majhne. Zbori so se potem najpogosteje sprevrgli v nekajurne spontane stavke, o katerih pa se ni smelo govoriti. Prav zato naj vladne službe naredijo statistično primerjavo potrošnje dobrin med opevanimi devetdesetimi leti in današnjim časom, pa se bo videlo, ali danes Slovenci res trošimo manj oziroma slabše živimo. Statistika naj zajame potrošnjo živilskih izdelkov, bencina, avtomobile, porabo elektrike itd. Ne živimo slabše, le po »slovensko« gledamo, če si sosed privoščič kak šampanjec več kot mi! Razlike pa se seveda nedvomno pretirano večajo.

Rajko Topolovec, Ptuj

Trda govornica

V radijskih poročilih sem spremljal kratek povzetek spominske

slovesnosti za padlimi partizani leta 1943 na Pohorju. Slavnostni govornik je bil minister za obrambo g. Karl Erjavec. To, kar smo v povzetku najbolj zaznali, je bil način govornice, ki ga je minister uporabil za razlago svojih pogledov na preteklost in žrtve vojnega nasilja. Uporabil je preizkušeno trdo govorico, ki toliko desetletij ob sebi ni trpela dvomov. V ljudstvu se je ustalila v vsej svoji grobosti in postala nekakšna državna retorika, ki je bila in je še vedno enoglasna. V času njenega nastanka so morali umirati ljudje na cesti, na polju ali doma v krogu svoje družine, in to samo zato, ker so zavračali ideje tistih, ki so šli svoja hrepenjenja dopolnjevati v deželo gorja. Posledice takih posegov so pustile za seboj podobe strahot, ki jih je revolucijska neizprosna kazala kot opozorilo svoje moči, kasneje pa jih z okrutnostjo obvladljive moči prikrivala ali pa jih kazala kot nepomembne.

Privrženost dotedanjim nra-vstvenim načinom vrednotenja življenja je morala med ljudstvom ponikniti, na njeno mesto pa je stopila morala s prekipevačim nagnjenjem do nestrpnosti. Sin, ki se je morebiti podvrnil tej morali, danes v kotičku svoje duše še čuti nekaj razumevanja do očetove držbe, ki je bil morda v svoji okolici preveč vpliven in je morebiti opravljal še kako javno funkcijo, četudi samo na občinski ravni, vnuk pa ne čuti več toliko družinske vezi, da bi starem uočetu povrnil dobro ime.

Vse to so znane ugotovitve. K temu pisanju me je spodbudil oddaljeni in osamljeni glas pjiočega v puščavi, ki sem ga zaznal v povzetku Pahorja. Obrambni minister ga sicer ni mogel slišati, če pa bi ga, bi ga v skladu z revolucijsko retoriko zavrgel. Novinarka je spraševala navzoče o vtisih s proslave. Eden je rekel (navajam po spominu), da se slovesnosti udeleži vsako leto, da pa ga moti razdvojenost v narodu. »Priznajmo že enkrat, da smo nekaj tega zakrivali tudi sami, da se je toliko ljudi zateklo k okupatorju! V 62-letnem obdobju je bil to prvi javni poziv k vprašljivosti podobe o Slovencih in slovenstvu, ki jo je vsilila KPS in to še vedno počne ZB. A dokler bodo poslanci najvišjega predstavnika telesa tako

Čigava servilnost?

Marija Vodišek

V sobotni izdaji Dela je odgovorni urednik Janez Markeš v kolumni pod naslovom »Vroči stol Janeza Janše« napisal cel kup neresnic oz. natolcevanj. To so podtikanja, katerih cilj je dati napačen smisel izrečenim Janševim besedam. Določeni bralci podtikanja vedno z veseljem sprejmejo in Markeš to ve. Njegova kolumna je, sicer že nekaj časa izraz pričakovanega maščevanja oddaji Vroči stol, kjer je bil klavirni »zvezdnik« prav on. Že takrat, še bolj v svojih poznejših člankih, najbolj pa s to zadnjo kolumno se je pokazal kot figura, kakršne je Horacij imenoval »servum pecus« – servilna čreda oz. laskači in kurtizani. Vročega stola, po katerem ga je javnost negativno ocenila, filozof, ki preveč filozofira, ne bo pozabil. Za krivca je določil predsednika vlade Janeza Janšo, brez dvoma tudi po nalogu svojih delodajalcev, celjskih pivovarjev in nadzornega sveta Dela. Pravzaprav Markeš pritrjuje vsem ne glede na verodostojnost, ki ne le kritizirajo, temveč blatijo premierja. Ko Janez Markeš v funkciji odgovornega urednika Dela obtožuje direktorja TVS Jožeta Možina, glavnega urednika Rajka Geriča in seveda Vladimirja Voduška servilnosti do Janeza Janše in novinarske neprofesionalnosti, predvsem zaradi oddaj Vroči stol, sam prekorači vse meje objektivnosti in profesionalnosti. Zaradi svoje užaljenosti krivi vse, ki ne mislijo kot on, in trdi, da te in podobne oddaje niso v interesu javnosti, temveč v interesu predsednika vlade. Pravih strokovnih člankov skorajda ni. Zato pa smo priče navalu novinarskih in političnih podrepnikov in »prestopnikov« brez kančka značajnosti, ki se nam ponujajo kot prihodnji državnik. V tej situaciji je vse dobrodošlo, tudi popolna podpora trem »beguncem« iz SNS, ki za vse krivijo – ne svojega predsednika Jelinčiča, temveč Janeza Janšo. Če analiziramo vsa dogajanja, ki zadnje čase z neverjetno ihto potekajo v naši ljubi domovini, lahko izvor in nalogodajalce brez težav prepoznamo. V prvi vrsti so vsi sindikati na čelu s Semoličem in Svizovim Štrukljem, tem sledijo še drugi in vsi zahtevajo samo povišanje plač. Še celo upokojujenci so grozili s »štrajkom«, zato tudi tista nerodna beseda Marka Štrovsaa o matildi, ki pa jo jaz, čeprav sem matildi blizu, sprejemam humorno, ne pa kot nekaj zlonamernega. Ali ti sindikalni provokatorji pomislijo, kaj bi vsesplošen dvig plač pomenil za gospodarstvo in seveda za inflacijo? Kakšni pa so njihovi dohodki? Sledim tudi dogodkom in poročilom tujih držav in njihovih televizijskih mrež, največkrat francoski FR2 ali TV5 Monde. Pred dnevi sem poslušala oddajo, v kateri so naštevali podražitve vseh izdelkov, začeni z živilskimi. V Franciji so podražitve še večje, resda so nekatere plače višje, vendar ne toliko, da bi bile razlike tako velike, kot prikazujejo nekateri naši poročevalci. Ocena tamkajšnjih strokovnjakov je bila, da je glavni krivec za podražitve in s tem krizo ameriška recesija. Na koncu je komentator še rekel, da je dobro, da ima EU evro, sicer bi bil vpliv zadolževanja Američanov in posledično bank na Evropo še večji.

sproščeno govorili o »okupatorjevih pomagačih oziroma domačih izdajalcih«, da se jim pri tem niti vznemiriti ni treba, ni veliko upanja, da se bo omenjeni vzklik še kdaj zasilil in pokazal pravo podobo o delu prebivalstva, ki da se je v kriznem času brez vzroka

zatekel k zavojevalcu, sotrudniki omenjene komunikacijske dogme pa so se pri tem povzdignili v nebo. Pri tem jih ne moti, da se ljudstvo s tako vsiljeno identiteto ne more ravnostno pohvaliti s prav velikimi čednostmi.

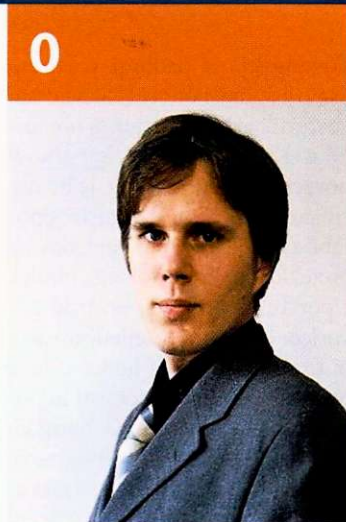
Franc Blatnik, Ljubljana

Politični semafor

Popoln blef Pahorjeva SD in stranka Krščanski socialisti Slovenije, ki jo vodi Andrej Magajna, sta podpisali sporazum o sodelovanju. Gre za stranko, ki je bila ustanovljena za predvolilne potrebe SD. Štela naj bi tristo članov. Njeni člani so simpatizerji SD, in kot pravijo naši viri, nasprotniki Cerkve na Slovenskem, ki niti pomotoma ne zaidejo k maši. Pahor želi s podporo satelitske stranke ustvariti vtis, da SD zagovarja tudi interese katoličanov.

Za rezidenco Erik Kerševan iz urada predsednika države pravi, da rezidenca ni osebna želja predsednika Danila Türka, da pa bi bilo primerno preučiti to možnost. "Rezidenca ne odseva predsednika, temveč državo", dodaja. Predsednik republike naj bi bil dal pobudo za obstoječi objekt in ne graditev novega. Pri tem se kot predsedniška rezidenca omenjajo ljubljanski grad, Tivolski grad, nekdanji hotel Bellevue, grad Bokalce in Vila Podrožnik.

Dijak naj je Koalijski predlog zakona o dijaški prehrani je nadaljevanje projekta, ki ga je SDS pripravila še v času, ko je bila v opoziciji, pravi poslanka Alenka Jeraj. Že kot predsednica podmladka SDS je pripravila akcijo Dijak naj je!, s katero so podprli zakonski predlog SDS, a ga je takratna vlada zavrnila. Predlagatelji želijo vsakemu dijaku zagotoviti en topel obrok na dan. Zakon naj bi začel veljati do začetka šolskega leta 2009/10.

Odnosla ga je matilda

Zaradi sporne izjave o upokojencih je vlada pretekli teden razrešila državnega sekretarja na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve Marka Štrovs, na njegovo mesto pa imenovala Romano Tomc. Štrovs je javnost razburil z izjavo na POP TV, ko se je spraševal, »zakaj se upokojenci sploh pritožujejo, ker so najbolj varni od vseh in se jim ni bati, da bi izgubili službe«, in dejal, »da je vse, kar ogroža upokojence, matilda«. Izjava je bila po mnenju mnogih neprimerna in žaljiva, zato so se vrstile zahteve po njegovem odstopu. Resorna ministrica Marjeta Cotman je dejala, da izjava ni bila primerna, vendar je poudarila, da je Štrovs na področju pokojninskega zavarovanja veliko naredil za upokojence. Pretekli teden ji je bilo zato žal, da je sekretar ponudil odstop, zmotili pa so jo tudi komentarji nekaterih drugih članov vlade, ki so pred njo komentirali Štro-

vsove besede in zahtevali njegov odstop. Jasno je, da vsak odstop v času predsedovanja Slovenije EU pomeni za posamezno ministrstvo velik problem. V opoziciji so odstop zahtevali, v koalicijskih strankah so ga sprejeli kot načelnega in odgovornega, obžalovali pa so ga v Štrovsovi stranki. Štrovs za zdaj ostaja na ministrstvu za delo, kjer je bil zaposlen že dolgo pred tem, preden se je dejavno vključil v politiko. Leta 2000 je sodeloval pri ustanovitvi Nove Slovenije – Krščansko-ljudske stranke, bil je njen prvi glavni tajnik, dolgo časa je tudi urejal strankino glasilo Ogleдалo.

Za politike je to nedvomno velika šola, saj se morajo zavedati, da morajo paziti na vsako besedo, ki jo izrečejo. Še posebej če govorijo za medij, ki jim politično ni blizu. Ena napačna beseda in že te ni več – v nasprotju s tajkuni, ki lahko rečejo skoraj vse, kar jim pade na pamet. M. B.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S pravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR
☐ NOVO Jože Dežman: Rojstvo Slovenije	20,00 EUR
☐ NOVO Jože Dežman, Hanzi Filipič: Hitlerjeva dolga senca	26,99 EUR
☐ NOVO Jelka Žmuc Kušar: Evropski večeri Lojzeta Peterleta	14,99 EUR
☐ NOVO Vasja Klavora: Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916	29,90 EUR
☐ NOVO Rajko Topolovec: Kraj prišlekov: Strnišče - Kidričevo	10,00 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 230 06 61.***Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovník ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Pogovori iz tujine po isti ceni kot v domačem omrežju.

M:stik je vaš mobilni telefon v obliki **USB ključa**. Omogoča vam, da iz svoje številke iz katerekoli države kličete ter pošiljate SMS in MMS sporočila po enaki tarifi, kot jo imate v domačem omrežju. Tudi dohodni klici, ki jih v tujini prevzamete na **m:stik**, se klicanemu ne zaračunavajo. **M:stik** in priloženo slušalko preprosto vključite v računalnik, povezan na internet, in pozabite na stroške gostovanja v tujih omrežjih. **M:stik** je lahko vaš za samo 59 € in mesečno naročnino 7,49 €. Strošek interneta ni vključen v ceno.

Ostanite v Sloveniji, kamorkoli že greste!

Za več informacij pokličite Mobitelov center za pomoč uporabnikom na 041 700 700.

WWW.MOBITEL.SI/MSTIK

m:stik

